

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาข้อมูลขั้นต้น ด้วยการสัมภาษณ์คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ถึงปัญหาของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา และได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ประวัติความเป็นมา นโยบายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา โครงสร้างองค์กร ปัญหาอุปสรรค รวมถึงกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลและปัญหาของการวิจัย เมื่อได้ข้อมูลในขั้นต้นแล้ว จึงศึกษาข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง ทั้งกลุ่มของผู้บริหาร กลุ่มของศิลปิน และกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ สรุปผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลขั้นต้น

1.1 ข้อมูลทั่วไปของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.1.1 ประวัติความเป็นมา

1.1.2 นโยบายและทิศทางการดำเนินงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี พ.ศ.2550 - 2555

1.2 ร่างรายละเอียดการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา

2. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การบริหารจัดการองค์กร และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์

2.2 การจัดกิจกรรมและระบบสารสนเทศ

2.3 การจัดการความรู้

2.4 ข้อมูลเพิ่มเติม

1. การศึกษาข้อมูลขั้นต้น

1.1 ข้อมูลทั่วไปของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี⁵⁵

1.1.1 ประวัติความเป็นมาของคณะศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นหน่วยงานที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 โดยเป็นโครงการจัดตั้งคณะจิตรศิลป์ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากทบวงมหาวิทยาลัยให้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และจากการประชุมสภามหาวิทยาลัยในคราวประชุม ครั้งที่ 240 (7/2543) เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2543 ได้พิจารณาเรื่องโครงการจัดตั้งคณะจิตรศิลป์ มีมติเห็นชอบให้เปลี่ยนชื่อจากโครงการจัดตั้งคณะจิตรศิลป์ เป็นโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ และให้นำเสนอทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ตามขั้นตอนต่อไป

สำหรับการจัดตั้งหน่วยงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้พิจารณาแล้วเห็นควรให้จัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นหน่วยงานในกำกับที่ขอใช้งบประมาณแผ่นดิน โดยได้บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งได้ดำเนินการรับนักศึกษา รุ่นแรกในปีการศึกษา 2545 จำนวน 2 สาขาวิชา 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาศิลปะการแสดง และสาขาวิชาศิลปะการแสดง (ต่อเนื่อง) ในปีการศึกษา 2546 ได้เปิดรับนักศึกษาเพิ่มอีก 1 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาศิลปะประยุกต์ ทั้งนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ดำเนินการตามภารกิจทางด้านการเตรียมความพร้อมในการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.1.2 นโยบายและทิศทางการดำเนินงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์

นโยบายและทิศทางการดำเนินงาน พ.ศ.2550-2555 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และนโยบายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ดังนี้

1) วิสัยทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จะเป็นผู้นำทางด้านศิลปกรรมในภูมิภาคจนถึงระดับชาติและสากล

⁵⁵ คณะศิลปกรรมศาสตร์, ศิลปกรรมวิชาการ เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการประจำปี 2551 (ปัตตานี: ปัตตานีการช่าง, 2551) น.5.

2) พันธกิจ ดำเนินกิจกรรมตามแนวพันธกิจของมหาวิทยาลัย มุ่งเน้นพันธกิจ 4 ประการ คือการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในศาสตร์ศิลปกรรม

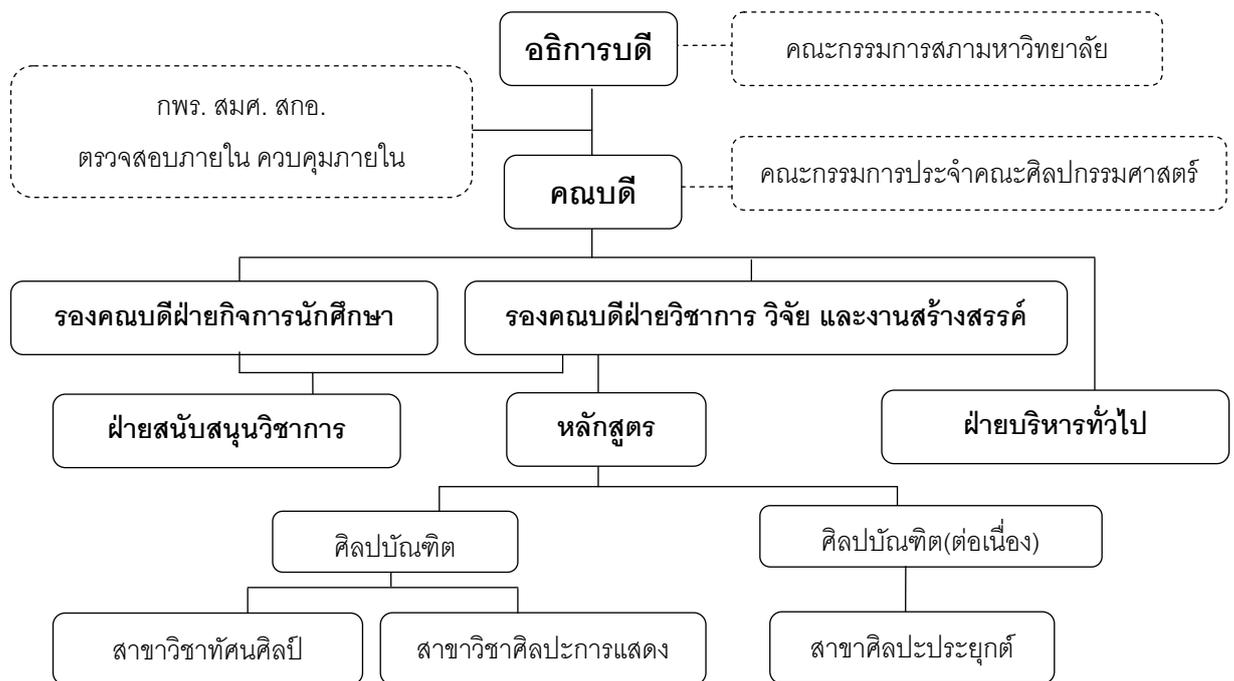
3) วัตถุประสงค์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรด้านศิลปกรรมให้มีความรู้คู่คุณธรรม ให้เป็นผู้นำในการที่จะอนุรักษ์ ส่งเสริมพัฒนาความรู้สู่สังคม สร้างสรรค์ พัฒนาองค์ความรู้ พัฒนางานทางด้านศิลปกรรมอย่างเป็นระบบ และเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านศิลปกรรมศาสตร์ของนักศึกษาในภาคใต้และนักศึกษาทั่วไป

4) ยุทธศาสตร์การดำเนินงานคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีดังนี้คือ สามารถบริหารคณะให้มีความเข้มแข็งโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและความคล่องตัวตรวจสอบได้ เป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมทางด้านศิลปกรรม สร้างบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีความคิดสร้างสรรค์สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางบริการวิชาการทางด้านศิลปกรรมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม

5) นโยบายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ การดำเนินงานของคณะให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ คู่คุณธรรม ดำรงซึ่งคุณค่าความเป็นไทย สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้คณะศิลปกรรมศาสตร์

6) โครงสร้างองค์กรและวิธีการจัดการของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีระบบการบริหารจัดการองค์กร เป็นการบริหารงานแบบรวมศูนย์⁵⁶ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สอดคล้องและสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ภาพที่ 4.1)

⁵⁶ การบริหารงานแบบรวมศูนย์ หมายถึง โครงสร้างการบริหารจะไม่มีแบ่งเป็นภาควิชาแต่จะใช้ชื่อเรียกว่า สาขาวิชา ดังนี้ จึงไม่มีตำแหน่ง “หัวหน้าสาขา” ทั้งนี้ สาขาวิชา ทั้ง 3 ได้แก่ สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาศิลปะการแสดง และ สาขาวิชาศิลปะประยุกต์ รวมอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของรองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์ (สัมภาษณ์สุภัททิยา มุดามนตร์, นักวิชาการอุดมศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหาร, ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 26 พฤศจิกายน 2552)

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างของคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่มา : สุกัญญา มุกตามนตร์ (สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2552)

1.2 ร่างรายละเอียดการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา⁵⁷

1.2.1 วัตถุประสงค์ของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา เป็นศูนย์กลางการศึกษาทางด้านศิลปกรรมที่มีกิจกรรมการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ รวมถึงการเผยแพร่ผลงานวิจัยและสร้างสรรค์ของนักศึกษา คณาจารย์และศิลปินทั้งในระดับภูมิภาค ระดับชาติและนานาชาติ

1.2.2 พันธกิจของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา จะเป็นศูนย์กลางเพื่อการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ ให้คำปรึกษาและบริการทางด้านศิลปกรรม ในรูปแบบต่าง ๆ และเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รวบรวม สะสม และจัดแสดงนิทรรศการทางด้านศิลปกรรม รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งยังจะเป็นสถานที่รองรับกิจกรรมศิลปะอย่างหลากหลายและทั่วถึง ให้คนในท้องถิ่นสามารถได้รับประสบการณ์ และรับรู้คุณค่า ทางสุนทรีย์ทั้งแบบประเพณีและแบบร่วมสมัยได้อย่างกว้างขวาง และมีการจัดหารายได้เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของศูนย์อีกด้วย

⁵⁷ คณะศิลปกรรมศาสตร์ , รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ ครั้งที่ 8/2551

1.2.3 หลักการและเหตุผล จากพันธกิจของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มุ่งเน้นในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในศาสตร์ศิลปกรรม ซึ่งพันธกิจดังกล่าวคณะได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลากว่า 7 ปี ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนา สร้างความเข้มแข็งทางด้านการเรียนการสอนในศาสตร์ศิลปกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงมีแนวคิดที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาขึ้น เพื่อเป็น แหล่งข้อมูลทางด้านศิลปกรรมและนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านศิลปกรรมอันก่อให้เกิดกิจกรรม ต่าง ๆ โดยการนำเอาผลงานของศิลปินต้นแบบและองค์ความรู้ของอาจารย์ผู้สอน มาบูรณาการสู่ การเรียนการสอน เพื่อให้ถ่ายทอดให้เกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างสูงสุด มุ่งเน้นการเรียนการสอน เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมตลอดชีวิต อีกทั้งยังเป็นสถานที่จัดฝึกอบรม แสดงผลงาน และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ของศิลปินทั้งในระดับภูมิภาค ระดับชาติและนานาชาติ

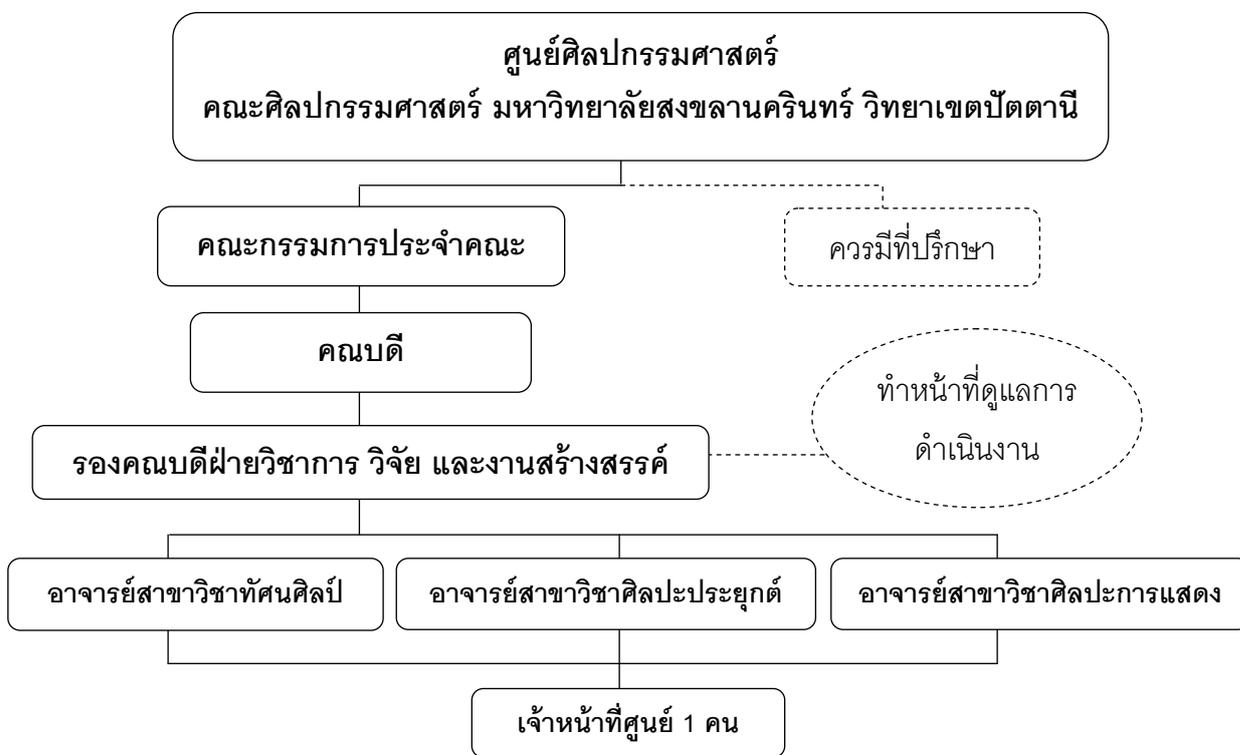
1.2.4 วัตถุประสงค์ของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา มีดังนี้ คือ

- 1) เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลด้านการเรียนการสอนในศาสตร์ศิลปกรรม
- 2) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้กระบวนการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์และงานวิจัยของศิลปิน ในระดับภูมิภาค ระดับชาติและนานาชาติ
- 3) เป็นแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นสู่การเรียนการสอนเพื่อการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปกรรมตลอดชีวิตและเป็นสถานที่ฝึกอบรมทางด้านศิลปกรรม
- 4) เป็นสถานที่รวบรวม สะสม จัดแสดงกิจกรรมและการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ ของศิลปินและงานวิจัยของคณาจารย์และนักศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ตลอดจนผลงาน สร้างสรรค์ของคณาจารย์และนักศึกษา ในสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้าน ศิลปกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.2.5 แผนการดำเนินงานศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาในปัจจุบัน มีการวางแผนไว้ดังนี้

- 1) บริหารงานโดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการประจำ คณะศิลปกรรมศาสตร์
- 2) จัดหาอัตรากำลังประจำ
- 3) จัดทำแผนการบริหารทั้งงบประมาณ แผนกลยุทธ์ และอื่นๆภายใต้ระบบคุณภาพ
- 4) จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาและอื่น ๆ

1.2.6 โครงสร้างของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาในปัจจุบัน

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาในปัจจุบัน
ที่มา : พิเชษฐ เปียร์กลิ่น (สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2552)

1.2.7 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาจากการสัมภาษณ์คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์⁵⁸ สรุปได้ดังนี้คือ

- 1) ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารจัดการโดยตรง
- 2) ผู้บริหาร คณะกรรมการประจำคณะ คณาจารย์ มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านศิลปะทั้งสิ้น ไม่มีผู้บริหาร คณะกรรมการประจำคณะ คณาจารย์ที่จบทางด้านการบริหารจัดการ
- 3) นักวิชาการอุดมศึกษา ภายในคณะ ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีทางด้านบัญชี การเงิน นิเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มีบุคลากรของคณะจำนวนน้อย มีคณาจารย์ลาศึกษาต่อจำนวน 3 คน และ/หรือ คณาจารย์บางส่วนลาออก กำลังดำเนินการรับคณาจารย์ ทำให้คณาจารย์มีภาระงานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ต้องล่าช้า

⁵⁸ สัมภาษณ์ผศ.พิเชษฐ เปียร์กลิ่น, คณบดี, ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 6 สิงหาคม 2552.

5) ขาดงบประมาณในการจ้างบุคลากร เจ้าหน้าที่ หรือการจัดตั้งทีมบริหารโดยเฉพาะ เพื่อมาบริหารจัดการศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาโดยตรง ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ศูนย์เพียงคนเดียว ใช้เงินรายได้ของคณะในการจ้างเจ้าหน้าที่ ซึ่งงบประมาณการดำเนินงานในด้านการจัดกิจกรรมและจ้างบุคลากร มีงบประมาณอยู่ 3 ประเภท คือ งบประมาณเงินรายได้ประจำปี งบประมาณเงินรายจ่ายประจำปี และงบรายได้สะสม⁵⁹ ซึ่งงบประมาณการบริหารจัดการจะขึ้นตรงกับทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงไม่เพียงพอที่จะจ้างบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่เฉพาะมาบริหารจัดการศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาได้

6) การดำเนินงานของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา ยังเป็นการดำเนินกิจกรรมเฉพาะกิจภายในคณะ มีการรับทราบในเบื้องต้นของการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาเฉพาะทีมผู้บริหารของคณะเท่านั้น คณาจารย์และนักศึกษายังไม่ทราบว่าคณะกำลังดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา รวมถึงยังไม่มีการประชุมสัมมนาให้บุคคลภายนอกทราบอีกด้วย

ในการศึกษาประวัติความเป็นมา การดำเนินงาน การบริหารงานโดยทั่วไป ร่างการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัญหาของงานวิจัย และสามารถตั้งประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการของแหล่งเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อไป

2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา โดยมีกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ครูสอนศิลปะ นักเรียนที่มีความสนใจ บุคคลทั่วไป รวมถึงศิลปินในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงการบริหารจัดการของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา ความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ หลังจากเก็บข้อมูลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เสร็จสิ้นแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ลงภาคสนามในจังหวัดกรุงเทพฯ กาญจนบุรี และเชียงใหม่ เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้บริหาร หอศิลป์ ภัณฑารักษ์ ศิลปินแห่งชาติ และศิลปินต้นแบบ สาขาทัศนศิลป์ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการบริหาร

⁵⁹ สัมภาษณ์สุกัญญา มุกตามนตร์ ,26 พฤศจิกายน 2552

จัดการหอศิลป์ การดำเนินงานกิจกรรมทางด้านศิลปะ ความคิดเห็นและแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะสาขาทัศนศิลป์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งได้เป็น 4 ด้านดังนี้

2.1 การบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์

2.1.1 การบริหารจัดการองค์กร

2.1.2 ประโยชน์ที่กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการจะได้รับ

2.1.3 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ : หอศิลป์

2.1.4 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้มาใช้บริการในด้านการบริหารจัดการ

2.2 การจัดกิจกรรมและระบบสารสนเทศ

2.2.1 กลุ่มเป้าหมายขององค์กร

2.2.2 รูปแบบในการนำเสนอกิจกรรม

2.2.3 แนวทางการจัดกิจกรรม

2.2.4 ความต้องการสื่อที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

2.2.5 การจัดทำเว็บไซต์รวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปะ

2.3 การจัดการความรู้

2.3.1 การรวบรวมองค์ความรู้ของศิลปิน

2.3.2 รายชื่อของศิลปินที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นศิลปินต้นแบบ

2.3.3 วิธีการแก้ไขปัญหาหากไม่สามารถเชิญศิลปินมาได้

2.3.4 ประโยชน์ที่จะได้รับในการบันทึกถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปิน

2.3.5 สถานที่และวิธีการหาความรู้ทางด้านศิลปะของกลุ่มผู้ใช้

2.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.4.1 การพัฒนางานศิลปะในพื้นที่ภาคใต้อย่างเร่งด่วน

2.4.2 การเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการทางด้านศิลปะ

2.4.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มผู้ใช้

2.1 การบริหารจัดการองค์กร และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์

2.1.1 การบริหารจัดการองค์กร

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ผู้อำนวยการหอศิลป์ กลุ่มภัณฑารักษ์ และกลุ่มศิลปิน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ หาแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สาขาทัศนศิลป์ ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังนี้

- 1) การวางแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว
- 2) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค
- 3) โครงสร้างองค์กร
- 4) แนวทางการพัฒนานุคลากร
- 5) แนวทางการบริหารจัดการ
- 6) วิธีการสร้างเครือข่าย
- 7) ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ
- 8) ช่องทางในการประชาสัมพันธ์

1) การวางแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า นโยบายและวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของศูนย์ เป็นวาระในที่ประชุมกรรมการประจำคณะเพื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติม ซึ่งนโยบาย และวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาที่วางแผนไว้นั้นอยู่ในระดับที่ดี แต่ยังคงขาดในเรื่องของความพร้อมโดยเฉพาะตัวบุคลากร และในเรื่องของสถานที่ ครุภัณฑ์ และงบประมาณในการดำเนินงาน⁶⁰ ปัจจุบันได้มีการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

1.1) แผนระยะสั้น (ปี 2554-2556) ดำเนินการของงบประมาณเพิ่มเติมจากทาง มหาวิทยาลัยเพื่อจัดซื้อครุภัณฑ์เพิ่มเติม เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายมัลติมีเดียโปรเจคเตอร์ จุดเชื่อมต่อระบบไร้สาย (wireless) จัดตั้งคณะกรรมการจัดหารายได้ โดยมีคณบดีเป็นประธาน ทีมบริหารของคณะเป็นกรรมการ ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกับทีมจัดหารายได้ของ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และปรับการบริหารงานให้มีความเป็นระบบ และมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.2) แผนระยะยาว (ปี 2554-2564) จะพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ ในส่วนของลานแอม์ อาร์ตแกลเลอรี ห้องค้นคว้าศิลปกรรมศาสตร์ (ห้องสมุด) รวมถึงพื้นที่ต่างๆ จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวก

⁶⁰ สัมภาษณ์อาจารย์นุชนาฏ ใจกล้า, รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิจัยและงานสร้างสรรค์, ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 26 พฤศจิกายน 2552.

ความสะดวกสำหรับผู้เข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ อีกทั้งสนับสนุนให้คณาจารย์ สร้างสรรค์ผลงาน และทำงานวิจัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และมีความสำคัญต่อแหล่งเรียนรู้ ให้ทุนสนับสนุนการสร้างสรรคผลงานและงานวิจัยแก่คณาจารย์และบุคคลภายนอกที่สนใจเพิ่มเติมอีกด้วย

2) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis)

2.1) จุดแข็ง (Strengths)

2.1.1) เป็นจุดเริ่มต้น ที่ยังไม่มีที่ใดทำมาก่อน โดยจะเป็นศูนย์รวมทางวิชาการ รวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม ซึ่งได้มาจากศิลปินวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และสามารถเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของภาคใต้ ทั้งนี้ศูนย์สามารถดำเนินการทั้งในเชิงรับ และเชิงรุก กล่าวคือ ในเชิงรับ ศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาจะเป็นสถานที่ที่มีฐานข้อมูล สำหรับบริการในด้านต่างๆ ของศาสตร์ศิลปกรรม โดยเปิดให้บุคคลที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ และในเชิงรุก ศูนย์จะได้นำกิจกรรมไปสู่ชุมชน ซึ่งในส่วนนี้ศูนย์จะต้องมีความพร้อม ทั้งตั้งรับในพื้นที่และการออกนอกพื้นที่

2.1.2) คณะศิลปกรรมศาสตร์มีอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไปตลอดชีวิต และมุ่งมั่นในการสอนนักศึกษาให้มีแนวคิดที่จะอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาวงการศิลปะในพื้นที่ให้เกิดความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้อุทยานมีบุคลากรที่สามารถถ่ายทอดความรู้อย่างมีศักยภาพ รวมถึงคณะกรรมการในการดำเนินงาน ก็มีความเชี่ยวชาญในด้านศิลปกรรมโดยเฉพาะ ซึ่งทีมคณะกรรมการไม่เพียงแต่เป็นนักวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นทั้งนักสร้างสรรค์ และนักปฏิบัติด้วย นับเป็นข้อมูลที่อยู่ในศูนย์ระดับหนึ่ง อีกทั้งยังมีฐานข้อมูลผลงานสร้างสรรค์ ที่สามารถถ่ายทอดไปยังนักศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้โดยตรง ทั้งยังสามารถกระจายออกไปสู่สังคม ในรูปของการจัดนิทรรศการ จัดอบรม การบริการวิชาการ การนำข้อมูลสู่เว็บไซต์ของศูนย์ เพื่อเผยแพร่ไปยังเยาวชน นักวิชาการ และนักปฏิบัติ

2.1.3) ที่ตั้งของศูนย์อยู่ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากมีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา อีกทั้งในอดีตปัตตานีเคยเป็นศูนย์กลางอาณาจักรลังกาสุกะและเป็นท่าเรือสำคัญของโลก ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่ดีมากที่จะจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา เพื่อเผยแพร่ศิลปะทั้งเก่าและใหม่ให้สว่างกว้าง

2.1.4) เป็นการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้คณะ ที่สามารถดำเนินงานส่วนหนึ่งไปพร้อมกัน และสามารถดึงสาขาวิชาต่างๆ ภายในคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้เข้าร่วมกิจกรรมได้ อีกทั้งตัวอาคาร พื้นที่ที่ใช้ในการจัดแสดงผลงาน มีความเหมาะสมอยู่มาก

2.1.5) มีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้ผู้สนใจเข้ามาร่วมกิจกรรม และมีผลงานของคณาจารย์และนักศึกษาที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์

2.2) จุดอ่อน (Weaknesses)

2.2.1) ขาดงบประมาณ ในการดำเนินงาน ส่วนการจัดกิจกรรม และสถานที่ ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุง ทั้งนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องให้ความสำคัญ กับการวางแผนการใช้จ่ายให้เป็นระบบมากขึ้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร รอดบุญ⁶¹ อาจารย์พิเศษและภัณฑารักษ์อิสระได้แสดงความคิดเห็นว่าหากไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน ก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงานต่างๆ ได้ยาก ซึ่งทางศูนย์ควรจัดทำงบประมาณประจำปี ควรมีการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมให้ชัดเจน โดยมีแนวความคิด วัตถุประสงค์ และที่สำคัญคือผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละกิจกรรม ซึ่งในประเทศไทย ส่วนใหญ่องค์กรทางด้านศิลปะมักจะไม่มีการตั้งงบประมาณ ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ซึ่งอาจจะส่งผลงานให้เกิดปัญหาตามมาทีหลังได้ อย่างน้อยอาจไม่ต้องมีความพร้อมถึง 100 % แต่ต้องรู้ว่ามีงบประมาณอย่างจำกัด จะสามารถดำเนินการอะไรได้บ้าง

อาจารย์ศุภา แสงแข⁶² หัวหน้าโครงการหอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กล่าวเพิ่มเติมว่า การเริ่มต้นในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ประการแรกควรเริ่มตั้งแต่กำหนดนโยบาย และกำหนดเป้าหมายว่า องค์กรทำโครงการเพื่อใคร จะทำอะไรให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง สิ่งที่ต้องพิจารณาคือในเรื่องของระยะเวลาและเป้าหมายในการจัดกิจกรรม ต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน ซึ่งองค์กรส่วนใหญ่จะมีการวางแผนการดำเนินไว้อย่างสวยงาม แต่ไม่สามารถดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้ เพราะส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ประการที่สองคืองบประมาณ ต้องเหมาะสมกับเป้าหมายและระยะเวลา ในบางครั้งอาจจะพบปัญหา คือองค์กรได้รับงบประมาณในการดำเนินงานจำนวนน้อย แต่นั่นก็ไม่ใช่อุปสรรคอย่างถาวร ทางศูนย์ควรจัดทำ

⁶¹ สัมภาษณ์ผศ.สมพร รอดบุญ, อาจารย์พิเศษและภัณฑารักษ์อิสระ, ที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 4 มีนาคม 2553.

⁶² สัมภาษณ์อาจารย์ศุภา แสงแข, หัวหน้าโครงการหอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ที่หอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 25 กุมภาพันธ์ 2553.

กิจกรรมเท่าที่สามารถทำได้และให้คุ้มค่าที่สุด ทั้งนี้ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธี คุณาวิชยานนท์⁶³ อดีตผู้อำนวยการหอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในฐานะหอศิลป์เป็นหน่วยงานที่กำกับโดยคณะ บุคคลที่จะเข้ามาบริหารจัดการ หรือผู้อำนวยการ ควรจะมีเวลาที่จะทุ่มเทให้กับหอศิลป์ โดยมีการจัดหางบประมาณ และผู้สนับสนุนกิจกรรมจากหน่วยงานภายนอก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากหน่วยงานที่ดำเนินการอยู่ภายใต้คณะมักจะไม่มีงบประมาณ

2.2.2) ขาดบุคลากร ขาดนักปฏิบัติ นักบริหาร เจ้าหน้าที่ในการดูแล การบริหารจัดการดูแลศูนย์โดยตรง รวมถึงวิทยากรให้ความรู้ในพื้นที่อีกด้วย กล่าวคือ ศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางที่สามารถให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ แต่ยังขาดบุคลากรที่เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ดำเนินงานในการจัดกิจกรรม จัดการความเคลื่อนไหวให้องค์กรเดินไปข้างหน้าได้ ทั้งนี้คณาจารย์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์มีภาระงานในการสอนและการสร้างสรรค์ผลงานมาก บุคคลซึ่งจะเข้ามาทำงานนี้ต้องเสียสละ อดทน และมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กร อีกทั้งบุคลากรยังมีจำนวนน้อย ควรเพิ่มบุคลากรที่เข้ามาดูแล บริหารจัดการโดยตรง แต่ศูนย์ก็พยายามจัดสรรบุคลากรในการทำงาน มีกิจกรรมอยู่สม่ำเสมอ ซึ่งผศ.สุธี คุณาวิชยานนท์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในสถาบันการศึกษา มีคณาจารย์ที่มีความสามารถในการสอนที่ดี สอนเก่ง มีความรู้ ในศาสตร์ทางด้านศิลปะเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นศิลปินอีกด้วย แต่เมื่อกล่าวถึงในเรื่องของการบริหารจัดการ การดำเนินงานหอศิลป์ ก็อาจจะไม่มีความถนัด ซึ่งทางศูนย์ก็ควรที่จะมีที่ปรึกษาหรือผู้ที่เข้ามาช่วยวางนโยบาย วางโครงสร้าง ถ้าสามารถเชิญบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ ในเรื่องที่มีความถนัดอย่างแท้จริง มองว่าจะเป็นเรื่องที่ดีแก่ศูนย์ และนอกจากศูนย์จะมีผู้อำนวยการดูแลระบบการบริหารแล้วนั้น บุคลากรที่มีตำแหน่งรองไปจากผู้อำนวยการ น่าจะมีศักยภาพในการดำเนินงานที่สูง กล่าวคือ บุคลากรหนึ่งท่านสามารถดำเนินงานได้หลากหลายหน้าที่และไม่ปฏิเสธงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถปฏิบัติได้ทุกหน้าที่ อาทิ ติดต่อบริษัทงานทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก เขียนข่าวประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบพื้นที่ ส่งแฟกซ์ เตรียมสถานที่ ทำความสะอาด จัดเตรียมเก้าอี้ ต้อนรับแขก เป็นต้น

2.2.3) การประชาสัมพันธ์ ศูนย์ยังขาดการวางแผนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในวงกว้าง เนื่องจากกิจกรรมที่ผ่านมา มีการดำเนินงานไปพร้อมกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ ยังไม่ได้

⁶³ สัมภาษณ์ผศ.สุธี คุณาวิชยานนท์, อดีตผู้อำนวยการหอศิลป์คณะ, ที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11 มีนาคม 2553.

แยกส่วนในการดำเนินกิจกรรมและยังไม่มีการประชุมสัมพันธให้คณาจารย์และบุคคลภายนอก รับทราบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์⁶⁴ อาจารย์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์และผู้อำนวยการหอศิลป์ (Ardel Gallery of Modern Art) แสดงความคิดเห็นว่า หอศิลป์ที่มีการบริหารงานในระบบราชการ ยังขาดการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ การติดตั้งผลงาน กล่าวคือ เมื่อศิลปินนำผลงานมาจัดแสดงยังหอศิลป์ในระบบราชการ ส่วนใหญ่มักจะขาดการประชุมสัมพันธที่ดี ส่งผลให้ไม่มีคนเข้ามาเยี่ยมชมผลงาน อันเนื่องมาจากหอศิลป์ไม่มีการกำหนดทิศทางการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน จึงทำให้ไม่มีแผนในการกำหนดระยะเวลาในการประชุมสัมพันธกิจกรรม ซึ่งระยะเวลาในการจัดส่งเอกสาร ส่งข่าวสารในการประชุมสัมพันธให้กับสื่อต่างๆ นั้น มีระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างน้อย 60 วัน หรือประมาณ 2 เดือนก่อนจัดกิจกรรมหรือจัดนิทรรศการแต่หอศิลป์มักไม่ได้ดำเนินการ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าหอศิลป์ส่วนใหญ่ในระบบราชการนั้นมักมองว่าไม่ใช่ภาระงานที่หอศิลป์ต้องดำเนินการ จะขึ้นอยู่กับศิลปินในการดำเนินประชุมสัมพันธ ออกแบบและจัดพิมพ์สูจิบัตรด้วยตนเอง ซึ่งการจัดทำสิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการที่บั่นทอนการสร้างสรรคผลงานของศิลปินเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่แตกต่างกับหอศิลป์ในระบบของเอกชน อย่างเช่นที่ Ardel Gallery of Modern art มีการกำหนดระยะเวลาในการประชุมสัมพันธที่ชัดเจน เพราะถ้าหากไม่สามารถปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนดได้ การประชุมสัมพันธก็ล่าช้า ทำให้ไม่มีคนเข้ามาร่วมกิจกรรมและชมนิทรรศการ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่เหนียวกันทั้งสองฝ่าย ศิลปินเหนียวและท้อ หอศิลป์ก็เสียชื่อเสียง เพราะฉะนั้นทำให้การทำงานของ Ardel Gallery of Modern art ค่อนข้างที่จะละเอียด ศาสตราจารย์เดชา วราชุน⁶⁵ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (ภาพพิมพ์และสื่อผสม) พ.ศ. 2550 ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการบริหารจัดการของ Ardel Gallery of Modern art ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากและมีมาตรฐานในการดำเนินงาน เพราะมีระบบการจัดการที่ดี มีระบบในการประชุมสัมพันธกิจกรรม การจัดหาวัดดูอุปกรณ์ การลงข่าวประชาสัมพันธ์ รวมถึงการหาผู้สนับสนุนผลงานให้แก่ศิลปิน ทั้งยังมีเครือข่ายในเครือของ Ardel อีกด้วย

⁶⁴ สัมภาษณ์ผศ.ถาวร โกอุดมวิทย์, อาจารย์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์และผู้อำนวยการหอศิลป์, ที่ Ardel Gallery of Modern art, 5 มีนาคม 2553.

⁶⁵ สัมภาษณ์ผศ.เดชา วราชุน, ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (ภาพพิมพ์และสื่อผสม) พ.ศ. 2550, ที่ไร่แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย, 11 กุมภาพันธ์ 2553.

2.3) โอกาส (Opportunities)

2.3.1) การบริการวิชาการ จะมีฐานข้อมูลครบทุกสาขาวิชาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย สาขาวิชาทัศนศิลป์ สาขาวิชาศิลปะการแสดง สาขาวิชาศิลปะประยุกต์ เมื่อศูนย์มีการรวบรวมข้อมูล มีฐานข้อมูลครบทุกสาขา จะเป็นฐานข้อมูลให้กับโรงเรียน สถาบันต่างๆ ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ครู ประชาชนทั่วไปจะให้เห็นผลงานนวัตกรรมใหม่ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ทั้งยังเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาศึกษาอีกด้วย

2.3.2) อธิการบดีมหาวิทยาลัย และองค์กร มหาวิทยาลัยย่อมให้การสนับสนุน หากศูนย์มีความชัดเจน และมีความพร้อม ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย เริ่มมีความสนใจและจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งเป้าหมายของศูนย์ต้องจัดให้มีกิจกรรม และมีรูปแบบในการบริหารจัดการที่ชัดเจนก่อน ในประเด็นนี้ ผศ.สมพร รอดบุญ เห็นว่า ถ้าผู้บริหารในระดับสูงของมหาวิทยาลัยเห็นคุณค่า และเห็นด้วยในการดำเนินงานต่างๆ องค์กรก็จะสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี แต่ถ้าผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยไม่เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าตรงนี้ การดำเนินงานก็จะอยู่เพียงแค่ระดับคณะ คณะบดีก็จะเห็น้อยมากกว่าปกติ ซึ่งก็ต้องมีความเข้มแข็ง มุ่งมั่นในการจัดกิจกรรมเท่าที่จะหางบประมาณมาได้

2.3.3) ประชาชนจะเริ่มให้ความสนใจศิลปะและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดี ศูนย์สามารถจัดกิจกรรมและให้ความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้อีกทางหนึ่งด้วย

2.3.4) สามารถที่จะจัดกิจกรรมเชิงศิลปะได้ง่ายขึ้น รวมถึงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผลงานได้ทั้งในระดับประเทศ และในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านบนคาบสมุทรมาลายู ทั้งนี้ ผศ.สมพร รอดบุญ ให้คำแนะนำว่า ในระยะแรกควรเริ่มต้นจากศูนย์วัฒนธรรม หรือสถานทูตในประเทศไทยก่อน เพราะทางศูนย์วัฒนธรรมในประเทศต่างๆ มีงบประมาณสนับสนุนเฉพาะ หน่วยงานขนาดเล็กอย่างศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา ซึ่งยังไม่ได้มีการเริ่มต้นในการดำเนินงานอย่างเป็นทางการ หากคิดที่จะดำเนินกิจกรรมระหว่างประเทศนั้น จะเป็นการดำเนินงานที่ใหญ่พอควร

2.4) อุปสรรค (Threats)

2.4.1) ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นอุปสรรคในการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ ส่งผลให้การเก็บข้อมูลการทำงานสร้างสรรค์และงานวิจัยในพื้นที่ ยัง

ไม่สามารถเข้าไปศึกษาและรวบรวมข้อมูลไม่ครอบคลุมหลากหลาย การรวบรวมข้อมูลของศูนย์ เป็นไปอย่างล่าช้า อีกทั้งการเชิญผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งบางท่านมีความสนใจในกิจกรรมของศูนย์ แต่ด้วยศูนย์อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงไม่กล้าเข้าร่วมกิจกรรมและใช้บริการแหล่ง เรียนรู้ รวมถึงการเชิญผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางจากส่วนกลาง หรือภูมิภาคต่างๆด้วย แม้ว่าปัญหา ความไม่สงบจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน แต่ก็ส่งผลให้บุคคลภายนอกสนใจในพื้นที่ เกิด ความสงสัยว่ามีปัญหาหรือเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น ซึ่งคนในพื้นที่ที่เป็นนักสร้างสรรค์และศิลปินจะ สามารถนำปัญหาเหล่านั้น มาแสดงออกในรูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะได้ เปรียบเสมือนการพลิกวิกฤตเป็นโอกาส ดังที่ศ.เดชา วราชุน และดร.กมล ทศนาญชลี ประธานสภา ศิลปกรรมไทย สหรัฐอเมริกาและศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรมและสื่อผสม) พ.ศ. 2540⁶⁶ กล่าวไว้ว่า นักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ ศิลปินในพื้นที่มีโอกาสและได้เปรียบมากกว่าที่ อื่นๆ คือ ประการแรก การมีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เข้มแข็ง มีรูปแบบของความเป็นภูมิภาคอย่าง ชัดเจน ประการที่สองคือ จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้เดินทางออกไปไหนมาไหนไม่ได้ มากนัก ส่งผลให้มีเวลาในการทำงานศิลปะมากขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่มีความได้เปรียบ เสมือนการพลิก วิกฤตเป็นโอกาสเช่นกัน หากเปรียบเทียบกับคนที่หิวจะมีความอดอด มีความมานะ มีความ พยายามสูง และมีแรงกดดันในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพราะฉะนั้นจากการสังเกตใน ระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา เยาวชนในพื้นที่ภาคใต้ ได้รางวัลในการประกวดศิลปกรรมต่างๆมากขึ้น เพราะสิ่งที่ได้แสดงออกมาจะแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ

2.4.2) สังคมยังขาดความนิยมงานด้านศิลปวัฒนธรรม ไม่ให้ความสำคัญ ไม่มี ความรู้สึกหวงแหนศิลปวัฒนธรรม ทางศูนย์สามารถช่วยสร้างกระแส หรือสร้างความนิยมให้เกิด ในสังคม แต่คงต้องใช้เวลาในระยะยาว เสมือนสอนเด็กที่เพิ่งเกิดให้เดินได้ ให้ทานได้ ต้องให้เวลา ในการชิมชั้บ และศิลปินในพื้นที่ภาคใต้ยังมีน้อย การรวมกลุ่มยังไม่เกิดเป็นรูปธรรม ซึ่ง อาจารย์ นนทิวรรณ จันทนะพะลิน⁶⁷ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสารคามและศิลปิน แห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (ประติมากรรม) พ.ศ. 2551 ได้แสดงความคิดเห็นว่า วงการศิลปะร่วมสมัย ในภาคใต้ เรียกได้ว่ายังไม่ได้เติบโตเต็มที่ แต่มีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชัดเจน มีความเข้มข้น ยังอยู่ ในวิถีการดำรงชีวิตที่ชัดเจน การที่มีคณะศิลปกรรมศาสตร์เปิดสอนทางด้านศิลปะร่วมสมัย เป็นการ

⁶⁶ สัมภาษณ์ดร. กมล ทศนาญชลี, ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรมและสื่อผสม) พ.ศ. 2540, ที่ไร่แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย, 11 กุมภาพันธ์ 2553.

⁶⁷ สัมภาษณ์อาจารย์นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (ประติมากรรม) พ.ศ. 2551, ที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9 มีนาคม 2553.

ช่วยเริ่มต้นในการบ่มเพาะศิลปะร่วมสมัยให้งอกงามขึ้นในภาคใต้ จึงเป็นเรื่องที่ดีเพราะการเรียนศิลปะร่วมสมัยทำให้นักเรียน นักศึกษา มีความเข้าใจในเรื่องของศิลปะมากขึ้น จึงควรเน้นความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน และที่สำคัญควรเป็นผู้ที่รู้อรรถรสของสุนทรียภาพ ซึ่งเมื่อเกิดความรู้จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกรู้สึกผูกพัน และเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของตน แม้ว่าในปัจจุบันอาจไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่า แต่ความงอกงามในการเรียนการสอนทางด้านศิลปะร่วมสมัย สามารถพัฒนาไปสู่ความรู้ความเข้าใจ เกิดความรักความหวงแหนศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ได้ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่จะพัฒนามาสู่ศิลปะร่วมสมัยได้ ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงของโลกจะค่อยๆพัฒนา แต่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งอาจยังไม่ผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกัน จะสามารถพัฒนามาสู่วิถีชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ และในขณะที่ศิลปะร่วมสมัยกำลังเกิดขึ้น หากเราเห็นคุณค่าจะเกิดการผสมผสานเป็นศิลปะร่วมสมัยของภาคใต้ขึ้นมาโดยเฉพาะ จากรากเหง้าของตนเองและจากจิตวิญญาณของผู้สร้างสรรค์อีกด้วย

สอดคล้องกับศ.เดชา วราชุน ที่เห็นว่า ในประเทศไทยผู้คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะมีความเข้าใจ หรือรู้จักใช้ศิลปะมาเป็นสื่อในการเชื่อมประสานทุกอย่างเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมโดยทั่วไป เพราะว่าโดยธรรมชาติปัจจุบันจะเห็นว่า การศึกษาจะมุ่งเน้นไปในทางด้านวัตถุ ทางด้านวิทยาศาสตร์ ทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งมุ่งเน้นไปในทางการใช้สมองซีกซ้ายมากกว่าซีกขวา มากกว่าที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุนทรียศาสตร์ การแสดงออก ทางศิลปะ หรือความเข้าใจและซาบซึ้งยังมีน้อย ซึ่งการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะ จึงควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะการปลูกฝังหลังจากนี้อาจเป็นเรื่องยาก เนื่องจากในทัศนคติของคนไทยโดยทั่วไป มีความคิดว่าการที่จะให้ลูกเรียนหนังสือนั้น หมายความว่าต้องการให้ลูกมีอนาคต จบการศึกษาแล้วมีอาชีพที่เป็นหลักเป็นฐานมั่นคง จึงมุ่งให้เด็กเรียนรู้ทางด้านวัตถุ เรียนรู้ในสิ่งที่จะไปประกอบอาชีพได้อย่างชัดเจน ซึ่งส่วนใหญ่จะเรียนทางด้านแพทย์ เรียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ หรือเลือกเรียนอะไรก็ตามที่สามารถประกอบอาชีพได้ง่าย ดังนั้นจึงต้องปลูกฝังให้เยาวชนเข้าใจศิลปะตั้งแต่ต้นเสียก่อน เพื่อที่ในอนาคตถึงแม้ว่าจะเติบโตขึ้นเขาจะเลือกที่จะศึกษาหรือประกอบอาชีพในสาขาอื่นก็ตาม แต่เขาก็จะรู้และเข้าใจถึงคุณค่าทางด้านศิลปะ ว่าศิลปะสามารถกลมกล่อมเกลาจิตใจให้ดีขึ้นได้ ยกตัวอย่างหากเปรียบเทียบระหว่างการชมผลงานศิลปะกับการฟังเพลง จะสังเกตได้ว่าการฟังเพลงสามารถที่จะซึมซับเกิดความรู้สึกและเข้าใจได้ง่าย ทั้งยังสามารถหาซื้อได้ทั่วไป ดังนั้นในเรื่องของผลงานศิลปะจึงจำเป็นต้องมีให้เยาวชนได้ศึกษาผลงานเพราะฉะนั้นสิ่งที่ขาดมากที่สุดคือแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะ หรือหอศิลป์

ตารางที่ 4.1

สรุปผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา

ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก	
จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
<ul style="list-style-type: none"> - เป็นจุดเริ่มต้น ที่ยังไม่ มีที่ใดทำมาก่อน - มีอาจารย์ที่มีความ เชี่ยวชาญโดยตรง - ที่ตั้งของศูนย์อยู่ใน พื้นที่ที่มีความ หลากหลายทาง วัฒนธรรม - เป็นการดำเนินงานที่ อยู่ภายใต้คณะ - มีกิจกรรมที่สามารถ ดึงดูดให้ผู้ที่สนใจเข้า มาร่วมกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดงบประมาณใน การดำเนินงาน - ขาดบุคลากรในการ บริหารจัดการดูแล ศูนย์โดยตรง - ขาดการ ประชาสัมพันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - การบริการวิชาการ จะมีฐานข้อมูลครบ ทุกสาขาวิชาของคณะ ศิลปกรรมศาสตร์ - อธิการบดี มหาวิทยาลัย และ องค์กร มหาวิทยาลัย ย่อมให้การสนับสนุน - ประชาชนจะเริ่มให้ ความสนใจศิลปะมาก ขึ้น - สามารถที่จะจัด กิจกรรมเชิงศิลปะได้ ง่ายขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาค่าความไม่สงบใน พื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็น อุปสรรคในการรวบรวม ข้อมูลในพื้นที่ - สังคมยังขาดธรรมเนียม ทางด้านศิลปวัฒนธรรม

ที่มา: วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และคณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3) โครงสร้างองค์กร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสรุปได้ว่า บุคลากรที่จะเข้ามาบริหารจัดการศูนย์นั้น ควร เป็นบุคลากรจากภายในมากกว่าบุคลากรจากภายนอก แต่ก็ต้องดูความพร้อมและความสามารถ ของบุคลากรที่จะเข้ามาทำงาน ทั้งยังต้องเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจและเสียสละ โดยข้อดีและ ข้อเสียของบุคลากรจากภายในและบุคลากรจากภายนอกสรุปได้ว่า

3.1) บุคลากรจากภายใน

3.1.1) ข้อดี บุคลากรภายในจะเข้าใจและทราบถึงวัฒนธรรมขององค์กร และการมีบุคลากรภายในบริหารจัดการ ศูนย์สามารถที่จะดูแลได้อย่างใกล้ชิดและศูนย์สามารถดำเนินงานได้อย่างถาวร ซึ่งผศ.ถาวร โกอุดมวิทย์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สิ่งที่สำคัญบุคคลภายในที่จะเข้ามาดำเนินการนั้น ควรเห็นคุณค่าและมีความใส่ใจในเรื่องต่างๆ และบางครั้งวัฒนธรรมขององค์กรก็สามารถสร้างความกระตือรือร้น หรือมีการสร้างบรรยากาศในการดำเนินงานได้อีกด้วย แต่ถ้าหากองค์กรมีความพยายามมีจะผลักดันให้บุคลากรเห็นคุณค่าแล้วนั้น แม้จะไม่สัมฤทธิ์ผล องค์กรก็ต้องมีความหวัง พยายามสู้และผลักดันต่อไป

3.1.2) ข้อเสีย บุคลากรภายในจะไม่ทราบและไม่มี ความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการโดยตรง แต่ก็ไม่ใช่ข้อเสียอย่างถาวร เพราะบุคลากรภายในสามารถที่เรียนรู้และสร้างสมประสบการณ์ได้ ซึ่งบุคคลที่จะเข้ามาดูแลก็ต้องลงมือทำ ต้องเริ่มต้นถ้าไม่มีการเริ่มต้นก็ไม่มี การเพิ่มประสบการณ์

3.2) บุคลากรจากภายนอก

3.2.1) ข้อดี บุคคลภายนอกจะเข้ามาดำเนินงานแทนคณาจารย์ภายในคณะ ซึ่งคณาจารย์มีภาระหน้าที่ ทั้งงานสอน และการสร้างสรรค์ผลงานหรืองานวิจัย จึงสามารถช่วยลดภาระในส่วนนี้ได้ แต่คณาจารย์ของคณะก็ยังคงมีส่วนช่วยเหลือในการสนับสนุนในฝ่ายอื่นๆ ได้ ซึ่งกลุ่มผู้บริหารแหล่งเรียนรู้ : หอศิลป์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การบริหารงานจัดการของหอศิลป์ หากให้บุคลากรภายนอกมาบริหารจัดการมีข้อดีคือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีวาระและมีนโยบายที่ชัดเจน ส่งผลให้หอศิลป์จะมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีผู้บริหารที่มีทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งปัญหาหลักๆ ของการบริหารจัดการหอศิลป์ คือผู้บริหารไม่ค่อยมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน มักจะเน้นหรือกล่าวถึงตัวบุคคลมากกว่าตัวนโยบาย แต่ถ้ามีการเริ่มต้น องค์กรมีความชัดเจน การดำเนินงานโดยบุคคลภายนอกก็จะเป็นเรื่องที่ส่งผลดีแก่องค์กร

3.2.2) ข้อเสีย บุคคลจากภายนอก จะไม่เข้าใจความเป็นท้องถิ่น จะทราบและมีเข้าใจเพียงระบบการบริหารจัดการ ศูนย์จึงไม่สามารถทราบได้ว่า บุคคลจากภายนอกจะอยู่กับศูนย์ได้นานแค่ไหน และเขาจะดำเนินการทำอะไรให้แก่ศูนย์บ้าง ซึ่งกลุ่มผู้บริหารแหล่งเรียนรู้ : หอศิลป์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า บุคลากรภายนอกต้องมีพื้นฐานที่เข้าใจองค์กร เข้าใจธรรมชาติของการบริหารภายใน ซึ่งคิดว่าบุคลากรภายในมีความเข้าใจวัฒนธรรมขององค์กรดีกว่า ทั้งนี้ควรมองว่าองค์กรมีพร้อมหรือยังที่จะให้บุคลากรภายนอกเข้ามาบริหารจัดการ ซึ่งคงจะต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงในการจ้าง

ทั้งนี้หากทางศูนย์มีนโยบายที่จะมอบหมายให้บุคลากรจากภายใน เข้ามาบริหารจัดการ ควรจะมีการพิจารณาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ภาระงานและ/หรือภาระหน้าที่ ควรจะมีการมอบหมาย กำหนดให้ชัดเจน กล่าวคือ บุคลากรจากภายใน หากเป็นคณาจารย์ควรมีการแบ่งสัดส่วนในการดำเนินงาน ระหว่างภาระงาน สอน งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ และด้านงานการบริหารจัดการศูนย์

2. การพิจารณาผลงานและค่าตอบแทน ผศ.สุธี คุณาวิชยานนท์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าในระดับตำแหน่งของผู้อำนวยการหรือหัวหน้า ควรจะมีเงินประจำตำแหน่ง อย่างเช่น หัวหน้าภาควิชา รองคณบดี หรือคณบดีที่มีเงินประจำตำแหน่ง ซึ่งส่วนใหญ่ตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์มักจะไม่มีเงินประจำตำแหน่ง อีกทั้งอาจารย์สังคม ทองมี⁶⁸ ครูสอนศิลปะและผู้อำนวยการศูนย์ ศิลป์สิรินธร มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า ควรจะมีการขอแยกส่วนในการบริหารจัดการ เพื่อสะดวก ในการบริหารจัดการ และผู้บริหาร รวมถึงเจ้าหน้าที่ของศูนย์สามารถเสนอผลงาน และมีรางวัล ตอบแทน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นในการทำงาน ไม่เช่นนั้นก็ไม่มีความหมาย ซึ่งผู้บริหารและคณาจารย์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ กล่าวเพิ่มเติมว่า องค์กรจะหาบุคคลที่ไม่หวังผล หรือแสวงหาในเรื่องของยศ และตำแหน่งในการทำงานนั้น มักจะหาได้ยากนัก ซึ่งบุคคลที่จะเข้ามาดำเนินการในส่วนนี้ มักจะ ไม่มีเงินประจำตำแหน่ง ทำให้บุคคลที่เข้ามาทำงานอาจไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มที่และเต็ม ศักยภาพ ซึ่งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา เป็นองค์กรที่เพิ่งก่อตั้งได้ไม่นาน ไม่มีงบประมาณเป็น ของตนเอง และไม่มีค่าตอบแทนให้แก่บุคลากรเพิ่มเติม ดังนั้นบุคลากรที่จะเข้ามาดำเนินงานใน ส่วนนี้ อาจจะต้องเหนื่อยและต้องมีความอดทนในการดำเนินงานในระยะแรก จึงต้องเป็น บุคลากรที่มีความเสียสละ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กร และมีความตั้งใจที่จะทำเพื่อ ส่วนรวมจะต้องมาก่อนอันดับแรก ดังคำปณิธานของมหาวิทยาลัย ที่จะตามรอยเบื้องยุคลบาท ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรชวลัยเดชาภิรมย์ พระบรมราชชนก ดังพระราชดำรัสของพระองค์ ท่านที่ว่า ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว เป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ ให้บริสุทธิ์

อนึ่ง แม้ความคิดเห็นส่วนใหญ่จะสนับสนุนให้บุคลากรภายในเข้ามาบริหารจัดการ แต่ยังคงความคิดเห็นที่สนับสนุนและส่งเสริมว่า ศูนย์ควรมีที่ปรึกษาจากภายนอก ซึ่งควรเป็น ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและสามารถแนะนำการดำเนินงานของศูนย์ได้ ผศ.สมพร รอดบุญ ได้แนะนำ เพิ่มเติมว่าการจะมีที่ปรึกษาจากภายนอกนั้น ถ้าหากมีความเป็นไปได้ ก็ควรที่จะมีการตั้ง

⁶⁸ สัมภาษณ์อาจารย์สังคม ทองมี, ครูสอนศิลปะและผู้อำนวยการศูนย์ศิลปสิรินธร, ที่อุทยานการเรียนรู้ ต้นแบบและบริการ อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า (TK Park), 8 มีนาคม 2553.

คณะกรรมการของศูนย์ก่อนแล้วจึงเชิญที่ปรึกษาจากภายนอก โดยอาจเริ่มจากนักธุรกิจและคนในท้องถิ่นก่อน ซึ่งผู้บริหารและคณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ในเรื่องของการมีที่ปรึกษาจากภายนอกเพิ่มเติมว่า การเชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือศิลปินมาเป็นที่ปรึกษาให้กับศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษานั้น ก่อนอื่นศูนย์ควรมีการวางนโยบายก่อน ทั้งพิจารณาศักยภาพในการดำเนินงานว่าสามารถจัดทำส่วนใดก่อนที่สำคัญ ศูนย์จำเป็นต้องดูวิสัยทัศน์ หลักการและเหตุผลของศูนย์ว่าจะตั้งวัตถุประสงค์ในลักษณะใด เป้าหมาย รูปแบบเป็นอย่างไร แล้วจึงอ้างอิงจากสิ่งที่ต้องการ เมื่อมีการวางแผนในเบื้องต้นและทำความเข้าใจกับหน่วยงานภายในแล้วจึงจะจัดหาบุคคลที่จะเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ตัวอย่างเช่น ต้องการที่ปรึกษาในเรื่องของการบริหารจัดการในด้านศิลปกรรม ศูนย์ก็ต้องหาบุคคลที่สามารถให้คำปรึกษาในด้านนี้ หรือถ้าศูนย์ตั้งเป้าหมายว่าจะเป็นที่ในการแสดงงานของศิลปิน ศูนย์ก็ต้องสรรหาคนที่เข้ามาคัดเลือกผลงานของศิลปิน ซึ่งต้องอิงวิสัยทัศน์ของศูนย์เป็นหลัก

กลุ่มภักดีราษฎร์ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ถ้าศูนย์เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาเป็นที่ปรึกษา ทางศูนย์จะมีงบประมาณในการดำเนินงานหรือไม่ ผศ.สุธี คุณาวิชยานนท์ ได้แสดงความเห็นเสริมว่า ถ้าสามารถเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีความรู้มาเป็นที่ปรึกษาได้นั้น จะเป็นประโยชน์กับศูนย์ กล่าวคือ จะเห็นได้บ่อยครั้งที่หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐบาลหรือของเอกชน ส่วนใหญ่กลุ่มคนที่วางนโยบาย คนที่ออกแบบอาคาร คนที่สนับสนุนงบประมาณ จะไม่เข้าใจในเรื่องของการจัดการหอศิลป์ ซึ่งเมื่อหอศิลป์สร้างเสร็จ จึงจะคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาดำเนินงาน และปัญหาที่พบบ่อยครั้ง คือปัญหาในเรื่องโครงสร้างของพื้นที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มักไม่สอดคล้องกับการจัดทำหอศิลป์ เหตุที่เกิดเช่นนี้เพราะไม่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งบางครั้งก็ยากที่จะแก้ไขสิ่งเหล่านี้ได้ ดังนั้นการเชิญผู้เชี่ยวชาญจึงควรเชิญให้เข้ามาช่วยดูแลตั้งแต่เริ่มต้นในการวางแผน วางนโยบาย หรือถ้ามีการสร้างอาคารใหม่ ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยวางแผนในการก่อสร้างจะเป็นการดีมาก เพราะจะได้ไม่ต้องแก้ไขปัญหาที่จะตามมาทีหลัง และเมื่อถึงขั้นตอนในการดำเนินงาน เริ่มมีโครงสร้างที่จะดำเนินงานได้แล้วนั้น ผู้เชี่ยวชาญอาจให้คำแนะนำและคำปรึกษาเป็นครั้งคราว โดยให้บุคคลที่รับผิดชอบโดยตรงดำเนินการต่อ

อาจารย์คงศักดิ์ กุลกลางดอน⁶⁹ ผู้อำนวยการหอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ให้ความเห็นที่แตกต่างและอธิบายเหตุผลที่ไม่

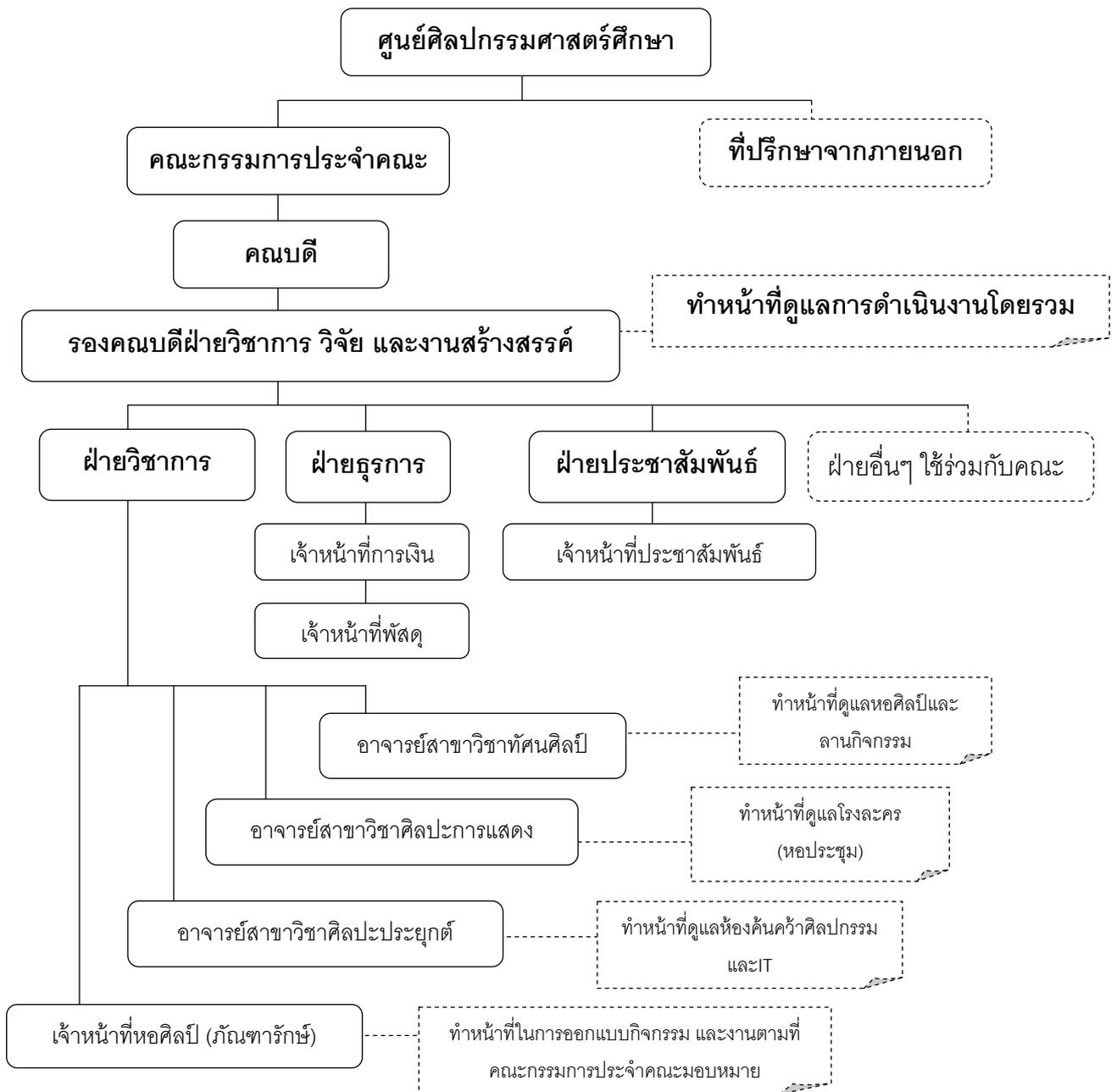
⁶⁹ สัมภาษณ์อาจารย์คงศักดิ์ กุลกลางดอน, ผู้อำนวยการหอศิลป์คณะ, ที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , 24 กุมภาพันธ์ 2553.

จำเป็นต้องมีที่ปรึกษาจากภายนอกของหอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรว่า โดยแผนงานของมหาวิทยาลัยศิลปากร มีการผลักดันให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาจากภายนอก แต่ทางผู้บริหารคณะและหอศิลป์ ได้หารือ และมีความคิดเห็นตรงกันว่า หอศิลป์ไม่จำเป็นต้องมีที่ปรึกษาจากภายนอก ด้วยสาเหตุใหญ่ๆ ดังนี้ คือ หอศิลป์เป็นองค์กรที่มีขนาดไม่ใหญ่ ไม่มีงบประมาณในการจ้างบุคคลภายนอก ซึ่งอัตราการจ้างจะใช้งบประมาณที่สูงกว่าบุคลากรภายใน และด้วยความที่อาจารย์ และบุคลากรภายในคณะ อยู่ในแวดวงที่เป็นที่ยอมรับในสังคมเป็นอย่างมากอยู่แล้วจึงไม่มีความจำเป็นต้องมีที่ปรึกษาจากภายนอก

ทั้งนี้กลุ่มผู้บริหาร และคณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลที่จะเข้ามาเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำองค์กร มีดังนี้

1. ศิลปินแห่งชาติ เพราะมีประสบการณ์ มีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับและมีการติดต่อกับสังคมในด้านวิชาการ สามารถให้ความรู้ที่ชัดเจนให้กับศูนย์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งในการเลือกศิลปินแห่งชาติที่มีความรู้ในระดับศาสตราจารย์มาเป็นที่ปรึกษา ก็สามารถเป็นต้นแบบของศิลปินที่ประกอบเป็นอาจารย์ โดยสามารถแนะนำแนวทางในการประกอบอาชีพ การวางแผนการทำงาน สามารถให้แนวความคิด วิธีการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งยังสามารถที่จะชี้แนะในเรื่องต่างๆ ได้ว่า ศูนย์จะสามารถให้ประโยชน์กับใครได้อย่างแท้จริง รวมไปถึงในเรื่องของระบบในการจัดการ การจัดเผยแพร่ การจัดหารายได้ให้แก่ศูนย์อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ดร.กมล ทัศนัญชลี , ศาสตราจารย์เดชา วราขุน เป็นต้น

2. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง ทั้งจากส่วนกลาง และจากท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักในความคิดเห็น แง่คิดในสิ่งที่ท่านมีความรู้ ความสามารถ ตัวอย่างเช่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์ เพราะท่านมีแกลเลอรีส่วนตัว และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานที่ได้มาตรฐาน หรือรองศาสตราจารย์นิคและ ระเด่นอาหมัด ซึ่งเป็นทั้งอาจารย์สอนศิลปะและศิลปินในพื้นที่ เป็นต้นสามารถสรุปโครงสร้างขององค์กรตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และคณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ (ภาพที่ 4.3)

ภาพที่ 4.3 โครงสร้างของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์

ที่มา : สรุปลงจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารและคณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์

ทั้งนี้ควรมีการพิจารณาภาระงานของแต่ละบุคคลให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะอาจารย์แต่ละสาขาวิชา อาจคัดเลือกผู้ที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบในส่วนนี้ และ/หรืออาจมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับอาจารย์รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม เช่นการเป็นวิทยากรบรรยาย ให้ความรู้ การสาธิตผลงาน การดูแลสถานที่ เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับกิจกรรมในการดำเนินงานแต่ละ

ครั้ง รวมถึงเมื่อศูนย์มีความพร้อมในเรื่องของงบประมาณ และวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ควรเปิดรับเจ้าหน้าที่ประจำฝ่ายต่างๆ โดยพิจารณาเปิดรับสมัครเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำจำนวน 4 ตำแหน่ง ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่หอศิลป์ (ภัณฑารักษ์) 1 ตำแหน่ง ทำหน้าที่ในการวางแผนกิจกรรมการออกแบบพื้นที่กิจกรรมและภาระงานตามที่คณะกรรมการประจำคณะมอบหมาย
2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ 2 ตำแหน่ง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่การเงิน ทำหน้าที่ในการดำเนินการด้านการเงิน ทั้งรายรับและรายจ่ายของศูนย์ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ทำหน้าที่ในการตรวจสอบครุภัณฑ์ของศูนย์ จัดเก็บข้อมูลทั้งหมด ทั้งที่มีการจัดซื้อในนามศูนย์ และการได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่างๆ
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 1 ตำแหน่ง ทำหน้าที่ในการส่งข่าวสาร การประชาสัมพันธ์สื่อทุกชนิด รวมถึงการจัดทำเว็บไซต์ข้อมูลของศูนย์

4) แนวทางในการพัฒนาบุคลากร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร และคณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ พบว่า ยังไม่มีการจัดฝึกอบรมทางด้านการบริหารจัดการให้กับบุคลากรโดยตรง แต่ก่อนจัดตั้งศูนย์ เคยโดยนำผู้บริหารของคณะไปศึกษาดูงาน ณ บ้านศิลปิน รวมถึงคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในภูมิภาคต่างๆ และให้ความเห็นเป็นแนวทางการพัฒนาบุคลากรสรุปได้ดังนี้

4.1) ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญและ/หรือสนับสนุนให้ไปสัมมนา ฝึกอบรมทางด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะ ผศ.สมพร รอดบุญ กล่าวไว้ว่า คนที่เข้ามาทำงานด้านนี้ จะต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องศิลปะประเภทต่างๆ ต้องเข้าใจในเรื่องของการอ่านพื้นที่ในการจัดสถานที่ เข้าใจในการดูภาพรวมทั้งหมด และเข้าใจในเรื่องวิธีการติดตั้งผลงาน ซึ่งมีหลักสำคัญว่า ควรกำหนดว่าจะติดตั้งงานในลักษณะใด เช่น ติดตั้งโดยตัวผลงานที่สามารถให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ หรือให้เห็นวิวัฒนาการ จัดให้เป็นระบบ ตั้งแต่เริ่มต้นจนหมดยุคสมัย เป็นต้น ทำให้ผู้ที่เข้ามาชมสามารถติดตามผลงานได้ จะดำเนินการจัดการอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบ ไม่ได้มีอะไรที่ตายตัว ทั้งนี้ ผศ.สุธี คุณาวิชยานนท์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การพัฒนาบุคลากรสามารถพิจารณาได้ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกองค์กรมีการรับบุคลากรเข้ามาทำงานมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานส่วนนี้หรือไม่ ส่วนที่สองคือบุคลากรที่มีอยู่มีความรู้ความสามารถอยู่แล้ว และต้องพัฒนาความรู้ในส่วนใดเพิ่มเติมอีกบ้าง จากนั้นองค์กรต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อ ส่งบุคลากรไปสัมมนา ฝึกอบรมในสถาบันอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อเป็น

การเปิดทัศนคติ เพิ่มพูนข่าวสารสิ่งใหม่ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะการเข้าสู่สังคม มีการเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมพิธีเปิดนิทรรศการขององค์กรต่างๆ และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานซึ่งกันและกัน อีกประการหนึ่งคือ บุคคลที่เข้ามาทำงานตรงนี้ ต้องมีใจรักในงานศิลปะ และมีความมุ่งมั่น พุ่มเทในการทำงาน เพราะการทำงานด้านนี้มักจะมีเวลาว่าง ผู้บริหาร คณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่าการพัฒนาบุคลากรที่จะเข้ามาบริหารจัดการศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษานั้น อาจไม่จำเป็นต้องเชิญวิทยากรมาฝึกอบรม แต่บุคคลที่จะเข้ามาบริหารจัดการต้องลงมือดำเนินการ ซึ่งถ้าไม่เริ่มต้นก็ไม่มี การเพิ่มประสบการณ์ ต้องดำเนินการถึงจะทราบปัญหา จะเกิดประสบการณ์ เรียนรู้ไปกับการลงมือทำ และควรแนะนำบุคคลที่จะเข้ามาเป็นที่ปรึกษา โดยให้บุคลากรศึกษาเรียนรู้วิธีการจากที่ปรึกษา แล้วลงมือปฏิบัติจริง

4.2) ควรนำบุคลากรไปศึกษาดูงานในสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับความรู้จากสถานที่ต่างๆ ที่ได้มาตรฐาน เช่นมองจุดแข็งของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในภูมิภาคต่างๆที่มีการจัดการแบบเดียวกัน ว่ามีการนำเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะของแต่ละภูมิภาคมาเสริมสร้างองค์กรอย่างไร มีเอกลักษณ์เฉพาะอย่างไร แล้วนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับศูนย์ หรือการไปศึกษาดูงานในมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิดสอนทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ รวมถึงหอศิลป์ทั้งของภาครัฐและหอศิลป์ภาคเอกชน แกลเลอรีที่มีชื่อเสียง เป็นต้น หนึ่งทางคณะกรรมการประจำคณะเคยวางแผนในการศึกษาดูงานนอกสถานที่สำหรับบุคลากรไว้แล้ว แต่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การไปศึกษาดูงานนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะจะได้รู้ว่าเขาทำอย่างไร ไม่เช่นนั้นเราก็รู้แต่ตัวเรา แต่ต้องเลือกในสถานที่ที่สามารถนำมาเชื่อมโยง พัฒนาองค์กรได้ เช่น การศึกษาดูงานในต่างประเทศ หรือถ้าเป็นภายในประเทศนั้น มีจำนวนน้อยที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างได้ ทั้งนี้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ ศ.เดชา วราชนันท์ในอนาคตพิพิธภัณฑสถานศิลปะไทยร่วมสมัย⁷⁰ ผู้ก่อตั้งศูนย์บุญชัย เบญจรงค์กุล จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีสำคัญของประเทศไทย และอาจจะก้าวหน้าและพัฒนาว่าหน่วยงานของรัฐบาล ดังนั้นควรมีการศึกษาดูงานในหน่วยงานของภาคเอกชนด้วย

⁷⁰ คุณบุญชัย เบญจรงค์กุล เป็นนักธุรกิจอยู่ในสายอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและเทคโนโลยีการสื่อสาร แต่ด้วยหัวใจรักในศิลปะ และได้ตั้งปณิธานอันแรงกล้า ที่จะสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยสมบัติอันล้ำค่าของแผ่นดินไว้เพื่ออนุชนคนรุ่นหลัง จึงได้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานศิลปะไทยร่วมสมัย อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 กันยายน พุทธศักราช 2543 มีผลงานจัดแสดง ณ ขณะนี้ เป็นผลงานทัศนศิลป์ รวมทั้งสิ้น 700 กว่าชิ้น และเปิดให้สถานศึกษาทุกระดับ หน่วยงานราชการทุกแห่งได้มีโอกาสชื่นชม โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม พิพิธภัณฑสถานตั้งอยู่ที่ อาคารเบญจจินดา (พิพิธภัณฑสถานศิลปะไทยร่วมสมัย, <http://www.thaicontemporaryart.org/introactive.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2553)

อีกทั้งอาจารย์นนทิวรรณ จันทนะฉะลิน ได้กล่าวเสริมอีกว่า ในประเทศไทยยังไม่มีแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะโดยเฉพาะ ซึ่งก่อนจะดำเนินการ ผู้บริหารควรหาความรู้ อาจส่งบุคลากร จัดทีมในการทำงาน ไปศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์ชั้นนำของโลก เช่น British Museum เพื่อไปศึกษาโครงสร้าง และนำมาประยุกต์กับองค์กร การดำเนินการทางศูนย์ควรวางแผน กำหนดให้ได้ว่า ศูนย์จะมีโครงสร้างครบสมบูรณ์ได้ในระยะเวลาที่ปี อาจจะเป็น 10 ปี และ/หรือ 20 ปี ถ้าหากมีการวางแผนวางโครงสร้างไม่ครบถ้วน การจัดทำศูนย์ก็จะเหมือนอย่างพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ที่ๆไปที่ไม่ได้มีการพัฒนาอะไรให้ดีขึ้นก็ควรดำเนินการจัดทำให้ครบถ้วน สิ่งใดที่สามารถทำก่อนได้ก็ควรลงมือทำ ทั้งนี้ ผศ. ถาวร โกอุดมวิทย์ ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การไปศึกษาดูงานในด้านการบริหารจัดการในต่างประเทศมีความจำเป็นมาก เพราะว่าการศิลปะ บางครั้งก็อาจจะต้องเรียนรู้โลกภายนอกพร้อมกับเปิดกว้างที่จะเรียนรู้ โลกศิลปะก็เหมือนกับโลกแฟชั่น จะมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

5) แนวทางการบริหารจัดการ

จากการสัมภาษณ์นักทวารักษ์ที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย และศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ ได้รับการแนะนำและเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์ว่า การบริหารจัดการควรกำหนดแผนงาน กำหนดเป้าหมาย กำหนดทิศทางให้ชัดเจน โดยต้องกำหนดเป้าหมายหลักที่อยากจะให้ศูนย์ดำเนินการ เช่น ศูนย์ควรมีการรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นฐานความรู้ทางด้านศิลปะของภูมิภาคให้ได้ ซึ่งจะต้องรวบรวมตั้งแต่ วิจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ ทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง วางแผนงานประจำปีว่าจะดำเนินการอย่างไร เพราะว่า เป็นแผนงานที่มีขนาดใหญ่

5.1) แนวทางการบริหารจัดการศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา

5.1.1) ส่งเสริมการวิจัย การดำเนินงานในระยะแรกศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา ควรผลักดันให้คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ หรือนักศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัย สร้างสรรค์ในเชิงผลงานวิชาการ และหากมีการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก อาจารย์ผู้สอนควรชี้แนะให้นักศึกษาทำวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่น เมื่อเก็บสะสมผลงานได้หลายๆ ปี ก็จะได้ข้อมูลจำนวนหนึ่ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ต่างๆ

5.1.2) มีทุนหมุนเวียน เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหว ด้วยการทำวิจัย โครงการหลักใหญ่ๆ ที่มีเนื้อหาสาระสำคัญ โดยอาจจะให้ทุนผู้เชี่ยวชาญจัดทำวิจัยในเรื่องของภูมิปัญญาสุนทรียภาพของภาคใต้ ซึ่งจะได้ความรู้และเนื้อหาสาระ จนกลายเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญทางวิชาการ

5.1.3) ต้องมีสถานที่ ในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้ศูนย์มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันศูนย์มีพื้นที่ในความดูแล คือ ลาแมอาร์ทแกลลอรี่ (หอศิลป์คณะศิลปกรรมศาสตร์) ห้องค้นคว้าศิลปกรรม (ห้องสมุด) ลานประลอง (ลานไม้) และหอประชุม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

5.1.4) ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ เพียงพอที่จะเข้ามาบริหารหรือจัดกิจกรรมของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา ให้สามารถพัฒนาและก้าวสู่การเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในภูมิภาค และระดับประเทศได้

5.2) แนวทางการบริหารจัดการหอศิลป์ ของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา

จากการสัมภาษณ์และภัณฑารักษ์ที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย และศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ พบว่า ศูนย์ควรจัดให้มีหอศิลป์ควบคู่กันไปทั้งหอศิลป์หมุนเวียนและหอศิลป์ถาวร โดยจะต้องวางโครงสร้างให้ครบถ้วน ซึ่งสามารถวางแผนในระยะเวลา 10 ปี และ/หรือ 20 ปี ว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร อาจจะเป็นเรื่องยากเพราะโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานมีขนาดใหญ่ ค่อยๆดำเนินการส่วนใดทำได้ก็ควรจัดทำก่อน ดังนี้

5.2.1) หอศิลป์หมุนเวียน โดยขั้นพื้นฐานต้องมีการดำเนินการอยู่แล้ว เนื่องจากการศึกษาทางด้านศิลปะจะมีผลผลิตในเรื่องของผลงาน ซึ่งผลงานต้องออกเผยแพร่ต่อสังคม เป็นการรองรับภารกิจของตนเอง และรองรับกิจกรรมภายนอก จากคณะวิชาต่างๆภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงองค์กรภายนอก และหากหน่วยงานระหว่างประเทศที่ต้องการจะแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงกัน ทางศูนย์ควรมีพื้นที่ที่สามารถรองรับได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับศูนย์รวมถึงนักเรียน นักศึกษา ส่งผลให้การเรียนการสอนไม่เป็นวงวนอยู่ภายในคณะ

5.2.2) หอศิลป์ถาวร มีความจำเป็นอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่ผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจ มักไม่เห็นคุณค่า ซึ่งต้องอาศัยนโยบายและใช้งบประมาณที่สูงเพราะเป็นถาวรวัตถุ แต่หากผู้บริหารมีความเข้าใจว่าผลงานศิลปะนั้นมีแต่จะสร้างมูลค่าเพิ่ม และหอศิลป์ถาวรมีประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านสุนทรียภาพของสังคมและชุมชน เป็นทั้งความดีและความงามที่จะสร้างให้สังคมมีทางเลือกมากกว่าที่จะไปเลือกเรียนรู้อย่างอื่นที่ไม่มีประโยชน์

(2) เป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชนทั้งระดับประถมจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งคนในชุมชน ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าเรียนรู้ได้ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก

(3) หากศูนย์สามารถเก็บสะสมผลงานของนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผลงานในวิชาเรียน ผลงานศิลปนิพนธ์ เพื่อเป็นการบันทึกข้อมูลของคณะว่า ตั้งแต่เริ่มต้น

จนถึงปัจจุบันผลงานของนักศึกษา มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถส่งผลให้นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้เรียนรู้และเกิดการพัฒนาผลงาน ได้อีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น

6) วิธีการสร้างเครือข่าย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์พบว่า ยังไม่มีการสร้างเครือข่ายในนามของศูนย์ทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา แต่มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายในนามของคณะศิลปกรรมศาสตร์ กับศิลปินในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

6.1) ศิลปินในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เป็นเครือข่าย คือ “แบแบม”⁷¹ ซึ่งเปิดสอนศิลปะให้แก่เยาวชนในชุมชน โดยในช่วงปิดภาคการศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้นำวัสดุอุปกรณ์ไปสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งนายอภิชาติ ดือราแม⁷² ศิลปินในพื้นที่ กล่าวว่าการเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมในส่วนนี้มีความภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง มีกำลังใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานต่อ ทั้งยังเป็นประโยชน์แก่เด็กๆในชุมชน และคิดว่าศูนย์น่าจะมีการสนับสนุนเพิ่มเติม โดยให้มีการช่วยเหลือศิลปินคนอื่นๆ ในเรื่องของอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะเพิ่มเติมด้วย ซึ่งปกติทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ก็ได้ช่วยเหลือตนเองมาตลอด ประมาณ 2-3 ครั้งอย่างต่อเนื่อง และตลอดระยะเวลา 30 กว่าปีที่ทำงาน เป็นศิลปินในพื้นที่ อยากรจะมีโอกาสไปแสดงผลงานกับทางคณะ เพื่อเผยแพร่ผลงานของตนเองบ้าง

6.2) โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่าย เช่น จัดฝึกอบรม สัมมนา ทั้งในเชิงของทฤษฎี และปฏิบัติ โดยให้ความรู้ทางวิชาการและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานในสาขาวิชาต่างๆ อาทิ โครงการโรงเรียนในฝันสร้างสรรคงานศิลป์ (ดูภาคผนวก ๑) การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้ครูสอนศิลปะ แต่ปัจจุบันสถานการณ์ยังไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมลักษณะนี้มากนัก

6.3) ผู้นำชุมชน ชุมชน หมู่บ้าน วัด มัสยิด โรงเรียน สถาบันการศึกษา วางแผนในจะดำเนินการสร้างเครือข่ายกลุ่มดังกล่าวเพิ่มเติมในอนาคต โดยผลักดันให้มีกิจกรรมร่วมกัน ดังนี้

6.3.1) สร้างเครือข่ายโดยการเชื่อมโยงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ข้อมูลของสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรม

⁷¹ แบ เป็นภาษามลายูท้องถิ่น มีความหมายว่า พี่ และแบแบ หมายถึง นายอภิชาติ ดือราแม ศิลปินในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี

⁷² สัมภาษณ์นายอภิชาติ ดือราแม, 11 ธันวาคม 2552.

6.3.2) วางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ และการเปิดพื้นที่ให้นักเรียน นักศึกษาแต่ละสถาบันสามารถเข้ามาใช้บริการจัดกิจกรรมในพื้นที่

6.3.3) สร้างเครือข่ายกับทุกสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยให้มีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนตามสถาบันการศึกษา นำผลงานของคณาจารย์และนักศึกษาไปเผยแพร่ทุกๆ ปีเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างกัน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มภัณฑารักษ์ กลุ่มศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ และกลุ่มศิลปินในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน่วยงาน องค์กรที่สามารถสร้างเครือข่ายกับองค์กรและบุคคลภายนอก ได้ดังนี้

1. องค์กรและบุคคลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ระหว่างศูนย์และคณะวิชาต่างๆ อาจมีข้อตกลงแลกเปลี่ยนนิทรรศการ แลกเปลี่ยนกิจกรรมระหว่างกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการฝึกปฏิบัติงานให้กับนักศึกษา ยกตัวอย่างเช่น หากมีศิลปินฝรั่งเศสมาแสดงผลงาน ศูนย์สามารถติดต่อภาควิชาภาษาต่างประเทศ ให้นำนักศึกษามาพบปะพูดคุยฝึกประสบการณ์ เพื่อเป็นกิจกรรมเสริมให้แก่นักศึกษา เป็นการสร้างความร่วมมือสร้างเครือข่ายร่วมกันได้

1.2 สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการนักเรียน นักศึกษา บริเวณโดยรอบและบริเวณใกล้เคียงศูนย์ ควรแจ้งให้ผู้ประกอบการทราบว่าสามารถนำบุตรหลานมาฝึกวาดรูปภายในศูนย์ได้ อาจจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในช่วงปิดภาคการศึกษา และจัดให้ผู้ประกอบการสามารถมีส่วนร่วมทำกิจกรรมไปพร้อมกับบุตรหลานของตน ส่งผลให้ผู้ประกอบการได้รับความรู้เพิ่มเติม ซึ่งผู้ประกอบการก็จะเป็นเครื่องมือที่จะสร้างรายได้จากการบอกปากต่อปากได้อีกวิธีการหนึ่งด้วย

1.3 ตัวแทนกลุ่มศิลปินของแต่ละจังหวัด อาจมีการประสานกับศิลปินแต่ละจังหวัด หรืออาจนำเครือข่ายที่มีอยู่แล้ว เพื่อติดต่อประสาน แจ้งข่าวสารเมื่อทางศูนย์มีการจัดกิจกรรม

1.4 ประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น พ่อค้า แม่ค้า มอเตอร์ไซค์รับจ้าง รถสองแถว เป็นต้น ศูนย์สามารถขอความร่วมมือ สร้างเครือข่ายเป็นพันธมิตร โดยให้เข้ามาเป็นสมาชิกของศูนย์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะสามารถแนะนำประชาชนในพื้นที่อื่นๆ หรือนำนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการหรือชมผลงานที่ศูนย์ได้

1.5 กลุ่มผู้ชมจัดตั้ง เป็นกลุ่มของผู้เข้ามาใช้บริการ หรือเข้ามาเป็นครั้งแรก อาจจะมาโดยไม่ตั้งใจที่จะเข้ามาชมกิจกรรม หรือชมผลงานศิลปะเพียงอย่างเดียว แต่เข้ามาชม

เพราะเป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชา อาทิการจัดงานมีนายกเทศบาลเป็นเจ้าภาพ สามารถมีอำนาจสั่งการให้แต่ละหน่วยงานส่งบุคคลเข้ามาร่วมได้งาน เป็นต้น

2. องค์กรและบุคคลจากภายนอกพื้นที่

2.1 สำนักงานคณะกรรมการศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สศร.) ปัจจุบัน สศร.มีนโยบายสร้างหอศิลป์ และสนับสนุนศิลปิน หรือให้การสนับสนุนหอศิลป์ ที่เป็นทั้งหอศิลป์เอกชน หอศิลป์ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหว นับเป็นหน่วยงานที่เริ่มมองเห็นความสำคัญในสิ่งเหล่านี้ ทางศูนย์สามารถติดต่อเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ หรือการจัดกิจกรรมร่วมกัน อาจจัดเป็นกิจกรรมประจำปี

2.2 มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันแห่งแรกที่เปิดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะร่วมสมัย ศูนย์ควรมีการจัดโครงการ ร่วมมือระหว่างกัน โดยอาจจะเป็นทางศูนย์ที่เขียนโครงการเสนอต่อมหาวิทยาลัยศิลปากรก่อน เชิญองค์กรเข้าร่วมเป็นพันธมิตรในการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ร่วมกันเป็นต้น เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยศิลปากรมี คณาจารย์ ที่เป็นทั้งศิลปินและนักวิชาการ สามารถให้ความรู้ และแนะนำในการบริหารจัดการศูนย์ได้

2.3 สถานทูต และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมประเทศต่างๆ ในประเทศไทย ทางศูนย์อาจแจ้งความจำนง ขอความอนุเคราะห์จัดโครงการให้ศูนย์วัฒนธรรมหรือสถานทูตส่งศิลปินมาสร้างสรรค์ผลงานในศูนย์ และผลักดันให้มีการจัดนิทรรศการ ซึ่งเมื่อมีการเริ่มต้น ก็จะมีเครือข่ายระหว่างกัน วิธีการดำเนินงานเบื้องต้นคือติดต่อขอข้อมูล ถ้าศูนย์ไม่แจ้งวัตถุประสงค์ ความต้องการให้หน่วยงานอื่นๆทราบอาจเป็นไปได้ยาก อีกวิธีการหนึ่ง คือการทำหนังสือแนะนำสถาบันว่าขณะนี้ศูนย์มีการเปิดหอศิลป์ และทางศูนย์มีความสนใจในกิจกรรม เช่น นิทรรศการ อบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และยินดีเข้าร่วม หากไม่มีการจัดทำก็จะมีหน่วยงานใดทราบ และถ้ามีหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนได้ ศูนย์ก็ยินดีตอบรับ ซึ่งอาจต้องอาศัยวิธีทางการทูตเข้ามาช่วย เป็นต้น

7) ด้านความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารและคณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ พบว่าศูนย์มีความต้องการด้านความช่วยเหลือทั้งในเรื่องของแหล่งทุนเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม และคำแนะนำในด้านการบริหารจัดการ เผยแพร่องค์ความรู้ ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน แต่ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกศูนย์ ควรดำเนินการช่วยเหลือตัวเองให้ได้ก่อน ซึ่งผู้บริหารศูนย์มองว่าอยากให้พัฒนา เติบโตจากความร่วมมือของบุคลากรภายในคณะศิลปกรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก่อน เมื่อพัฒนาจากภายในได้ในระดับหนึ่ง จึงขอการสนับสนุนจาก

องค์กรภายนอก และจากการสัมภาษณ์ภัณฑารักษ์ และศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์พบว่า องค์กรที่เคยให้ความช่วยเหลือ ในการจัดกิจกรรมมีดังนี้

7.1) หน่วยงานของภาครัฐ เช่นกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) สำนักงานคณะกรรมการศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สศร.) เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่นโครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์งานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาที่มีความสนใจทางด้านศิลปะ ได้ฝึกปฏิบัติกับศิลปินแห่งชาติ และคัดเลือกตัวแทนนักศึกษา จากในสถาบันการศึกษาต่างๆไปศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา และโครงการศิลปินแห่งชาติสัญจร เป็นกิจกรรมให้ความรู้ในเรื่องของแนวคิด กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นต้น

7.2) หน่วยงานของภาคเอกชน เช่น มูลนิธิธนาคารกรุงเทพ มูลนิธิปูนซีเมนต์ไทย มูลนิธิยุวพัฒน์ รวมถึงธนาคารอื่นๆ และบริษัทเอกชน ห้างร้านต่างๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ เป็นต้น หน่วยงานสามารถช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมให้แก่ศูนย์ได้ ซึ่งทางศูนย์ควรมีการประสาน ติดต่อขอคำแนะนำในการของบประมาณจากองค์กรเอกชน

8) ช่องทางในการประชาสัมพันธ์

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และคณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ พบว่าปัจจุบันศูนย์ยังไม่ได้มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากต้องรอความพร้อมของบุคลากร ซึ่งศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ของศูนย์โดยตรง มีการวางแผนในการส่งข่าวสารกิจกรรม เผยแพร่ในสื่อทุกประเภท และแต่ละสำนักพิมพ์ในท้องถิ่น ส่งข่าวทั้งในวิทยุ โทรทัศน์ และในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย เว็บไซต์ของศูนย์และของคณะศิลปกรรมศาสตร์ และจากที่เคยปฏิบัติด้วยวิธีการส่งหนังสือเชิญ การโทรศัพท์ประสานงานด้วยวาจา เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถเชิญกลุ่มผู้ใช้บริการในกลุ่มต่างๆ ได้ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ภัณฑารักษ์และศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก และได้แนะนำวิธีการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

8.1) ต้องรวบรวมฐานข้อมูล ซึ่งไม่ใช่เฉพาะกลุ่มที่เป็นศิลปินเท่านั้น แต่ต้องขยายกลุ่มผู้ชมที่เคยมาชมเพิ่มเติมด้วย อาจมีสมุดเยี่ยมเพื่อให้แจ้งที่อยู่และอีเมล และมีการสอบถามเพิ่มเติมว่า ผู้เข้ามาใช้บริการสะดวกในการส่งข่าวสารด้วยวิธีการใด เช่น จัดส่งการ์ด ส่งอีเมล เป็นต้น

8.2) การประกาศในที่สาธารณะ เช่นโปสเตอร์และลงในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่นนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ซึ่งศูนย์จะต้องมีระยะเวลาของกิจกรรมที่ชัดเจน หรืออาจมีการจัดแถลงข่าว เชิญนักข่าว นักหนังสือพิมพ์ หรือสื่อโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งตีพิมพ์ อย่างนิตยสาร Fine art ที่เป็นสื่อหลักทางด้านศิลปะ เป็นต้น ก็สามารถช่วยประชาสัมพันธ์ได้ อีกทั้งหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารอื่นๆ ไม่ค่อยจะมีพื้นที่ให้กับ

ข่าวสารทางด้านศิลปะมากนัก เมื่อเทียบกับวงการอื่น ข่าวศิลปะไม่สามารถสู้ข่าวทางด้านกีฬา ข่าวดาราศาสตร์ แม้กระทั่งข่าวพระเครื่อง ซึ่งการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางด้านศิลปะที่จะทำให้ประชาชนรับทราบนั้นมักถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย

จากการสัมภาษณ์ศิลปินต้นแบบ ผู้วิจัยได้เรียนรู้กรณีตัวอย่าง วิธีการประชาสัมพันธ์ของหอศิลป์เอมเจริญ จ.กาญจนบุรี⁷³ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในระยะแรกที่จัดกิจกรรม เปิดนิทรรศการของหอศิลป์ ประสบกับปัญหาเรื่องของผู้เข้าชม เนื่องจากที่ตั้งของหอศิลป์ เป็นอุปสรรคในการเดินทางต้องมีรถยนต์ส่วนตัว และในขณะนั้นประชาชนจังหวัดกาญจนบุรียังไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านศิลปะวัฒนธรรมเท่าที่ควร คณะทำงานของหอศิลป์จึงต้องคิดหาวิธีการในการเข้าถึงกลุ่มผู้ชม โดยจะต้องทำให้ประชาชนในจังหวัดรู้จักหอศิลป์ ซึ่งใช้วิธีการส่งการ์ดเชิญ สุ่มจากรายชื่อที่ผู้เข้ามาชมนิทรรศการเคยลงชื่อไว้ โดยคัดจากประชาชนที่ในจังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดใกล้เคียง จากเมื่อก่อนที่หอศิลป์ตั้งอยู่ในกรุงเทพ เราจะไม่เห็นความสำคัญในส่วนนี้ แต่เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนได้ และยังคงต้องคิดหาวิธีการโดยการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเฉพาะโรงเรียน เช่น ในวันเปิดนิทรรศการ มีการเชิญวงดนตรีของโรงเรียน มาจัดแสดงประกอบก่อนเปิด และหลังพิธีเปิดนิทรรศการ เพื่อสร้างบรรยากาศ และอาจมีการเปลี่ยนวงดนตรีในโรงเรียนอื่นๆ หรือเปลี่ยนชนิดของดนตรี เนื่องจากระยะหลังมักจะมีกลุ่มผู้เข้าชมนิทรรศการกลุ่มเดิมๆ เป็นต้น

ทั้งนี้สามารถสรุปช่องทางในการประชาสัมพันธ์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ดังตารางที่ 4.2

⁷³ สัมภาษณ์นางสาวศรีศิลป์ เอ็มเจริญ ,ผู้อำนวยการหอศิลป์, ที่หอศิลป์เอมเจริญ ต.สำโรง อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี , 28 กุมภาพันธ์ 2553

ตารางที่ 4.2

สรุปความคิดเห็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ของผู้มาใช้บริการ

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	วิทยุกระจายเสียง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
2.	ประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
3.	ทำหนังสือเชิญไปยังโรงเรียน สถาบันต่างๆ	✓	✓	✓			✓	66.7
4.	โทรทัศน์ หรือเคเบิลท้องถิ่น	✓		✓		✓		50
5.	การโทรศัพท์ประสานด้วยวาจารายบุคคล		✓					16.7
6.	แผ่นพับ ใบปลิว		✓	✓		✓		50
7.	การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)		✓		✓			33.4
8.	การบอกปากต่อปาก	✓		✓		✓		50
9.	จัดทำวารสารของศูนย์		✓				✓	33.4
10.	เครือข่ายชุมชนออนไลน์ เช่น hi5 , facebook	✓						16.7
11.	หนังสือพิมพ์ สื่อมวลชน					✓		16.7
12.	จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ และติดประกาศ ล่วงหน้า	✓		✓	✓	✓	✓	83.3
13.	เสียงตามสายภายในคณะ	✓						16.7
14.	ส่งข้อความ (sms)	✓			✓			33.4
15.	โปสเตอร์		✓			✓	✓	50
16.	ป้ายผ้า ไวไว		✓	✓	✓			50
17.	ทำทำเนียบสำรวจ ส่งการ์ดเชิญ		✓		✓			33.4
18.	ให้รุ่นพี่มาแนะนำที่โรงเรียน			✓				16.7

ผลการศึกษากลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับช่องทางประชาสัมพันธ์ในการเข้าถึงกลุ่มผู้มาใช้บริการเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

1. วิทยุกระจายเสียง และการประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ เป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มาใช้บริการได้ทุกกลุ่ม ทั้งนักเรียน นักศึกษา ครูสอนศิลปะ รวมถึงบุคคลทั่วไป ซึ่งการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุควรมีทั้งวิทยุกระจายเสียงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ FM.107.25 MHz และ/หรือวิทยุชุมชนแต่ละจังหวัดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างเช่นวิทยุ อสมท. อาจขอเวลาในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร เพราะเป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากกับคนในพื้นที่ สำหรับการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ เป็นช่องทางในการสื่อสารที่รวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย แต่ช่องทางนี้อาจเป็นช่องทางที่จะได้กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการเฉพาะกลุ่มที่เปิดเว็บไซต์เท่านั้น หากผู้ที่สนใจกิจกรรมไม่ได้เปิดเว็บไซต์ ก็จะไม่ทราบข่าวสาร ซึ่งทางศูนย์ควรมีการกระจาย ส่งข่าวสารในวงกว้าง โฟสต์ในเว็บไซต์ www.pantip.com เพื่อให้บุคคลอื่นๆ ได้ทราบความเคลื่อนไหว และกิจกรรมในพื้นที่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยมองว่า ในระยะแรกศูนย์ควรมีการแนะนำ หรือเปิดตัวเว็บไซต์ของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาด้วย เพื่อจะได้เป็นช่องทางในการสื่อสาร อาจมีการจัดทำการลงทะเบียนมีระบบสมาชิก หรือจัดทำชุมชนเครือข่ายอาทิ facebook , hi5 เพื่อเป็นช่องทางในการส่งข่าวสารไปยังกลุ่มเครือข่ายของศูนย์ได้สะดวกและรวดเร็วอีกด้วย

2. จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ และติดประกาศล่วงหน้า เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่กลุ่มผู้มาใช้บริการให้ความสำคัญ ซึ่งการจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ ควรมีการออกแบบให้มีความน่าสนใจมากกว่าที่เป็นอยู่ และควรมีการติดประกาศล่วงหน้าในพื้นที่ที่มีประชากรจำนวนมาก เน้นศูนย์รวมของเด็กและเยาวชน เช่น ลานกิจกรรม อาคารเรียนรวม ตามหอพักนักเรียนและนักศึกษา ประตูทางเข้ามหาวิทยาลัย รวมถึงศูนย์การค้า Big C จังหวัดปัตตานี เป็นต้น หรือควรจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ ในพื้นที่ประจำและต้องติดตั้งจุดสำคัญๆ สามารถดูใจและแวะอ่านข้อมูลได้

3. การทำหนังสือเชิญไปยังโรงเรียน สถาบันต่างๆ เป็นช่องทางที่ศูนย์ได้ดำเนินการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แต่ทางศูนย์ยังไม่ได้ส่งหนังสือให้กับทุกโรงเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัด ทั้งด้านงบประมาณและสถานที่ การดำเนินงานในระยะแรกจึงค่อยเป็นค่อยไป ทำให้บางโรงเรียนที่ไม่ได้รับหนังสือ จะไม่ทราบข่าวสาร ซึ่งศูนย์ก็ควรจะกระจายให้ครอบคลุมทุกโรงเรียน โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชน

4. โทรทัศน์ เคเบิลท้องถิ่น เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มาใช้บริการ ซึ่งโทรทัศน์ เคเบิลท้องถิ่น Comm Sci Tv 512 UHF ของคณะวิทยาการสื่อ สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ได้ และการติดประกาศโปสเตอร์ตามสถานที่ต่างๆ ควรจัดทำโปสเตอร์ขนาดใหญ่

ใส่รายละเอียดข้อมูลกิจกรรมโดยย่อ ซึ่งสามารถติดต่อสอบถามต่อได้ และจัดส่งโปสเตอร์ไปยังโรงเรียน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า เช่น กิจกรรมในแต่ละภาคการศึกษา ชาวกิจกรรมที่เคยจัดไปแล้ว ทั้งนี้การประชาสัมพันธ์ควรมีความต่อเนื่อง ทำเป็นประจำ ซึ่งใครที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ผ่านมาจะได้เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไปได้ ควรมีเป้าหมายที่สถานศึกษา ซึ่งการประชาสัมพันธ์ในส่วนนี้ยังน้อย อยากให้มีความกระตือรือร้นมากกว่านี้

5. การจัดทำวารสารของศูนย์ มีความคิดเห็นว่า ควรมีวารสาร นิตยสารของตนเอง โดยมีการส่งไปยังหน่วยงานสถาบันการศึกษาต่างๆ หรืออาจมีการวางจำหน่ายทั่วประเทศ เพื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในวงกว้าง อีกทั้งการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การส่ง sms และการจัดทำทำเนียบศิษย์เก่า และศิลปินในพื้นที่ เพื่อส่งการ์ดเชิญนั้น เป็นช่องทางที่สะดวกในการส่งข่าวสารอีกวิธีการหนึ่ง

6. ลำดับสุดท้าย อาจจะเป็นช่องทางที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม แต่ทางศูนย์ก็ควรดำเนินการ อย่างเช่นการโทรศัพท์ประสานด้วยวาจา ซึ่งศูนย์จะทราบกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะกลุ่มของครูสอนศิลปะในพื้นที่ เครือข่ายชุมชนออนไลน์อย่าง hi5 หรือ facebook เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะเข้าถึงกลุ่มคนที่มีเครือข่ายเหล่านี้ ทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ได้อีกด้วย

จากการศึกษาการบริหารจัดการองค์กร ผู้วิจัยสรุปได้ว่าในการดำเนินงานของศูนย์ในระยะแรก ศูนย์ควรจัดตั้งทีมงานจากบุคลากรภายใน ที่มีคุณสมบัติตามที่ศูนย์ต้องการ โดยเน้นในเรื่องของการทำงานเป็นทีม มีความเข้าใจ อดทนและเสียสละที่จะเข้ามาทำงาน เพื่อสร้างรากฐานในการดำเนินงานที่มั่นคงให้แก่ศูนย์ แต่อาจจะไม่ได้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารจัดการโดยตรง ซึ่งศูนย์ควรส่งเสริมในการหาความรู้ สร้างประสบการณ์เพิ่มเติมให้แก่บุคลากร เช่น การศึกษาต่อ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น อีกทั้งศูนย์ควรวางนโยบายในการมอบหมายภาระงานของบุคลากรที่จะเข้ามาดำเนินงานในส่วนนี้ สามารถคิดเป็นภาระงานได้ หลังจากนั้นควรดำเนินการวางแผน วางนโยบายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กำหนดเป้าหมายขององค์กรให้ชัดเจนและเป็นระบบ รวมถึงการวางแผนช่องทางในการประชาสัมพันธ์และการจัดหางบประมาณขององค์กรต่อไป

2.1.2 ประโยชน์ที่กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการจะได้รับ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้งกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มภัณฑารักษ์ กลุ่มศิลปิน และกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการจะได้รับ ในการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ในพื้นที่ภาคใต้ยังไม่มีการจัดแหล่งเรียนรู้ในลักษณะนี้

1.1) กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ กล่าวว่ายังไม่มีหน่วยงานใดจัดทำมาก่อน และประโยชน์ที่ผู้เข้ามาใช้บริการ จะได้รับเมื่อมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ศูนย์ควรจะมีการรวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปกรรมที่มีความแม่นยำ ซึ่งองค์ความรู้ที่อยู่ภายในศูนย์เป็นข้อมูลที่มีคุณค่า มีการคัดสรร โดยผ่านการวิเคราะห์ จัดทำเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญ มีสารประโยชน์ และน่าเชื่อถือ

1.2) กลุ่มนักศึกษาและศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์กล่าวว่ามีความยินดีอย่างยิ่ง ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จะจัดตั้งศูนย์ เพราะไม่ต้องเดินทางไกลเพื่อหาข้อมูล และสามารถหาความรู้ทางด้านศิลปะได้อย่างจริงจัง ซึ่งสามารถช่วยในเรื่องของการเรียนของกลุ่มผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่ คู่คุณค่ากับการเลือกมาเรียนที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ และนักศึกษารุ่นต่อไปก็จะสามารถหาข้อมูลได้ง่ายและจะเป็นการอำนวยความสะดวกในการหาข้อมูล สะดวกมากขึ้น

1.3) กลุ่มครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ในปัจจุบันเด็กนักเรียนในพื้นที่ไม่ทราบจะไปหาความรู้ทางด้านศิลปะเพิ่มเติมได้จากที่ไหน การจัดตั้งศูนย์จะส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีความสนใจทางด้านศิลปะมากขึ้น และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะ จะได้ฝึกฝนทักษะในสถานที่จริง นอกเหนือจากการศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

1.4) กลุ่มนักเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า เป็นการดี จะได้รับประโยชน์ จะได้เข้าไปเรียนรู้ ซึ่งมีความสนใจมากถึง 90% ส่วนใหญ่ยังไม่มีสถานที่แบบนี้ในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเด็กในพื้นที่มักจะเสียเปรียบในการหาข้อมูล ไม่เหมือนในกรุงเทพ ที่มีพื้นที่ให้หาข้อมูลเป็นจำนวนมาก

1.5) กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก จะได้ไม่ต้องไปที่อื่นๆ ซึ่งเด็กในพื้นที่จะไม่ค่อยเข้าใจและรู้ว่าศิลปะคืออะไร ซึ่งเป็นการดีที่คณะจะเป็นส่วนกลาง คนที่สนใจจากจังหวัดนราธิวาสและยะลา จะได้เข้ามาศึกษาเพิ่มเติม ทั้งนี้ทางศูนย์ต้องมีข้อมูลที่ดี ทำศิลปะมีคุณค่า ทั้งยังเป็นสถานที่สำหรับผ่อนคลายความเครียดให้กับคนในพื้นที่อีกด้วย

2) เป็นการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปะ

2.1) กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ กล่าวว่าทางศูนย์ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ ชี้นำ คุณค่าในงานศิลปะ ตั้งแต่ดั้งเดิม ร่วมสมัย รวมไปถึงล้ำสมัยให้แก่สังคมได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น และบุคลากรของศูนย์มีทั้งนักวิชาการ นักสร้างสรรค์ อาจารย์ ที่มีความรู้ ความสามารถ รวมถึงความเสียสละ เป็นต้นแบบให้กับสังคมได้ โดยทางศูนย์อาจไม่จำเป็นต้องครอบครองวัตถุหรือผลงาน แต่มีข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงไปยังผลงานและสืบค้นต่อได้

2.2) กลุ่มศิลปินแห่งชาติ กล่าวว่าการก่อตั้งศูนย์จะช่วยในการรวบรวมข้อมูล เป็นศูนย์การเรียนรู้และศูนย์ค้นหาความรู้ สามารถจะเป็นแหล่งเรียนรู้อีกส่วนหนึ่งที่ช่วยเป็นฐานรองรับการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ซึ่งการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างเดียว หรืออ่านหนังสือในตำราทางการศึกษาย่อมไม่เพียงพอ การเรียนรู้ขั้นสูงเพิ่มขึ้น ผู้เรียนต้องศึกษาเรียนรู้นอกห้องเรียนเพิ่มเติม โดยสามารถสัมผัสได้ในสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านศิลปวัตถุหรือทางด้านวัฒนธรรมด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตอย่างกลมกลืน จึงจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างครบถ้วน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่รวดเร็ว มากกว่านักเรียน นักศึกษาที่เรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น และยังเป็นเรื่องของการเรียนรู้ของสังคมของชุมชน ทำให้สังคมเกิดองค์ความรู้เกิดความเข้าใจ เกิดความรักความหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบของนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์ของสังคม ศิลปะทำให้รู้จักคนอื่นทำให้คนรู้จักความงาม มีจิตใจที่ละเอียดอ่อน เมื่อจิตใจละเอียดอ่อน มีความอ่อนช้อย ความงดงามเป็นการฝึกให้รู้จักสิ่งอื่นๆ ถ้าจิตใจดี ทุกอย่างก็ดี แต่ถ้าจิตใจไม่ดี อย่างไม่ดี ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดคือจิตใจ กล่าวคือ การดูผลงานศิลปะ ถ้านำความคิดของตนในการชมศิลปะเพียงอย่างเดียว นั้น จะทำให้ชมผลงานไม่เข้าใจ แต่ถ้าชมเพื่อรับรู้ความคิดเห็นของคนอื่นๆ ว่าเขาคิดและรู้สึกอย่างไรนั้นเป็นการเปิดรับและเปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ไม่ได้ยึดแต่ตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม วิธีการที่จะทำให้จิตใจดี คือ เรื่องของศิลปวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้เกิดวิถีชีวิตที่งดงาม มีกระบวนการ ความเป็นอยู่ที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้ ไม่ใช่มนุษย์ป่าเถื่อน ที่อยากจะทำอะไรก็ทำ ดังนั้นการพัฒนาชาติและสังคมต้องพัฒนาไปพร้อมกัน ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ

2.3) กลุ่มนักศึกษาและศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความเห็นว่า จะได้รู้จักศิลปินเพิ่มขึ้น ได้เห็นผลงานที่แปลกใหม่ เห็นกระบวนการทำงานที่มีความหลากหลาย เปิดโลกกว้างขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีประโยชน์กับนักศึกษาภายในคณะแล้วนั้น ยังมีประโยชน์กับนักศึกษาในคณะอื่นๆ ได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ รวมถึงคนที่ชื่นชอบศิลปะจะได้เข้ามาหาข้อมูลได้ ทั้งยังเป็นการ

ส่งเสริม และสามารถเผยแพร่ให้บุคคลภายนอกได้เข้าใจในเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะมากขึ้น เป็นองค์ความรู้ที่ไม่ปิดกั้น อยู่ในฐานะที่บุคคลทั่วไปก็สามารถเข้าถึงได้ เป็นการเปิดพื้นที่

2.4) กลุ่มนักเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่ามีผลดีมาก ในพื้นที่ที่ยังไม่มีแหล่งจุดประกาย จะทำให้บุคคลภายนอกสนใจงานศิลปะ และจะทำให้เด็กนักเรียนที่มีความสนใจศิลปะได้ศึกษาหาความรู้ และฝึกฝนทางด้านศิลปะได้อย่างเต็ม

3) เป็นสถานที่ช่วยเสริมการเรียนรู้

3.1) กลุ่มครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเห็นว่า ศูนย์จะเป็นแหล่งที่ช่วยสนับสนุนเยาวชนได้มาก ซึ่งการเรียนวิชาศิลปะเกิดจากพรสวรรค์ก็จริง แต่ต้องควบคู่ไปกับทักษะด้วย เป็นโอกาสดี ได้ประโยชน์ และในปัจจุบันการสอนวิชาศิลปะมีตัวชี้วัดเข้ามา กำหนด ทำให้ครูสอนศิลปะต้องสอนทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ เพราะต้องมีการจัดทำสรุปการสอน รายงานเป็นรูปเล่ม ส่งผลให้เวลาที่จะสอนปฏิบัติ ลดน้อยลงกว่าเดิมไม่เหมือนเมื่อก่อน มีเวลาที่จะสอนปฏิบัติ ทั้งยังสามารถปรับทัศนคติของเด็กที่ไม่ชอบศิลปะ ให้ชอบศิลปะได้

3.2) กลุ่มนักเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่ายังเป็นการสนับสนุนทำให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้ช่วยผ่อนคลายจิตใจ สามารถชวนเพื่อนๆ ไปเรียนรู้ด้วยกันได้

4) มีเครือข่ายระหว่างสถาบันทางด้านศิลปะ โรงเรียน และชุมชน

4.1) กลุ่มผู้บริหารคณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการพัฒนา ศูนย์อย่างเป็นระบบจะช่วยนำศิลปะเข้าหาชุมชน นำชุมชนเข้าหาศิลปะมากขึ้น ชุมชนที่มีศิลปะ ภูมิปัญญาอยู่แล้วนั้น ก็สามารถนำส่วนที่เป็นศิลปะในหลักวิชาการต่างๆ เข้าไปช่วยอธิบาย เผยแพร่ความรู้ให้แก่ชุมชน และเป็นประโยชน์กับหน่วยงานต่างๆ ที่มีความสนใจทางด้านศิลปะ หรือจำเป็นต้องใช้ศิลปะในการพัฒนาชุมชน

4.2) กลุ่มครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเห็นว่าในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่จะไม่มีครูสอนศิลปะโดยตรง มักจะมอบหมายให้ครูที่ไม่ได้จบทางด้านศิลปะมาสอน เด็กนักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าใจศิลปะแบบผิวเผิน ดังนั้นควรดึงอาจารย์จากโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีครูจบทางด้านศิลปะมาสอนในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาบ้าง อีกทั้งศูนย์มีคณาจารย์ที่มีศักยภาพในการทำงาน น่าจะเป็นประโยชน์มากขึ้น และส่งผลให้เด็กนักเรียนมีความสนใจที่จะเข้าเรียนทางด้านนี้มากขึ้น

5) มีพื้นที่ในการแสดงผลงานเพิ่มขึ้น

กลุ่มนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความเห็นว่า ได้ทำกิจกรรมและมีการเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกประสบการณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าครูและนักเรียนในพื้นที่ยังขาดโอกาสในด้านนี้อีกด้วย

6) มีตัวเลือกเพิ่มมากขึ้น

กลุ่มครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นว่า ที่โรงเรียนมีการจัดทัศนศึกษาบ่อยครั้ง ครูก็จะได้ไม่ต้องนำนักเรียนไปทัศนศึกษาไกล ตัวอย่างเช่น การเดินทางจากยะลาไปปัตตานีจะสามารถขออนุมัติได้ง่ายกว่า ถ้ามีศูนย์จะได้พานักเรียนเข้ามาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งถ้ามีการจัดรูปแบบที่ดี มีกิจกรรมให้เด็กนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม จะทำให้โรงเรียนในต่างจังหวัดได้มีแหล่งเรียนรู้ศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งปัจจุบันคณะศิลปกรรมศาสตร์ก็มีความตั้งใจทำอยู่แล้ว

7) แสดงคุณค่าและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

7.1) ผศ.พิเชษฐ เปียร์กลิน⁷⁴ กล่าวเพิ่มเติมในฐานะศิลปินในพื้นที่ว่า หากศิลปินเป็นปราชญ์ชาวบ้าน พื้นที่ใด จังหวัดใดมี ศิลปินอยู่ในพื้นที่จะสามารถสร้างบรรยากาศได้ ตัวอย่างเช่น จังหวัดใดมีศิลปินแห่งชาติจะเป็นประโยชน์ มีแบบอย่างสามารถที่จะศึกษา ดังนั้นการจัดตั้งศูนย์จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ศิลปินได้แสดงออกในเชิงวิชาการ เสวนา กิจกรรมในเชิงรุก ในอนาคตหากมีการจัดการเป็นระบบและเข้มแข็ง ก็จะดำเนินงานสร้างฐานข้อมูลประวัติศิลปิน มีเว็บไซต์ในการเผยแพร่ผลงานของศิลปินได้อีกด้วย

7.2) นายอภิชาติ ดีอรามา ศิลปินในพื้นที่กล่าวว่า ก่อนที่คณะจะทำตั้งและยังไม่มีศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาในพื้นที่นั้น รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงานศิลปะมาโดยตลอด แต่ตอนนี้มีกำลังใจ เกิดแรงกระตุ้นที่จะสร้างสรรค์ผลงาน อีกทั้งยังมีประโยชน์กับเยาวชนในท้องถิ่นรวมถึงตนเองที่สามารถสื่อสารให้คนในชุมชนได้รู้จัก ได้เรียนรู้ และเห็นคุณค่าของศิลปินมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจารย์สังคม ทองมี ได้เพิ่มเติมอีกว่าศูนย์มีประโยชน์ และมีคุณค่าต่อสังคมหากมีการดำเนินงานแต่อย่าทิ้งให้มีแต่ศูนย์ ศูนย์แห่งนี้ก็จะสลาย จะต้องสร้างให้เกิดความมั่นคงต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

⁷⁴ สัมภาษณ์ผศ.พิเชษฐ เปียร์กลิน , ศิลปินในพื้นที่จังหวัดปัตตานี, 22 มกราคม 2553.

8) เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลและได้รับความรู้ทางด้านศิลปะ

ผศ.ถาวร โกอุดมวิทย์ แสดงความคิดเห็นว่า ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับอย่างแน่นอนคือ ได้รับองค์ความรู้ทางด้านศิลปะ ซึ่งถ้ามีการจัดนิทรรศการศิลปะการจัดแสดงผลงานของศิลปินนั้น ศิลปินไม่ได้สร้างสรรค์ผลงานให้คนทำงานศิลปะดูเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องการให้คนทั่วไปได้เรียนรู้ด้วยเช่นกัน อย่างเช่นในเรื่องของข้อมูล สุจิตร์ ควรจะต้องให้บุคคลอื่นได้เรียนรู้ไปด้วย และต้องมีกิจกรรมอื่นๆ สนับสนุน ดังนั้นคนที่คัดเลือกกิจกรรม มิใช่จัดแสดงเพียงแค่ผลงานของคณาจารย์และนักศึกษาเท่านั้น ควรคัดเลือกกิจกรรมที่มีความสนุกสนานเพิ่มเติมไปด้วย เช่นการสาธิตผลงานภาพพิมพ์ การเขียนสีน้ำ เป็นต้น อีกทั้งผศ.สุธิ คุณาวิชยานนท์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าผู้ที่เข้ามาใช้จะได้รับความรู้ทางด้านศิลปะ และความรู้ในศาสตร์อื่นๆ ที่เชื่อมโยงกัน เช่น การจัดอบรมข้ามสาขาวิชา จะทำให้ได้เกิดความรู้ที่หลากหลาย หรือจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประโยชน์ที่ได้ทั้งในเรื่องของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การสืบสานทางด้านวัฒนธรรม รวมถึงความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ กล่าวคือศูนย์จะเป็นตัวกระตุ้นความคิดการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ หรือการออกแบบ หรือประยุกต์ในสาขาวิชาอื่นๆ ก็สามารถนำองค์ความรู้ไปเป็นตัวจุดประกายต่อยอดทางความคิดได้ ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบรรยากาศของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประเทศไทยควรสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ในลักษณะนี้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะเมื่อรัฐบาลมีนโยบายในด้านเศรษฐกิจเชิงความคิดสร้างสรรค์ เช่นความคิดที่อยากจะให้กรุงเทพฯ เป็นเมืองแฟชั่น เป็นต้น โครงการเหล่านี้จะไม่สามารถสำเร็จได้ ถ้าไม่มีบรรยากาศของความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นสิ่งที่สำคัญ คือควรมีสถานที่ พื้นที่ที่มีบรรยากาศทางด้านความคิดสร้างสรรค์ เช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด การจัดกิจกรรม จัดเทศกาล หนังสือ ตำรา ตั้งแต่ระดับยากสุดไปจนถึงบันเทิงต่างๆ ที่มีเรื่องของความสวยงาม มีการออกแบบสิ่งของเครื่องใช้อย่างสวยงามมีรสนิยม เพราะคนที่เติบโตมาในบรรยากาศเหล่านี้ จะมีต้นทุนในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ได้เปรียบเทียบกับคนที่เติบโตมาในบรรยากาศที่หยาบกระด้าง ไม่เคยเห็นสิ่งที่ประณีต สวยงาม หรืออยู่ในบรรยากาศดังกล่าว ก็จะไม่มีความรู้ หรือจะมีความคิดสร้างสรรค์ที่ดีได้อย่างไร การจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาจึงจะให้ประโยชน์ในแง่นี้ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใหญ่วัยเกษียณ ล้วนมีความยินดี และสนับสนุนส่งเสริมให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมโดยเร็ว เพราะเมื่อศูนย์มีการบริหารจัดการที่ดี จะเป็นคุณูปการและมีประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่สนใจทางด้านศิลปะ โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา

2.1.3 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ : หอศิลป์

ผู้วิจัยต้องการทราบถึงการบริหารจัดการขององค์กร และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ โดยสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการหอศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และหัวหน้าโครงการหอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (รายละเอียดดังตารางที่ 4.3)

1) หอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

ประวัติความเป็นมาหอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นหน่วยงานหนึ่งของคณะจิตรกรรมฯ ขึ้นตรงต่อคณบดี โดยมีผู้อำนวยการหอศิลป์ ทำหน้าที่บริหารและดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และมีคณะกรรมการหอศิลป์ฯ ที่คัดเลือกมาจากอาจารย์ประจำภาควิชาต่างๆ ในคณะ เป็นคณะกรรมการให้คำปรึกษา เพื่อร่วมกันตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังมีรองคณบดีหนึ่งท่าน ที่คณบดีมอบหมายให้ทำหน้าที่ประสานที่ปรึกษา เพื่อเสนอแนะและดูแลการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้เป็นไปตาม นโยบายของคณะจิตรกรรมฯ อีกโสดหนึ่ง หอศิลป์คณะจิตรกรรมฯ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริม เผยแพร่ และดำเนินงานในการจัดนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของคณะ ซึ่งนอกจากจะเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมภายนอกแล้ว ยังนับเป็นการ ช่วยทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบต่อไปอีกด้วย⁷⁵

2.) หอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (Bangkok University Gallery: BUG)

ประวัติความเป็นมา หอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพเป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่เริ่มโครงการหอศิลป์ ในปี พ.ศ.2539 ได้เผยแพร่ผลงานศิลปะร่วมสมัย และการออกแบบรวมทั้งผลงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อให้นักศึกษา ประชาชนทั่วไป และชุมชนใกล้เคียงได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคม รวมทั้งเพื่อตอบสนององภารกิจในการทำนุบำรุงสืบสานศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย โดยจัดแสดงผลงานศิลปะและการออกแบบ การบรรยาย การสัมมนา โครงการร่วมกับชุมชน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเชิงศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดพิมพ์ สูจิบัตร และจัดทำเว็บไซต์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หอศิลป์ได้พัฒนาทั้งในส่วนของเผยแพร่และจัดแสดงผลงานของศิลปินที่มีความร่วมสมัย เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการพัฒนาให้มีความทันสมัยอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากในปัจจุบัน หอศิลป์พื้นที่ใหม่ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีพื้นที่จัดแสดงผลงาน และเก็บผลงาน สำนักงาน ห้องสัมมนา และพื้นที่จัดกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างครบถ้วน⁷⁶

⁷⁵ สัมภาษณ์อาจารย์ศุภา แสงแข. 25 กุมภาพันธ์ 2553

⁷⁶ หอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ . สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2552, จาก<http://fab.bu.ac.th/buggallery/index.php?>

ตารางที่ 4.3

สรุปการดำเนินงานของหอศิลป์ในสังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์

ลำดับ	ประเด็น	หอศิลป์คณะจิตรกรรม ฯ มหาวิทยาลัย ศิลปากร	หอศิลป์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
1.	การบริหารจัดการองค์กรและโครงสร้างองค์กร		
1.1	ลักษณะขององค์กร	เป็นหน่วยงานหนึ่งของคณะ ไม่ได้ขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัย ซึ่งถ้าเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัยจะสามารถของบประมาณแยกจากคณะได้	เป็นองค์กรหนึ่งภายในมหาวิทยาลัย เทียบเท่ากับภาควิชา เป็นองค์กรเฉพาะตัว มีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ เป็นหัวหน้าหน่วยงาน
1.2	นโยบายโดยภาพรวม	รองรับกิจกรรมทางด้านศิลปะ ของนักศึกษาและคณาจารย์ ภายในคณะเป็นหลัก และ เปิดรับพิจารณาผลงานจากแฟ้ม ประวัติของศิลปิน ในสัดส่วน 60:40	นิทรรศการเป็นองค์ความรู้ ทางด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย และงานทางด้าน วัฒนธรรม
1.3	จุดแข็งขององค์กร	ด้วยความเป็นคณะแรกที่เปิด สอนทางด้านศิลปะร่วมสมัยใน ประเทศไทย เป็นจุดแข็งร่วมกับ คณะ	เน้นนิทรรศการศิลปะร่วมสมัย คือองค์ความรู้ และมีความ สอดคล้องกับพันธกิจของ มหาวิทยาลัยในการสนับสนุน เรื่องศิลปวัฒนธรรม และการ บริการวิชาการ
1.4	จุดอ่อนขององค์กร	- รูปแบบการดำเนินงาน การ บริหารจัดการ ยังไม่เป็นระบบ เท่าที่ควร - ความคล่องตัวในการบริหาร จัดการ - การดำเนินงานอยู่ภายใต้คณะ ซึ่งไม่มีงบประมาณบริหาร องค์กรของตนเอง - ไม่มีเงินรายได้เข้ามาจัดการ อย่างจริงจัง	- เป็นองค์กรใหญ่ มีความ ซับซ้อน ในเรื่องการติดต่อ ประสานงาน - ยังไม่มีงบประมาณในการ บริหารงานได้อย่างเต็มตัว

ลำดับ	ประเด็น	หอศิลป์คณะจิตรกรรม ฯ มหาวิทยาลัย ศิลปากร	หอศิลป์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
1.5	โอกาสและศักยภาพ	- ผลพวงมาจากคณะด้วยความ เป็นสถาบันที่มีการรองรับ ผลงานทั้งศิลปินที่มีชื่อเสียง ทั้ง ในระดับชาติและระดับ นานาชาติ โดยชื่อเสียงของคณะ นำมาก่อน ส่งผลมายังหอศิลป์ ด้วย	มีเครือข่าย ในเรื่องขอการ สร้างความร่วมมือ ทำงาน ร่วมกัน
1.6	แผนการดำเนินงาน	ปีต่อไป	ปีต่อไป
1.7	การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง องค์กร	2 ปีครึ่ง	ไม่มีการกำหนดระยะเวลา
1.8	งบประมาณที่ได้รับ	ขึ้น ตรง กับ คณะ ศิลป กรรม ศาสตร์	ขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัย
1.9	กลุ่มเป้าหมาย	นักศึกษาและ บุคคลภายนอก	นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็น หลัก
2.	การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาองค์กร		
2.1	จำนวนบุคลากร	ได้รับการแต่งตั้งจากคณบดี และมีคณะกรรมการหอศิลป์ ให้ คำปรึกษา	มีบุคลากร 4 คน และมี คณะกรรมการหอศิลป์ ให้ คำปรึกษา
2.2	การพัฒนาบุคลากร	มีแผนในการพัฒนา แต่ไม่ สามารถดำเนินการได้ เพราะ เจ้าหน้าที่ของหอศิลป์ มีภาระ งานของคณะ ส่งผลให้มีภาระ เพิ่ม จึงไม่สามารถดำเนินการได้	โดยใช้ระบบของมหาวิทยาลัย การไปสัมมนา อนุญาตให้ลา ศึกษาต่อ มีทุนสนับสนุน และ การทำงานวิจัย เป็นไปตาม ขั้นตอนของมหาวิทยาลัย
2.3	ตัวอย่างองค์กรที่ให้ความ ช่วยเหลือ	องค์กรที่จัดการประกวดร่วมกัน เป็นประจำ	สำนักงานคณะกรรมการ ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
2.4	วิธีการประชาสัมพันธ์	- สื่อประจำวัน และสื่อนิตยสาร ลงสื่อโฆษณาเป็นหลัก - ส่งข่าวสารทางอีเมลล์ ส่ง หนังสือกลุ่มสื่อ หอศิลป์ ศิลปิน ผู้สนับสนุนศิลปะ	จัดทำโปสเตอร์ 200 แผ่น โปสการ์ด 1,000 ใบ ส่ง หนังสือเชิญทางไปรษณีย์ ประมาณ 1,000 ฉบับ และ อีเมลล์

ลำดับ	ประเด็น	หอศิลป์คณะจิตรกรรม ฯ มหาวิทยาลัย ศิลปากร	หอศิลป์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3.	การจัดกิจกรรมและระบบสารสนเทศ		
3.1	สื่อ เครื่องอำนวยความสะดวก	แจกสูจิบัตร เฉพาะในวันเปิดนิทรรศการ	มีสูจิบัตร บทความ นำข้อมูลในสูจิบัตรใส่ในเว็บไซต์ สามารถ download ได้ กำลังปรับปรุงอยู่
3.2	กิจกรรมที่จัดเป็นประจำทุกปี	การบรรยายและการเสวนาร่วมกับนิทรรศการของศิลปิน Artist talks อาจจัดเป็นเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม	โครงการ Brand new เป็นการสนับสนุนศิลปินรุ่นใหม่ โดยมีการที่ได้คัดเลือกศิลปินที่จบจากมหาวิทยาลัยทางด้านศิลปะ ประมาณ 5 ปี ที่ยังไม่เคยแสดงผลงานเดี่ยวที่ใหม่มาก่อน และเป็นผลงานที่ใหม่ อาจจะให้สังคมได้รับรู้ โดยทางหอศิลป์ จะจัดแสดงเดี่ยว สัญจรให้

อาจารย์คงศักดิ์ กุลกลางดอน ผู้อำนวยการหอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรยังอธิบายการดำเนินงานของหอศิลป์เพิ่มเติมอีกว่า การอยู่ภายใต้คณะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดี คืองบประมาณทุกอย่างในการดูแล บำรุงรักษา เป็นงบประมาณก้อนใหญ่มาจากคณะ หากหอศิลป์หารายได้จากการขายผลงานของหอศิลป์ ก็จะมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ข้อเสีย คือ ความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เช่น เมื่อมีความคิดเห็นจากคณะกรรมการหอศิลป์แล้ว ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ทันที ต้องเสนอขึ้นต่อคณะกรรมการประจำคณะพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งทำให้การทำงาน มีในเรื่องของระยะเวลาต้องยืดออกไปบ้าง อีกทั้งการตัดสินใจ ทิศทางหรือนโยบายที่คณะกรรมการหอศิลป์วางไว้แล้ว ต้องถูกกรองโดยคณะกรรมการประจำคณะอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องของความคล่องตัว เป็นข้อจำกัดของหน่วยงาน

ศกทา แสงแห หัวหน้าโครงการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ยังอธิบายการดำเนินงานของหอศิลป์เพิ่มเติมอีกว่า หอศิลป์มีนโยบาย นิทรรศการเป็นองค์ความรู้ ทางด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย และงานทางด้านวัฒนธรรม หอศิลป์มีการค้นหาข้อมูล หาประเด็น ความสอดคล้องกับตัวผลงานระหว่างศิลปิน ซึ่งบางครั้งก็ให้ภัณฑารักษ์ประจำหอศิลป์เป็นคนคิดรูปแบบ และทำวิจัย

ค้นหาข้อมูล และในบางครั้งเป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรภายนอกทางวัฒนธรรม ในการจัดนิทรรศการในแต่ครั้งคือองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์วิเคราะห์แล้ว

2.1.4 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการในด้านการบริการจัดการ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ พบว่า หากทางศูนย์มีการบริการจัดการที่เป็นระบบ และพัฒนาจนเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะได้นั้น ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่มีความดีใจ ยินดีและเห็นด้วยที่ทางคณะได้ดำเนินจัดตั้งศูนย์ โดยได้ให้เหตุผลในการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประโยชน์ที่ผู้ใช้จะได้รับความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ วิเคราะห์ ได้ดังนี้

1) ความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีการเพิ่มเติม กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

ความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาและปรับปรุง

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	ควรมีกองให้สำหรับแสดงความคิดเห็น	✓		✓				33.4
2.	ควรมีการจัดทำป้ายชื่อ ป้ายทางเข้าหอศิลป์	✓			✓			33.4
3.	พัฒนาห้องสมุด	✓						16.7
4.	มีภัณฑารักษ์	✓	✓		✓		✓	66.7
5.	มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓		83.3
6.	ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำผลงาน	✓	✓					33.4
7.	วิทยากรให้ความรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
8.	เจ้าหน้าที่ประสานงานกับโรงเรียน		✓					16.7

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาและปรับปรุงเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

1. วิทยากรให้ความรู้

1.1 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเห็นว่าเมื่อทางนักเรียนจัดทัศนศึกษา ต้องมีวิทยากรให้ความรู้ ซึ่งศูนย์ควรสร้างวิทยากรในการอบรม เป็นการช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มาศึกษาดูงาน ควรมีการบรรยาย การนำชมภาพผลงาน เพราะนักเรียนบางคนไม่เข้าใจ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดเข้าใจมากขึ้น

1.2 ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า บางครั้งก็ต้องมีวิทยากร เพราะบางคนที่มาชมผลงาน มีใจรักแต่อาจไม่มีความรู้ หากมีวิทยากรแนะนำก็จะทำให้เข้าใจมากขึ้น แต่ในบางครั้งอาจไม่จำเป็นต้องมีวิทยากร เช่น ถ้ามี VTR เปิดฉายการสัมภาษณ์ศิลปินในเรื่องของกระบวนการทำงาน แนวคิดของผลงาน ซึ่งก็อาจไม่จำเป็นต้องมีวิทยากร

1.3 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า เพราะไม่ได้มีพื้นฐาน และเรียนมาทางด้านศิลปะโดยเฉพาะ จึงมีความจำเป็นและสำคัญมาก ซึ่งต้องการให้มีการอธิบาย และจะได้ซักถามข้อมูลที่สงสัย หรือการดูภาพผลงานที่ไม่เข้าใจ

1.4 บุคคลทั่วไป ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ถ้ามีวิทยากรนำชมจะดีมาก จะได้สอบถามและแลกเปลี่ยนความรู้ อย่างน้อยจะได้ความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะที่ไม่จำเป็นต้องลึกมาก ซึ่งผู้ที่เป็นวิทยากรไม่จำเป็นต้องเป็นอาจารย์ อาจเป็นนักวิชาการก็ได้

2. มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้

กลุ่มผู้มาใช้บริการให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การมีเจ้าหน้าที่ สามารถช่วยให้ได้รับความสะดวกมากขึ้น หากมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ ซึ่งจะได้เป็นการบริการที่ดี เช่น ห้องสมุด สามารถหาหนังสือได้ง่ายขึ้น ถ้ามีเจ้าหน้าที่ที่อำนวยความสะดวก เด็กจะได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆที่เขาสนใจ สะดวกในการค้นคว้า

3. มีภัณฑารักษ์

นักศึกษาและศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเห็นว่าควรมีภัณฑารักษ์เพราะจะได้แนะนำเกี่ยวกับผลงาน นักศึกษาจะได้เรียนรู้มุมมอง จะได้เข้าใจศิลปะ เข้าใจผลงานมากขึ้น ได้เรียนรู้ไปในตัว ส่งผลให้ได้ความรู้อีกมากขึ้น ศิลปะเผยแพร่มากขึ้น คนทั่วไปรู้จักศิลปะมากขึ้น และจะช่วยลดภาระของอาจารย์

4. ควรมีผู้รับความคิดเห็น

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความเห็นว่า การมีผู้รับความคิดเห็นจะมีประโยชน์ เพราะจะได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่ และในบางครั้งไม่กล้าที่จะสอบถามหรือเสนอแนะเพิ่มเติม

5. ควรมีการจัดทำป้ายชื่อ

นักศึกษาและศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความเห็นว่าอยากให้มีการดำเนินการจัดทำป้ายทางเข้าหอศิลป์ที่มีมาตรฐาน กันพื้นที่ห้องปฏิบัติงานประติมากรรมให้เป็นสัดส่วน บางครั้งคนมาชมงาน จะไม่ทราบว่าหอศิลป์อยู่ส่วนใดของ

6. นักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำผลงาน

นักศึกษาและครูสอนศิลปะมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกตนเองและเตรียมความพร้อมในการหาข้อมูลเพื่อแนะนำผลงานให้บุคคลภายนอกที่ฟัง

7. พัฒนาห้องสมุด

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความเห็นว่า ยังมีหนังสือจำนวนน้อย ระบบการยืมยังไม่เป็นระบบ นักศึกษาบางคนยืมไปแล้ว ไม่นำมาคืน และควรมีเจ้าหน้าที่ประจำ

8. เจ้าหน้าที่ประสานงานกับโรงเรียน

ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นว่า ควรมีเจ้าหน้าที่คอยสอบถามเพิ่มเติมในเรื่องการนำนักเรียนมาทัศนศึกษาดูงาน เพื่อคอยประสานงานในช่วง 1 เดือน ควรมีคณะทีมงานคอยสอบถามความต้องการของร่วมกิจกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากทางศูนย์มีการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ที่จะได้รับความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะมากยิ่งขึ้น โดยทางศูนย์ควรมีการพูดคุย หรืออาจจัดสัมมนาในหัวข้อ การจัดการวิชาศิลปะสู่การเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความเข้าใจ และเกิดประสบการณ์ตรง ในการชมผลงานศิลปะและได้รับความรู้จากการบรรยาย ทั้งยังสามารถส่งผลกระทบต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นการสร้างทางเลือกหนึ่งทางการศึกษาให้แก่ นักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป

2) ความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาสิ่งต่างๆเพิ่มเติม กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5

ความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาสิ่งต่างๆเพิ่มเติม

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	เว็บไซต์ของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
2.	สหกรณ์ร้านค้า จำหน่ายอุปกรณ์ศิลปะ	✓		✓			✓	50
3.	ห้องนิทรรศการถาวร	✓		✓				33.4
4.	ห้องเชิดชูเกียรติศิลปิน	✓	✓	✓	✓		✓	83.3
5.	ห้องแสดงผลงานของศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
6.	ห้องแสดงผลงานของศิลปินในท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ สามจังหวัด	✓						16.7
7.	ห้องฝึกทดลองปฏิบัติงาน	✓		✓		✓	✓	66.7
8.	เป็นหน่วยงานประสาน การรวมตัวของหน่วยงานต่างๆ		✓					16.7
9.	ห้องสื่อเทคโนโลยี		✓	✓				33.4
10.	ห้องแสดงผลงานของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม		✓					16.7
11.	สื่อวีดิทัศน์				✓			16.7
12.	บอร์ดเผยแพร่ความรู้						✓	16.7
13.	มุมอ่านหนังสือพิมพ์						✓	16.7

ผลการศึกษาพบว่า มีความคิดเห็นต่อความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาสิ่งต่างๆเพิ่มเติม เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

1. เว็บไซต์ของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา

กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ มีความคิดเห็นตรงกันว่า ศูนย์ควรมีการจัดทำเว็บไซต์ในการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านศิลปกรรมทั้งหมด และมีการแจ้งข่าวสารการประกวด การจัดนิทรรศการต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ควรสร้างเว็บไซต์ให้ทันสมัย อาจใช้ภาพการ์ตูนอินิเมชัน ใจให้เด็กและเยาวชนเข้ามาเยี่ยมชม

2. ห้องแสดงผลงานของศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน

2.1 กลุ่มนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นว่า นักศึกษารุ่นน้องจะได้เห็นตัวอย่างของนักศึกษารุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จ ได้เห็นผลงานที่หลากหลาย เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีตัวอย่างที่ดีให้กับรุ่นน้อง และจะได้ทราบว่านักศึกษารุ่นพี่ได้สร้างชื่อเสียงอะไรไว้บ้าง ซึ่งควรนำผลงานของศิษย์เก่ามาประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานศิลปะ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นการจัดทำห้องแสดงผลงานของศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันไว้ นั้น จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยอาจารย์ผู้สอนสามารถนำผลงานของศิษย์เก่ามาเป็นตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา ทั้งยังได้วิเคราะห์ถึงแนวความคิด เทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งแนะนำและให้แนวคิดแก่นักศึกษาว่า นักศึกษาเรียนรู้อะไรจากผลงานของรุ่นพี่ได้บ้าง เพื่อจะได้นำสิ่งเหล่านั้นไปพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานต่อยอดองค์ความรู้ของตนเอง อีกทั้งจะได้ไม่สร้างสรรค์ผลงานที่ซ้ำหรือมีความคล้ายคลึงกับรุ่นพี่อีกด้วย

2.2 กลุ่มครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นว่า น่าจะมีภาพผลงาน ของศิษย์ในแต่ละชั้นปี และได้ทราบว่านักศึกษาที่จบจากที่คณะ ไปประกอบอาชีพได้บ้าง เช่นเป็นศิลปิน เป็นครูสอนศิลปะ หรือทำงานอิสระ เขียนป้าย หรืออยู่ในบริษัทเป็นนักออกแบบ เป็นต้น

2.3 กลุ่มศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจะมีอย่างยิ่ง เพราะแสดงให้เห็นว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์ สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และบัณฑิตได้รับรางวัล เป็นผลต่อนักศึกษาใหม่ให้มีแบบอย่างที่ดี ทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์คณะไปอีกทางหนึ่งด้วย คนที่สนใจทางด้านศิลปะจะได้ไม่ต้องไปเรียนนอกพื้นที่

2.4 กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า เป็นประโยชน์มาก ซึ่งควรรวบรวมผลงานทั้งของศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน เพราะคนที่เข้ามาดูจะได้รู้ว่านักศึกษารุ่นไหน สร้างสรรค์ผลงานเป็นอย่างไร และนักศึกษารุ่นใหม่

ได้เห็นผลงานแล้วจะได้นำมาประยุกต์ใช้ และพัฒนาผลงานของตนเอง อีกทั้งยังทำให้ทราบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก็มีความสามารถ ทัดเทียมกับสถาบันอื่นๆ รวมถึงเป็นการ สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันการศึกษาอีกด้วย เพราะอย่างน้อยๆ ผู้ที่มาศึกษาจะทราบ และคนที่รัก ศิลปะ ก็มีแรงจูงใจที่จะทำงานศิลปะต่อไป

3. ห้องเชิดชูเกียรติศิลปิน

3.1 นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ ศิลปินในพื้นที่ และบุคคลทั่วไปในความคิด เห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก ซึ่งน่าจะมีทั้งศิลปินแห่งชาติ ศิลปินชั้นเยี่ยม และศิลปินรุ่นใหม่ๆจะได้ เห็นผลงานที่หลากหลาย ได้เรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงาน ได้เรียนรู้ความสำเร็จ ปัญหาและ อุปสรรคในการทำงานของศิลปิน และจะได้เป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชน ได้นำมาเป็นตัวอย่าง และ เนื่องจากบุคคลภายนอกยังไม่ทราบว่าศิลปินมีใครบ้าง เช่น ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี คือใคร จึง ควรมีการจัดทำ และควรอธิบายถึงสิ่งที่ส่งเสริมให้ศิลปินประสบความสำเร็จ

3.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า น่าจะมีการรวบรวมข้อมูลทั้งศิลปินแห่งชาติ ศิลปินชั้นเยี่ยม รวมถึงศิลปินรุ่นใหม่ๆ ซึ่งนักเรียนใน พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นว่า สามารถทำให้รู้ว่าค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน และจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนในพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะไม่รู้จักศิลปิน หรือไม่ทราบว่าผลงานที่ตนเองชอบนั้นเป็นของศิลปินท่านใด สาเหตุดังกล่าวอาจเป็นเพราะ นักเรียนมีความสนใจเฉพาะตัวผลงาน หรือเส้น สีที่แสดงออกมาจากผลงานของศิลปิน จึงไม่ได้ ศึกษาว่าผลงานแต่ละชิ้นเป็นของศิลปินท่านใดบ้าง ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยสอบถามถึงความต้องการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า ในพื้นที่ยังขาดแหล่งเรียนรู้ รวมถึงหนังสือ เอกสาร ตำรา ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปิน ซึ่งผู้วิจัยมองว่า ศูนย์ควรมีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไว้

4. ห้องฝึกทดลองปฏิบัติงาน

4.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เห็น ว่า ควรมีห้องฝึกทดลองปฏิบัติงาน จะได้ลงมือทำจริง โดยให้บุคคลภายนอกเข้ามาศึกษา ซึ่งจัดให้ มีการประชาสัมพันธ์การสาธิตในแต่ละช่วง เช่นอยากให้มีห้องการเรียนรู้ภาพพิมพ์ เพราะ บุคคลภายนอกสนใจที่จะเรียนรู้กระบวนการทำภาพพิมพ์ ทำสกรีน

4.2 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า น่าจะจัดสถานที่โดยเฉพาะ เช่น แบ่งเป็นสถานที่เรียน มุมศิลปะ มุมแหล่งเรียนรู้ และอยากให้มีห้องประติมากรรม ฝึกการทดลองปั้น เหมือนสมัยตอนเป็นเด็กที่ได้ฝึกปั้นดินน้ำมัน เป็นต้น

5. สหกรณ์ร้านค้า จำหน่ายอุปกรณ์ศิลปะ

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ศิลปินในพื้นที่ และครูสอนในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ในความเห็นสอดคล้องกันว่า ศูนย์ควรมีสหกรณ์ ร้านค้า เพื่อจำหน่ายอุปกรณ์ทางด้านศิลปะ เป็นศูนย์กลางสำหรับการสั่งซื้ออุปกรณ์เพิ่มเติมด้วย เนื่องจากในพื้นที่ยังไม่มีร้านค้าที่ขายอุปกรณ์ทางด้านศิลปะโดยตรง บางครั้งต้องสั่งซื้อจากทางกรุงเทพฯ

6. ห้องแสดงผลงานของศิลปินในท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัด

6.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ในความคิดเห็นว่าเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ และศึกษานำความรู้ไปต่อยอด ประยุกต์ใช้กับผลงานของตนเอง

6.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นว่า ควรรวบรวมข้อมูลของศิลปินภาคใต้แต่ละสาขา เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติ และเป็นกำลังใจให้ศิลปิน

การสัมภาษณ์ศิลปินในพื้นที่ พบว่า ศิลปินสนับสนุนให้มีคนกลางที่จะเข้ามารวบรวมหรือศึกษาผลงานของศิลปินในพื้นที่ เช่น มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้วย การสัมภาษณ์ กระบวนการทำงาน รวบรวมผลงาน หรือนำภาพนิ่งจัดเก็บบันทึกรวบรวมเป็นข้อมูล ซึ่งควรจัดทำเป็นฐานข้อมูลประวัติศิลปินประกอบการจัดทำห้องแสดงผลงาน เพื่อจะได้มีการเผยแพร่ผลงานของศิลปินในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

7. ห้องนิทรรศการถาวร นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นว่า นักศึกษาจะได้นำองค์ความรู้จากการได้ศึกษาผลงาน ทั้งยังเป็นแรงดึงดูดให้คนเข้ามาชมผลงาน

8. สื่อวีดิทัศน์

ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นว่า สื่อวีดิทัศน์เป็นสิ่งที่สำคัญ ควรจัดให้มีมุม หรือมีการเปิดวีดิทัศน์ตรงประตูทางเข้าคณะ หรือหอศิลป์ เปิดหมุนเวียนตลอด ติดตั้งหลายๆ มุม จะเป็นประโยชน์กับนักศึกษา และคนที่เข้ามาใช้ ให้ได้รับความรู้ใหม่อยู่เสมอ ซึ่งสามารถค้นหาคลิปวีดิโอทางด้านศิลปะ จาก www.youtube.com แล้วรวบรวมมาเปิดหมุนเวียนอย่างสม่ำเสมอ

9. ห้องแสดงผลงานของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม

ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นว่า ควรสร้างกิจกรรมทำให้เด็กนักเรียนเข้ามาเรียนรู้ สร้างกิจกรรมที่ดึงดูดใจและผ่อนคลาย ให้อิสระในการคิด และจัดแสดงผลงานของเด็กๆที่ได้ฝึกปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ผศ. พิเชษฐ์ เปียร์กลิ่นได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจัดพื้นที่ในการทำงานศิลปะของคณาจารย์ (Studio) ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพราะห้องปฏิบัติงานของอาจารย์เป็นที่น่าสนใจ และด้วยบทบาทของอาจารย์ต้องเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ นักเรียนนักศึกษาจะได้ดูเป็นตัวอย่าง แต่ต้องพิจารณาปรับพื้นที่ และเปิดพื้นที่ปฏิบัติงานเพิ่มเติมให้คนนอกเข้ามาปฏิบัติการด้วย ซึ่งศิลปินทุกสาขาวิชาควรดำเนินการ ทั้งนี้ทางคณะศิลปกรรมศาสตร์จะจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม

3) ความต้องการให้มีการเปิดให้บริการ กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6

ความต้องการให้มีการเปิดให้บริการ

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-16.00 น.	✓	✓	✓	✓	✓		83.33
2.	วันเสาร์ เวลา 9.00-16.00 น.	✓				✓	✓	50
3.	เสาร์-อาทิตย์	✓	✓		✓	✓	✓	83.33
4.	วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00- 20.00 น.		✓		✓			33.33
5.	ทุกตอนเย็นวันศุกร์ 15.00-17.00 น.			✓				16.67
6.	วันหยุดนักขัตฤกษ์			✓	✓			33.33
7.	เปิดทุกวัน ปิดวันจันทร์ และวันพุธ				✓		✓	33.33

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการให้มีการเปิดให้บริการเรียงลำดับจากมากที่สุดไป น้อยที่สุด ดังนี้

1. วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-16.00 น.

1.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นว่าจะสะดวกในการเข้ามาใช้ ในช่วงว่างจากการเรียน หรือระหว่างรอเรียนในวิชาต่อไป และในแต่ละวันนักศึกษามีช่วงว่างไม่เหมือนกัน ศูนย์อาจกำหนดช่วงเวลา โดยเปิดทุกวัน จันทร์-ศุกร์ เวลา 13.00-15.00 น. เป็นต้น อีกทั้งนักศึกษสามารถที่จะเข้ามาช่วยแนะนำบุคคลภายนอกได้ ส่วนช่วงเวลาอื่นๆ อาจไม่เหมาะสมในเรื่องความปลอดภัย โดยเฉพาะถ้าเป็นวันเสาร์ อาทิตย์ จะไม่มีคนมาดูแล

1.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นไว้ว่า ควรเปิดในช่วงนี้เพราะจะได้ติดต่อพานักเรียนมาทัศนศึกษา และมีวิทยากรบรรยาย และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการทำปฏิทินของศูนย์ ว่ามีการจัดกิจกรรมในช่วงใด มีกิจกรรมอะไรบ้าง เมื่อทางศูนย์มีการทำปฏิทิน ทางโรงเรียนก็จะได้นำมาดำเนินการ พานักเรียนไป ทั้งนี้ควรจัดเป็นประจำทุกปี และเสนอให้มีการจัดกิจกรรมในช่วงปิดภาคการศึกษา เช่น ในช่วงเดือนเมษา มีกิจกรรมเข้าค่าย เป็นต้น

2. วันเสาร์-อาทิตย์

นักศึกษสาขาทัศนศิลป์เห็นว่าในวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ คนภายนอกจะได้เข้ามาใช้ด้วย

3. วันเสาร์ เวลา 9.00-16.00 น.

นักศึกษสาขาทัศนศิลป์เห็นว่าเพราะในวันหยุด จากงานประจำ ผู้คนส่วนใหญ่จะได้มีเวลาทำกิจกรรม

4. วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00- 20.00 น.

ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าเวลาปกตินักศึกษามีเรียน บุคคลภายนอกทำงาน จึงไม่อาจไม่สะดวกเข้ามาใช้ ควรเพิ่มเวลาเป็นสองทุ่ม หลังเลิกงานจะได้เข้ามาให้ข้อมูล และพักผ่อนหลังจากทำงาน

สำหรับการเปิดให้เข้ามาใช้บริการ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นไว้ว่า ศูนย์ควรมีการเปิดให้บริการในวันและเวลาราชการ 9.00 - 16.00 น. หรืออาจจะขยายเวลาไม่เกิน 18.00 น. เนื่องจากบุคลากรของศูนย์ที่มีอย่างจำกัด และประกอบกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคให้ผู้ที่จะเข้ามาใช้บริการไม่สะดวกในการเดินทางเข้ามาใช้ในยามค่ำคืน

แต่หากเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการจากภายนอกได้เข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมนั้น ทางศูนย์อาจเปิดให้บริการในวันเสาร์เพิ่มเติม และมีการจัดกิจกรรมควบคู่ไปด้วย เช่น เปิดอบรมระยะสั้น พื้นฐานการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ หรือกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สำหรับเยาวชน เป็นต้น

2.2 การจัดกิจกรรมและระบบสารสนเทศ

2.2.1 กลุ่มเป้าหมายขององค์กร

ผู้บริหาร คณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ให้ความเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายที่ศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาคาดหวังคือ กลุ่มนักศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ นักศึกษาในมหาวิทยาลัย นักเรียนในระดับประถม มัธยม ซึ่งอาจเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เพราะเป็นช่วงวัยที่จะเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ครูสอนศิลปะทั้งในระดับประถม มัธยมศึกษา กลุ่มครูที่มีความจำเป็นต้องมาสอนศิลปะซึ่งไม่ได้จบทางด้านศิลปะมาโดยตรง และประชาชนทั่วไปซึ่งในช่วงแรกอาจเน้นหนักไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และในอนาคตจะขยายไปสู่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตำบล สำนักงานศิลปวัฒนธรรมจังหวัด กรมศาสนา

ภัณฑารักษ์และศิลปินแห่งชาติ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมการเข้าชมผลงานและเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปะของกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการตั้งแต่วัยเด็ก โดยศูนย์ควรผลักดันให้มีการจัดกิจกรรมให้แก่กลุ่มดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากกาปลูกฝังความรู้ความเข้าใจศิลปะตั้งแต่วัยเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในดำเนินชีวิตของตนเองอย่างมีศิลปะอีกด้วย

2.2.3 รูปแบบในการนำเสนอกิจกรรม

ผศ.พิเชษฐ เป็ยรักกลิ่น ได้กล่าวถึงรูปแบบในการนำเสนอกิจกรรมของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาว่า กิจกรรมที่ผ่านมาจากศูนย์ ได้มีการจัดกิจกรรมในพื้นที่เช่น การจัดนิทรรศการ การบรรยาย ฝึกอบรมระยะสั้น และมีการจัดแสดงผลงานสัญจรไปยังวิทยาเขตต่างๆ ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์⁷⁷ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ผลงานของคณาจารย์และนักศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ในเชิงรุก

⁷⁷ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วย 5 วิทยาเขต คือ วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตภูเก็ต วิทยาเขตตรังและวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

ผศ.สมพร รอดบุญ แนะนำว่าการเริ่มต้นในการจัดการทางด้านศิลปะต้องรู้ว่า จะจัดนิทรรศการอะไร มีความคิดโดยรวมอย่างไร จะจัดนิทรรศการเพื่ออะไร เพื่อใคร ผลที่จะตอบรับคืออะไร และจะต้องทราบข้อมูล จำนวนผลงาน และต้องทำใบประเมินผลเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน ซึ่งใบประเมินอาจแยกแบบสอบถามของเด็ก ผู้ใหญ่ และคนทั่วไป วิธีการดำเนินการถ้าเป็นองค์กรในสถาบันการศึกษา อาจจะใช้วิทยากรจากคณะอื่นๆ ที่มีความสนใจเข้ามาชมผลงาน มีการนำชม อธิบายภาพผลงาน และควรจะมีการจัดนิทรรศการควบคู่ไปกับการอบรมในหัวข้อต่างๆ เช่น วิธีการดูงานศิลปะที่ดี เพื่อเป็นการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะมากขึ้น โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน อีกทั้งบุคคลที่เป็นภัณฑารักษ์ จะต้องทราบวิธีการจัดการผลงานศิลปะ ทราบวิธีการแขวนติดตั้งผลงาน และยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ผลงานศิลปะอีกด้วย กล่าวคือหากมีการโยกย้ายผลงาน ควรทราบว่า จะโยกย้ายผลงานอย่างไร มีวิธีการดูแลผลงานอย่างไร มีวิธีการพักงานและพักเก็บผลงานอย่างไร หากภัณฑารักษ์ไม่มีความรู้เหล่านี้ อาจส่งผลให้ผลงานเกิดความเสียหายได้

ผศ.ถาวร โกอุดมวิทย์ ได้แนะนำเพิ่มเติมว่าระยะแรกควรเริ่มจัดนิทรรศการแบบบูรณาการในด้านอื่น ๆ อาจจะมีกิจกรรมอื่นผสมผสานเข้าไป ซึ่งวัฒนธรรมและสังคมในต่างจังหวัด อาจไม่มีแหล่งบันเทิงเหมือนอย่างกรุงเทพฯ ดังนั้นทางศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรม เช่น ดนตรีกับศิลปะ อาจจะมีดนตรีควบคู่ไปกับการแสดงนิทรรศการ บุคคลที่รับผิดชอบควรออกแบบนิทรรศการอาจจะต้องเลือกกิจกรรมที่สนุกสนาน สอดคล้องกับวัฒนธรรม เป็นต้น ผศ.สุธี คุณาวิชยานนท์ กล่าวเสริมเพิ่มเติมว่า ควรดำเนินการตั้งแต่รูปลักษณ์ภายนอก ควรเป็นสถานที่ที่ต้องเชิญชวนให้เข้ามาศึกษาดูจากภายนอกแล้วมีความเคลื่อนไหวและมีชีวิตชีวา มีป้ายบอกรายละเอียดการเข้าใช้ วันเวลาการเปิดปิด การให้บริการที่มีความชัดเจน รวมถึงข้อมูลกิจกรรมความเคลื่อนไหว ส่วนในกลางวันก็ควรเปิดไฟให้พื้นที่มีความสว่าง มีผลงานจัดแสดง มีเก้าอี้ให้ผู้ชมได้นั่งพัก ได้ทำกิจกรรม อาจตกแต่งหรือออกแบบให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ว่าศูนย์เปิดให้บริการ หรืออาจมีร้านค้าแพะ ร้านขายของที่ระลึก เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดให้คนเข้ามา หรือเปิดพื้นที่ เปิดฉายภาพยนตร์ จัดละคร ตัวอย่างเช่นที่หอศิลป์ตาตุ่ม เปิดโอกาสให้นักศึกษาในสถาบันต่างๆ เข้ามาใช้สถานที่ได้ อาทิ มาฝึกซ้อมละคร มีการจัดกิจกรรมภายในหอศิลป์ การเสวนากลุ่มย่อย ส่งผลให้ได้กลุ่มผู้ชมเพิ่มขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน และการจัดนิทรรศการของหอศิลป์ สามารถดำเนินการได้ 2 แบบคือ การจัดนิทรรศการสนับสนุนศิลปินรุ่นใหม่และการจัดนิทรรศการเชิดชูเกียรติศิลปิน ซึ่งขึ้นอยู่กับการวางนโยบายว่าจะนำผลงานลักษณะใดมาจัดแสดง หรืออาจเปิดพื้นที่ให้ศิลปิน หรือบุคคลภายนอกเข้ามาใช้ อาจมีการควบคุมคุณภาพของกิจกรรมหรือผลงาน ซึ่งทางศูนย์ควรสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้ชัดเจน

ซึ่งอาจารย์สังคม ทองมี ได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดกิจกรรมขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน อาจมีการร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน อย่างเช่นที่ศูนย์ศิลป์สิรินธร จะเน้นที่เด็กและเยาวชนเป็นหลัก เพื่อปลูกฝังการเรียนรู้ทางด้านศิลปะผ่านนิทรรศการ ผลงานการอบรมสัมมนา และการเข้าค่ายศิลปะ ดังนั้นควรสร้างศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

ดร.กมล ทศนาญชลี ได้แนะนำเพิ่มเติมว่า รูปแบบในการจัดกิจกรรมของศูนย์ควรจัดให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และให้ผู้เข้าชรมีส่วนร่วม ซึ่งอาจจะใช้วิธีการนำผลงานของศิลปินในภาคใต้จัดนิทรรศการให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้ โดยการคัดเลือกศิลปินที่มีความโดดเด่นในพื้นที่ประมาณสี่ถึงห้าคนต่อนิทรรศการ นำภาพผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ในลักษณะของภาพบุคคล มาจัดทำแบบจำลองและเจาะตรงส่วนที่เป็นใบหน้า เพื่อให้เยาวชนหรือผู้ชมได้เข้ามาร่วมกิจกรรม หรืออาจใช้ส่วนของเสื้อผ้าที่ปรากฏในภาพผลงานของศิลปิน หรืออาจมองจุดเด่นของผลงาน แล้วคิดหาวิธีการให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม ได้เรียนรู้ผลงานอย่างใกล้ชิด ตัวอย่างเช่น ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น อย่างเรือกอลและ⁷⁸ น่าจะมีเรือกอลและของจริง มาประกอบ ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับเรือกอลและ มีการอธิบายความหมายของลวดลาย และส่วนประกอบต่างๆของเรือกอลและด้วย ทั้งนี้สามารถนำผลงานศิลปะร่วมสมัยมาจัดทำเป็นตัวต่อ (Jigsaw) โดยมีภาพผลงานจริงเป็นภาพต้นแบบ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เกิดความคุ้นเคยกับผลงาน เกิดความคิดมีจินตนาการและมีส่วนร่วมกับผลงาน ทั้งนี้ควรมีการอธิบายขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน ทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ เทคนิควิธีการ รวมถึงแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยอาจบันทึกภาพกระบวนการขั้นตอนในการทำงาน ซึ่งจะทำให้ทราบว่าศิลปินมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์อะไรบ้าง ในการจัดนิทรรศการครั้งหนึ่งควรทำประมาณสี่ถึงห้าชิ้นต่อศิลปินหนึ่งท่าน ซึ่งจะเป็นการช่วยในเรื่องของการเรียนรู้วัฒนธรรมภาคใต้ได้ ทั้งนี้ในการจัดนิทรรศการควรมีการปรับเปลี่ยนทุกๆ 3 เดือนต่อหนึ่งท่าน แต่ก็ขึ้นอยู่กับงบประมาณในการดำเนินการ ซึ่งควรเน้นศิลปินทั้งหมด ทั้งผลงานที่เกี่ยวข้องกับไทยพุทธ ไทยมุสลิม ไทยจีน ไทยคริสต์ อาจจัดทำเป็นผนังสีมูมเม็อง กิจกรรมนี้อาจเป็นกิจกรรมเริ่มต้นในการเปิดตัวศูนย์เป็นครั้งแรก เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้หากมีงบประมาณควรจัดทำสื่อมัลติมีเดีย มีอุปกรณ์ที่ผู้ใช้สามารถกดปุ่ม ค้นหาเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมในแต่ละศาสนา โดยอาจนำทั้งปรัชญาพุทธ

⁷⁸ เรือกอลและ เป็นยานพาหนะในการประกอบอาชีพประมงซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ คำว่า กอลและ เป็นภาษามลายู หมายถึง โคลงเคลง หรือล่องลอย เรือกอลและ นอกจากเป็นเรือหาปลา ยังแสดงศิลปะทางด้านจิตรกรรมที่มีความสวยงามวิจิตรด้วยลวดลาย และสีสันทึบแปลกตา (เจ๊ะอูเซ็ง เจ๊ะซุ , เรือกอลและ (กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา, 2542), น.1-3)

ปรัชญามุสลิม ปรัชญาของศาสนาอื่นๆเข้ามาอธิบายเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ให้เกิดความรู้สึกถึงบรรยากาศวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสมัยก่อน นอกจากนั้นควรมีการจัดแสดงผลงานทั้งศิลปะท้องถิ่นแบบประเพณี และผลงานศิลปะร่วมสมัยของแต่ละศาสนา อาจจัดแบ่งเป็นห้องๆ พร้อมกับให้มีศิลปินอธิบาย สาธิต ผู้เข้าร่วมสามารถทดลองฝึกปฏิบัติงาน โดยหลังเสร็จกิจกรรมควรมีผลงานของผู้ที่เข้าร่วมมาจัดแสดงอีกครั้งหนึ่ง นับเป็นโครงการต่อยอดกิจกรรมอีกวิธีการหนึ่งด้วย ดังเช่นกิจกรรมอย่างที่ว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์ เคยจัด เช่น โครงการโรงเรียนในพื้นที่สร้างสรรค์งานศิลป์: วัฒนธรรมของเรา (ภาคผนวก จ) หรือ โครงการโครงการสร้างสรรค์งานศิลป์สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะ: รักษ์สิ่งแวดล้อมบนรากฐานแห่งความพอเพียง (ภาคผนวก ฉ)

ศ.เดชา วราชน ได้ให้ความคิดเห็นเสริมอีกว่า การจัดกิจกรรมของศูนย์ หากทางศูนย์หรือทางมหาวิทยาลัยมีความพร้อมในเรื่องของรถโดยสารขนาดใหญ่ ซึ่งเมื่อทางศูนย์มีการจัดกิจกรรม การแสดงผลงาน หากมีรถหรือมีงบประมาณในการจ้างรถบัส ทางศูนย์ควรทำหนังสือไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับประถม ระดับมัธยม ในโรงเรียนบริเวณใกล้เคียง วิธีการคือให้ทางโรงเรียนแจ้งความประสงค์ ถ้ามีความต้องการทั้งในเรื่องรถรับส่งและวิทยากรนำชมทางศูนย์ก็ควรดำเนินการให้ เพราะปัญหาที่มักจะพบบ่อยครั้ง คือทางโรงเรียนไม่สามารถนำนักเรียนมาศึกษาดูงานได้ เนื่องจากทางโรงเรียนไม่มีนโยบาย หรืองบประมาณในการสนับสนุนตรงส่วนนี้ ถ้าทางศูนย์ดำเนินการได้จะเป็นการดีมาก ซึ่งจะช่วยให้ง่ายขึ้นและทางศูนย์จะได้กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการโดยตรง ดำเนินการแบบนี้ต่อไปในระยะหนึ่งทางโรงเรียนและกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการจะเข้ามาในองค์กรโดยอัตโนมัติ และการจัดกิจกรรมเหมือนอย่างที่ว่า ดร.กมล ทัศนัญชลีเคยดำเนินการ เช่น โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “ค่ายเยาวชนสร้างสรรค์งานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ” และคัดเลือกตัวแทนไปศึกษาดูงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นโครงการที่สามารถพัฒนาทักษะความรู้ และเทคนิควิธีการ รวมถึงประสบการณ์สร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้กับเยาวชน ซึ่งยังเป็นโครงการที่สร้างโอกาสและความเป็นเลิศทางด้านศิลปะให้กับเยาวชนก้าวไปสู่ความเป็นมืออาชีพต่อไป การจัดโครงการนี้ส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหว สร้างความตื่นตัวให้กับนักเรียนและนักศึกษา เป็นโครงการที่ช่วยสร้างประสบการณ์ และการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งควรมีการสนับสนุนให้ดำเนินการจัดต่อไป อีกทั้งกิจกรรมที่เชิญศิลปินไปบรรยายในพื้นที่ เป็นสิ่งที่ดีกว่าการจัดให้ศิลปินไปสาธิตหรือสร้างสรรค์งานให้เด็กชมเพียงอย่างเดียว เพราะการบรรยายจะทำให้เด็กได้เข้าใจวิธีการคิด แรงบันดาลใจกระบวนการทำงานของศิลปินมากกว่า

อาจารย์นนทิวรรณ จันทนะพะลิน มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับศ.เดชา วราชน และเพิ่มเติมอีกว่ากิจกรรมที่ควรจัดเป็นประจำทุกปี คือการจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานของศูนย์ การจัดสัมมนาประจำปี ในหัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญๆ เพื่อที่นำมาเป็นความรู้ เป็นข้อมูลให้แก่ทางศูนย์ การจัดนิทรรศการมักจะพบปัญหาโดยทั่วไป คือหลังจากเปิดนิทรรศการแล้ว ไม่ค่อยมีคนมาดู ดังนั้นศูนย์จึงควรเริ่มต้นจากโรงเรียนต่างๆ ในท้องถิ่น ทำหนังสือเชิญ นำรถไปรับมาชมผลงาน และมีการนำชม เพราะอย่างน้อยการมีประสบการณ์ดูศิลปะ เมื่อมีครั้งแรก ก็จะมีครั้งต่อไป ส่งผลให้เด็กเกิดประสบการณ์ พอโตขึ้นมาประสบการณ์ในวัยเด็ก จะช่วยให้งอกงามขึ้นในภายหลังได้ ซึ่งจะแตกต่างจากเด็กไม่ได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมเลย ซึ่งทางศูนย์ควรหาวิธีการเข้าหาผู้เข้ามาใช้บริการ อาจจัดในชุมชน ศูนย์การค้า จัดนิทรรศการสัญจร เป็นต้น

อีกทั้ง อาจารย์นนทิวรรณ จันทนะพะลิน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมของหอศิลป์ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ศิลปะพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมที่สัมพันธ์กับท้องถิ่น ซึ่งควรจัดให้มีตั้งแต่องานจิตรกรรม ประติมากรรม ประณีตศิลป์ ศิลปะประยุกต์ อาทิ หัตถกรรมผ้า เครื่องจักรสาน เรือกอและ ซึ่งผู้เข้ามาใช้บริการ จะเห็นถึงวิถีชีวิต อาจนำผลงานจริงมาจัดแสดงด้วย

ส่วนที่ 2 ศิลปกรรมร่วมสมัย คือสิ่งที่พัฒนามาจากท้องถิ่น เพื่อผู้ที่สนใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรม จะได้ศึกษาและพัฒนาแนวความคิดสู่ความเป็นร่วมสมัยที่มีรากเหง้าทางความคิด มาจากท้องถิ่นสู่ปัจจุบันที่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

ส่วนที่ 3 ศิลปกรรมร่วมสมัยจากส่วนกลาง คือการนำศิลปร่วมสมัยทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อให้มีการเรียนรู้ที่ไม่ได้ถูกจำกัดเฉพาะอยู่เฉพาะท้องถิ่น เพราะว่าการเรียนรู้จากผลงานจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความเป็นตนเอง การได้มีส่วนอื่นๆร่วมด้วย จะทำให้เกิดการเปรียบเทียบเกิดการเรียนรู้และพัฒนาผลงานได้

จากการศึกษารูปแบบการนำเสนอ กลุ่มตัวอย่างได้มีการนำเสนอแนวคิดที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะรูปแบบการนำเสนอกิจกรรม ศูนย์ควรเน้นเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้ควรมีการนำเสนอกิจกรรมออกสู่ชุมชน โดยเริ่มจากการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะแก่เด็กและเยาวชน อีกทั้งควรมีการออกแบบกิจกรรมให้มีความแปลกใหม่ อาจมีการผสมผสานกิจกรรมอื่นๆ รวมกับการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะ

2.2.3 แนวทางการจัดกิจกรรม

รศ. นิคอและ ระเด่นอาหมัด⁷⁹ อาจารย์สอนศิลปะและศิลป์ในในพื้นที่ กล่าวว่ากิจกรรมที่ศูนย์น่าจะจัดเป็นประจำทุกปี คือ นิทรรศการที่เปิดโอกาสให้ศิลปินในท้องถิ่นได้เข้ามาแสดงผลงานด้วย และควรดำเนินกิจกรรมไปพร้อมๆ กับกิจกรรมอื่นๆ อาจจะทำพร้อมกับงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย ผู้ที่เข้ามาครั้งเดียว แต่ได้เยี่ยมชมหลายๆงาน รวมถึงสิ่งที่น่าจะให้มี คือ กองทุนสำหรับศิลปิน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งโอกาสในการจำหน่ายผลงานของศิลปินที่ไม่ค่อยจะมี ทางศูนย์อาจให้ทุน และนำผลงานของศิลปินมาเก็บสะสมไว้ที่ศูนย์ เพื่อสร้างกำลังใจให้ศิลปินในพื้นที่ หรือควรจัดเป็นสถานที่จัดจำหน่าย กึ่งแกลเลอรี เป็นศูนย์ที่จำหน่ายผลงาน จำหน่ายหนังสือ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทุกชนิด (ซึ่งน่าจะขายต่ำกว่าราคาท้องตลาด) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผศ.พิเชษฐ เปี้ยรกลิ่น ว่าศูนย์ควรมีการสนับสนุนงบประมาณ มีทุนสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานแก่ศิลปินในพื้นที่ด้วย เพื่อเป็นการให้กำลังใจ อาจกำหนดเป็นรางวัล เชิดชูเกียรติ เช่นรางวัลศรีศิลป์กรรมท้องถิ่น ที่มีการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง สถาบันการศึกษาควรดูแล และสร้างเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามารับใช้ท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้มาใช้บริการ ได้ให้ความคิดเห็นในด้านการจัดกิจกรรมและระบบสารสนเทศของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความต้องการ ดังนี้

1) กิจกรรมที่เคยดำเนินการและต้องการให้จัดกิจกรรมเพิ่มเติมในลักษณะประจำทุกปีกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.7

⁷⁹ สัมภาษณ์รศ.นิคอและ ระเด่นอาหมัด, ประธานโปรแกรมออกแบบนวัตกรรมประยุกต์ศิลป์ ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ที่บ้านเลขที่ 1 ถนนผังเมือง 4 ซอย 1 อ.เมือง จ.ยะลา ,23 มกราคม 2553.

ตารางที่ 4.7

กิจกรรมที่เคยดำเนินการและต้องการให้จัดกิจกรรมเพิ่มเติมในลักษณะประจำทุกปี

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้มาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ								
1.	การจัดแสดงนิทรรศการ นำผลงานของศิลปินมาจัดแสดง พร้อมมีการบรรยาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
2.	การฝึกปฏิบัติงานและร่วมสร้างสรรค์งานกับศิลปิน	✓			✓			33.34
3.	งาน มอ.วิชาการ จัดแสดงนิทรรศการของคณาจารย์	✓	✓		✓	✓	✓	83.33
4.	การแสดงผลงานของนักศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
5.	กิจกรรมเข้าค่ายทางด้านศิลปะ	✓	✓	✓	✓	✓		83.3
6.	การไปสร้างสรรค์ผลงานนอกสถานที่	✓		✓				33.4
7.	ทัศนศึกษา	✓		✓				33.4
8.	กิจกรรมเปิดบ้านศิลปกรรม	✓	✓				✓	50
9.	จัดการประกวด วาดภาพ	✓	✓	✓	✓			66.7
10.	การจัดฝึกอบรม	✓	✓	✓		✓	✓	83.3
กิจกรรมที่ได้รับการแนะนำ								
11.	กิจกรรมศิษย์เก่า (รุ่นพี่) พบปะรุ่นน้อง	✓		✓	✓			50
12.	การจัดกิจกรรมเชื่อมโยง กับวันสำคัญต่าง ๆ	✓		✓	✓		✓	66.7

ผลการศึกษาพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมที่เคยดำเนินการและต้องการให้จัดกิจกรรมเพิ่มเติมในลักษณะประจำทุกปี เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้

1. การจัดแสดงนิทรรศการ นำผลงานของศิลปินมาจัดแสดง พร้อมการบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษา

1.1 ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นว่าคุณศึกษาค้นคว้าได้ชมผลงาน และเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งนักศึกษาได้ชมผลงานของศิลปินเฉพาะในหนังสือ เว็บไซต์ ยังไม่เคยได้เห็นผลงานจริงๆ และอยากให้มีการเชิญศิลปินแห่งชาติ หรือศิลปินที่ทำงานศิลปะอย่างต่อเนื่องจากที่อื่นๆมาบ้าง โดยเฉพาะศิลปินรุ่นใหม่ๆ น่าจะเชิญมาเล่าประสบการณ์ในการทำงานให้กับนักศึกษาได้ฟัง จะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์จากศิลปิน ได้ทราบถึงการทำงานและนำไปเป็นแบบอย่าง และนำไปประยุกต์ใช้กับงานของตนเอง ควรมีการจัดการแสดงผลงานของศิลปิน 2-3 เดือนครั้ง หรือปีละครั้ง

1.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการเชิญศิลปินแห่งชาติมาให้ความรู้กับผู้เรียนนั้น ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์โดยตรง ซึ่งโรงเรียนหรือวิทยาลัย ไม่สามารถที่จะจัดได้ ต้องอาศัยมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่กว่า

1.3 บุคคลทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า นิทรรศการมีประโยชน์ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นของศิลปินแห่งชาติ ของนักศึกษา หรือของอาจารย์ เพราะการที่มหาวิทยาลัยเชิญศิลปินมาได้ ซึ่งในสถาบันอื่นๆ ไม่มีงบประมาณ ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญ นับว่าเป็นคุณูปการเป็นอย่างมาก ถ้าไม่มีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ถ้าต้องการชมนิทรรศการก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย เดินทางไปชมผลงานที่กรุงเทพฯ

2. การแสดงผลงานของนักศึกษา

2.1 นักศึกษา และศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการคัดเลือกผลงานของนักศึกษาในการจัดแสดง เพราะสามารถเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษา ได้พัฒนาตัวเอง มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น และการแสดงผลงานของนักศึกษา น่าจะจัดภายนอกอาคารบ้าง เพราะจะได้ทำให้คนที่ผ่านไปมาได้เห็นผลงาน ส่งผลให้แวะเข้ามาชมผลงานได้ ซึ่งบางครั้งการจัดนิทรรศการในหอศิลป์ บางครั้งไม่ค่อยจะมีคนเข้ามาชมผลงาน

2.2 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การเข้ามาชมผลงานของนักศึกษาเมื่อชมผลงานแล้ว จากที่ไม่ชอบศิลปะ ทำให้รู้สึกเกิดความรู้ สบายใจผ่อนคลายจากการเรียน และอยากจะทำกลับมาชมอีก และสามารถสร้างแนวความคิดในการประยุกต์ใช้กับตนเองได้ ทั้งนี้จะได้ทราบว่าในแต่ละปี ผลงานมีความแตกต่างกันอย่างไร และอยากจะทำให้มีการนำผลงานของนักศึกษาในสถาบันอื่นๆ มาจัดแสดงด้วย

3. งาน มอ.วิชาการ การจัดแสดงนิทรรศการของคณาจารย์

นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์และครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นว่าเป็นงานมอ.วิชาการควรจัดแสดงผลงานสร้างสรรค์ของผู้บริหาร อาจารย์ และพร้อมการบรรยาย โดยคณาจารย์นำผลงานสร้างสรรค์มาเผยแพร่ ให้ได้เรียนรู้ รวมถึงประวัติส่วนตัวของอาจารย์ เพื่อจะได้ทราบว่าอาจารย์ได้พบปัญหาและอุปสรรคใดบ้างในการทำงาน และอยากให้อาจารย์จัดแสดงผลงานเดี่ยว พร้อมอธิบายกระบวนการขั้นตอนในการสร้างสรรค์ เพราะได้เห็นกระบวนการทำงานของอาจารย์ จะเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นการสร้างพลัง และเป็นแรงกระตุ้นให้กับนักศึกษาอยากที่จะสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น จะได้นำไปประยุกต์ใช้กับตนเองได้

4. กิจกรรมเข้าค่ายทางด้านศิลปะ

4.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า น่าจะจัดเข้าค่ายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงผลงานของนักศึกษาระหว่างสถาบัน เพราะจะได้สร้างเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานได้มากยิ่งขึ้น

4.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจัดให้มีค่ายของครูสอนศิลปะทั้งหมดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำความเข้าใจในเรื่องเทคนิควิธีการสอน การวางแผนเป้าหมายของเด็ก และควรจัดในช่วงเดือนเมษายน

4.3 นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ เพราะจะได้เพื่อนใหม่ ควรจัดในช่วงปิดเทอม จัดในรูปแบบที่ไม่เครียด มีกิจกรรมฝึกวาดภาพนอกสถานที่ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ทำร่วมกัน เพื่อความสามัคคี มีเกมให้เล่น และมีนักศึกษารุ่นพี่มาให้คำแนะนำ หรือจัดค่ายศิลปะที่เปิดให้ครอบครัวไปร่วมด้วย

4.4 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นว่ายอยากให้มีการจัดเข้าค่ายศิลปะ สำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยบ้าง เพราะอยากจะได้เรียนรู้ และได้สร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน อาจจัดปีละครั้ง เป็นต้น

5. การจัดฝึกอบรม

5.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นว่าเป็นการช่วยฝึกฝนทักษะเพิ่มเติมแก่นักศึกษา เช่น อบรมวาดเส้น อบรมการเขียนสีน้ำ และอาจารย์น่าจะมีการสาธิตวิธีการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละรายวิชา

5.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีสำหรับครูสอนศิลปะที่ไม่ได้จบทางด้านศิลปะโดยตรง แต่จะต้องเข้ามารับผิดชอบในการสอนวิชาศิลปะ การฝึกอบรมจะช่วยฝึกฝนทักษะทางด้านศิลปะได้ ศูนย์ควรมีการฝึกอบรมในเรื่องของการสอนศิลปะทั้งหมด เพื่อเป็นการพัฒนาในเรื่องของ EQ. ให้แก่ครู เพื่อจะได้นำศิลปะไปประยุกต์กับวิชา วิทยาศาสตร์ - คณิต อีกทั้งการจัดอบรม ควรมีการบรรยายให้ความรู้ในเรื่องของงานวิจัย งานสร้างสรรค์ การเตรียมตัวสอบ สำหรับนักเรียนที่จะสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยทางด้านศิลปะโดยตรง ก็สำรวจสอบถามความต้องการ การฝึกอบรม เช่นในเรื่องขององค์ประกอบศิลป์ วาดเส้น การใช้สี และให้มีห้องฝึกปฏิบัติ ทดลองสร้างสรรค์ผลงานด้วย

5.3 นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความเห็นว่า ควรจัดฝึกอบรม สนับสนุน ฝึกทักษะการใช้สีไม้ ใช้สีต่างๆ การประดิษฐ์ ฝึกจินตนาการ วาดภาพสะท้อนสังคม สร้างความคิดสร้างสรรค์ มีการสอนในเชิงของเอาวิชาศิลปะมาผสมผสานกับวิชาอื่นๆ เช่นวิชาสังคม โดยให้มีการวาดภาพสะท้อนสังคม เป็นต้น รวมถึงการจัดแนะนำวิชาการที่นักเรียนยังไม่มีความรู้

6. จัดการประกวด วาดภาพ

6.1 นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดเป็นประจำ จัดส่งข้อมูลให้ทั่วถึง เช่น โรงเรียนในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อให้เด็กได้รู้จักคณะศิลปกรรมศาสตร์เพิ่มขึ้น เป็นแนวทางในการเลือกเข้ามาศึกษาต่อ ทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์คณะและศูนย์ไปอีกทางหนึ่งด้วย

6.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการประกวดวาดภาพในหัวข้อต่างๆ เช่น วาดเส้น สีน้ำ สีโปสเตอร์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ทำเป็นโครงการแยกประเภท ให้มีรางวัล เพื่อเป็นการจูงใจ และควรนำผลงานที่ได้รับรางวัลมาจัดนิทรรศการด้วย

7. การจัดกิจกรรมเชื่อมโยง กับวันสำคัญต่าง ๆ

7.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในเทศกาลต่างๆ ควรมีการจัดนิทรรศการศิลปะ มีจัดประกวดศิลปะในพื้นที่ การวาดภาพ สามารถทำให้เกิดบรรยากาศในท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมได้

7.2 ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีการจัดกิจกรรม เชื่อมโยงกับวันสำคัญบ่อยๆ เช่นวันพ่อ วันแม่วันเด็ก วันสำคัญทางศาสนา และควรเพิ่มในมุมมอง

ของมุสลิม ศิลปะมุสลิม หลักสำคัญทางศาสนาอิสลาม เป็นการเพิ่มสีสัน และจะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักศิลปะมากขึ้น เช่น มีการประกวดในหัวข้อวันสำคัญ เป็นต้น ทั้งยังเป็น การประชาสัมพันธ์คณะและศูนย์อีกทางหนึ่งด้วย

8. กิจกรรมเปิดบ้านศิลปกรรม

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความเห็นว่า การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของ คณาจารย์และนักศึกษาควบคู่กันไป พร้อมกับการนำผลงานด้วยฝีมือของนักศึกษา และฟังดนตรี ยามเย็น เปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้นำสินค้าของนักศึกษามาจำหน่าย เพื่อสร้างความสามัคคี ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน

9. กิจกรรมศิษย์เก่า (รุ่นพี่) พบปะรุ่นน้อง

นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้เห็นว่า กิจกรรมนี้ศิษย์เก่าจะได้กลับมาเล่าประสบการณ์ที่ได้พบหลังจากจบการศึกษา การ ทำงานมาแล้วให้น้องๆ ได้รับฟัง จะเป็นการสร้างพลังในการสร้างสรรค์ผลงานให้กับรุ่นน้องต่อไป ทั้งยังได้มีโอกาสได้เรียนรู้หน่วยงานที่รองรับการทำงานของนักศึกษาอีกด้วย

10. การฝึกปฏิบัติงานและร่วมสร้างสรรค์งานกับศิลปิน

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์และศิลปินในพื้นที่ มีความคิดเห็นว่าจะได้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็น ได้คำแนะนำจากศิลปิน ได้เห็นกระบวนการ เทคนิคการสร้างสรรค์ ผลงานของศิลปินโดยตรง

11. การไปสร้างสรรค์ผลงานนอกสถานที่

11.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์เห็นว่า การไปสร้างสรรค์ผลงานนอกสถานที่ทำให้ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย ซึ่งสามารถนำไปเป็น ส่วนหนึ่งในการการสร้างสรรค์งาน เป็นแนวคิด เป็นข้อมูลในงานอื่นๆต่อไป ทั้งนี้ยังเป็นการ ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกรู้จักคณะได้อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ศึกษาฝึกปฏิบัตินอก สถานที่แล้ว น่าจะนำผลงานไปแสดงงานในโรงเรียนต่างๆ พร้อมกับการวิจารณ์ผลงานให้เยาวชน ได้รับฟัง

11.2 นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดกิจกรรมการสอนนอกสถานที่ให้กับบุคคลภายนอกด้วย

12. ทักษะศึกษา

นักศึกษาศาขาทักษะศิลป์เห็นว่า การจัดไปทัศนศึกษาดูงานในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในภูมิภาคอื่นๆ จะได้ทราบว่าที่อื่นมีกระบวนการเรียนการสอนอย่างไร และเพื่อเปิดทัศนคติให้แก่ นักศึกษา และอยากให้มีการทัศนศึกษาหอศิลป์ รวมถึงบ้านศิลปินในภูมิภาคต่างๆ โดยอาจใช้วิธีการคัดเลือกตัวแทนของแต่ละชั้นปี อาจคัดเลือกจากนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบ ตั้งใจเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามีความตั้งใจในการเรียน และการทำงานศิลปะ หลังจากไปทัศนศึกษาแล้ว ให้นำประสบการณ์ที่ได้รับกลับมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง

2) ความต้องการกิจกรรมในการส่งเสริมให้มีการเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ กลุ่ม ผู้มาใช้บริการได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

ความต้องการกิจกรรมในการส่งเสริมให้มีการเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	จัดฝึกอบรม / สัมมนา	✓	✓	✓	✓	✓		83.33
	1.1 การสร้างสรรค์ผลงาน และการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ	✓		✓				33.4
	1.2 พื้นฐานในการทำงานศิลปะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
	1.3 เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	✓		✓			✓	50
	1.4 ทักษะคติเกี่ยวกับศิลปะ การนำศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	✓				✓	✓	50
	1.5 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะต่างๆในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	✓	✓	✓	✓		✓	66.7
	1.6 สัมมนาเรื่องการรวมกลุ่มศิลปินในภาคใต้ให้	✓					✓	33.4
	1.7 ศิลปะสามารถช่วยอะไรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	✓		✓			✓	50
	1.8 เทคนิคการสอนศิลปะ		✓					16.7
	1.9 การอธิบายภาพผลงานศิลปะ			✓				16.7
	1.10 ศิลปะบำบัด			✓				16.7
2.	จัดนิทรรศการ	✓	✓			✓	✓	66.7
3.	การประกวดผลงาน	✓	✓			✓		50
4.	ศูนย์ติวเตอร์		✓	✓	✓	✓		66.7
5.	ห้องปฏิบัติงาน		✓	✓	✓			50
6.	กิจกรรมชมผลงานศิลปะ			✓			✓	33.4
7.	เกมทางด้านศิลปะ			✓	✓	✓		50
8.	กิจกรรมการออกแบบศิลปะประดิษฐ์			✓	✓			33.4
9.	งานเปิดบ้านศิลปกรรม ตลาดนัดศิลปะ				✓		✓	33.4

ผลการศึกษาพบว่า มีความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้

1. จัดฝึกอบรม กลุ่มผู้มาใช้บริการได้ชี้แนะเพิ่มเติมในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1.1 พื้นฐานในการทำงานศิลปะ

1.1.1 นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ และครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นพ้องกันว่า ควรจัดให้มีการฝึกอบรมวาดเส้น องค์ประกอบศิลป์ เพราะเป็นพื้นฐานบุคคลภายนอกก็สามารถเรียนรู้ได้ ฝึกอบรมสีน้ำ เพราะจะได้ฝึกฝนทักษะการใช้สีเพิ่มขึ้น และฝึกอบรมศิลปะให้แก่เยาวชน โดยจัดรูปแบบในเชิงวิชาการและมีกิจกรรมผ่อนคลายควบคู่ไปด้วย เพื่อคนที่สนใจศิลปะ จะได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการสร้างสรรค์ผลงาน

1.1.2 บุคคลทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจัดให้ความรู้ในการวาดภาพในรูปแบบง่ายๆ เช่น สีน้ำ เทคนิคเบื้องต้นที่สามารถกลับไปสร้างสรรค์ต่อที่บ้านได้

1.2 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะต่างๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2.1 นักศึกษาและศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรอบรมศิลปะท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ การใช้ภาษามลายูท้องถิ่น การใช้คำศัพท์ในพื้นที่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยให้ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เรือกอและ กระจุต กรงนก และศิลปะในท้องถิ่นอีกมากมายที่กำลังจะหายไป เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ และให้ชาวบ้านมีงานทำ ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์และสืบทอด ส่งผลให้บุคคลทั่วไปจะได้เข้าใจศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

1.2.2 บุคคลทั่วไป ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรสร้างจุดเด่นโดยเฉพาะ เช่น ศาสนาอิสลามกับศิลปะ สันติวิธีในหน่วยงานศิลปะ มุสลิมโลกสมัยใหม่ ภาพผลงานศิลปะที่เป็นเรื่องปรากฏการณ์ของสังคม ซึ่งการที่จูงใจคนได้ ผลงานต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะหรือผลงานที่สะท้อนปัญหาสังคมในแง่ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ให้เห็นถึงความหลากหลาย ควรมีคนที่ศึกษา และจัดการเรื่องเหล่านี้โดยเฉพาะ และเชิญผู้ที่มีความรู้มาเป็นวิทยากร มีคอร์สเปิดสอน ผู้ปกครองอาจให้ความสนใจ จัดทุกๆ วันเสาร์

1.3 อบรมเรื่องการประกอบอาชีพ

1.3.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า จะเป็นประโยชน์กับนักศึกษาทุกชั้นปี ได้มีแนวทางของตนเอง และได้ทราบว่าในการเรียนแต่ละวิชา หรือจบไปแล้วจะนำไปประกอบอาชีพได้บ้าง

1.3.2 บุคคลทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการอบรมศิลปะกับการสร้างรายได้ “แปลงวัฒนธรรมให้เป็นทุน” เช่น อบรมการพันท์เสื้อ การออกแบบเสื้อผ้า เป็นต้น เพื่อนำความคิด ไอเดียไปต่อยอด ประกอบอาชีพได้

1.4 ทักษะคติเกี่ยวกับศิลปะ การนำศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

นักศึกษาศาขาทศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เขาจะสนใจศิลปะมากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนในรายวิชาอื่นๆ ทั้งยังสามารถนำศิลปะ ไปฝึกสมาธิ และความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำได้อีกด้วย

1.5 การสร้างสรรค์ผลงาน และการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ

1.5.1 นักศึกษาศาขาทศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ให้มีการเชิญศิลปิน มาบรรยายให้ความรู้ รวมถึงการบรรยายกระบวนการทำงานของอาจารย์ เพราะ การได้เรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงาน จะได้รับประโยชน์ สามารถนำไปพัฒนาแนวคิด แรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ รวมถึงเทคนิคในการทำงาน

1.5.2 นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ให้มีการสอนเทคนิคการวาดภาพที่ดีควรเป็นอย่างไรจึงจะได้ผลงานที่มีคุณภาพ

1.6 เทคนิคการสอนศิลปะ

1.6.1 นักศึกษาศาขาทศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดฝึกอบรมให้กับอาจารย์สอนศิลปะในโรงเรียนต่างๆ ฝึกอบรมการวาดเส้น อบรมในเรื่องของการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะในแก่ครูที่ไม่ได้จบทางด้านศิลปะ

1.6.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการสอนศิลปะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คณะเคยจัดดีมาก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะกับครูสอนศิลปะในโรงเรียนต่างๆ รวมถึงอาจารย์มหาวิทยาลัย เพราะจะได้นำมาพัฒนาการสอนของตนเอง และเปิดเป็นศูนย์อบรมพัฒนาประสิทธิภาพ

1.7 การอธิบายภาพผลงานศิลปะ นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมามีวิทยากร การจัดการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภาพผลงานทั้งของศิลปินไทยและศิลปินระดับโลก สอนวิธีการชมภาพผลงาน เพราะจะได้เข้าใจ และเรียนรู้ศิลปะได้มากขึ้น

2. การจัดนิทรรศการ

2.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรให้มีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานในรายวิชาของนักศึกษาแต่ละชั้นปี เพราะจะได้มีกำลังใจ และตั้งใจสร้างสรรค์ผลงานมากยิ่งขึ้น และจะได้เชิญชวนเพื่อนๆ คณะอื่นๆ มาชมผลงานของตน อีกทั้งยังจะทำให้นักศึกษามีความขยัน กระตือรือร้น ในการทำงาน สร้างสรรค์ผลงานให้ดียิ่งขึ้น และให้มีการสร้างกิจกรรมที่นักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ โดยนำศิลปะมาเชื่อมโยงในรายวิชาอื่นๆ และจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น สาขาวัฒนธรรม คณะวิทยาการสื่อสาร เป็นต้น

2.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การจัดนิทรรศการ ครูสอนศิลปะจะได้รับประโยชน์ คือจะได้เรียนรู้รูปแบบศิลปะใหม่ๆ ซึ่งครูอยู่ในพื้นที่ไม่ได้เปิดกว้าง ถ้ามีโอกาสได้ชม ก็จะเป็นประโยชน์ในการสอน

2.3 บุคคลทั่วไปให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดนิทรรศการของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เข้ามาชมผลงานของตนเอง ซึ่งไม่ใช่การประกวด หรือแข่งขัน โดยเชิญนักเรียนในโรงเรียนมาผลงานสร้างสรรค์ร่วมกัน หรือจัดเป็นค่าย แล้วนำมาจัดแสดงนิทรรศการ ซึ่งผลงานที่ศูนย์เก็บสะสมไว้นี้อาจส่งผลกระทบต่อ เช่น วันหนึ่งถ้าเขาไปเป็นรัฐมนตรี เขาจะรู้สึกดีกว่าต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมเหล่านี้

3. เป็นศูนย์ติวเตอร์

ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า นักเรียนมีความต้องการให้จัดการอบรม เกี่ยวกับการเรียนต่อในคณะศิลปกรรมศาสตร์มาก โดยเฉพาะหัวข้อเกี่ยวกับการเรียนศิลปะในคณะแต่ละสาขาเรียนอะไร จบแล้วไปประกอบอาชีพอะไร โดยให้ครูเข้าไปร่วมอบรมด้วย และจัดค่ายติว ฝึกฝนทักษะ โดยอย่างจัดต่อเนื่อง ช่วงเสาร์-อาทิตย์ติดต่อกัน 5 ครั้ง ในช่วงปิดเทอมฤดูร้อน หรือก่อนสอบเดือนตุลาคม เป็นต้น

4. การประกวดผลงาน

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การประกวดผลงาน เช่น แข่งขันประกวดวาดภาพ คำขวัญ ใต้เวที ทั้งของนักศึกษาและนักเรียนในระดับประถม มัธยม เพื่อจะได้มีกิจกรรมอยู่สม่ำเสมอ เป็นการเผยแพร่ผลงาน และเป็นสร้างเครือข่ายระหว่างกัน

5. เกมทางด้านศิลปะ

ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดเล่นเกมเป็นประจำทุกเดือน เช่น ทายปัญหา มีคำถามประจำสัปดาห์ 1 เดือนตัดสิน 1 ครั้ง และมีจับสลากให้รางวัล หรือมีการเก็บสะสมแต้ม เพื่อสร้างความเข้าใจ เป็นแรงจูงใจ ให้เด็กจะได้เข้ามาอ่านหนังสือบ่อยๆ อาจให้สะสมแต้มปีจนครบจำนวน เพื่อรับรางวัล เป็นต้น

6. ห้องฝึกปฏิบัติ

6.1 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีห้องฝึกปฏิบัติ ทักษะสำหรับเด็ก พร้อมอุปกรณ์ และคำอธิบาย อาจเป็นตำราเล็กๆ เข้าใจง่ายๆ เช่น การทาสีโปสเตอร์ ประติมากรรม โดยอาจคิดราคาอุปกรณ์ ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือมีการแบ่งกิจกรรมสำหรับเด็กเล็ก เช่น การระบายสีไม้ พร้อมมีการให้รางวัล เพื่อเป็นเครื่องจูงใจ หรือกิจกรรมสำหรับเด็กโตให้มีการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น การระบายสีน้ำ ทางโรงเรียนติดต่อทางศูนย์เพื่อประกอบในรายวิชาศิลปะ ทำให้นักเรียนได้เข้ามาเรียนรู้ที่ศูนย์ พร้อมทั้งทางศูนย์อาจเก็บรวบรวมผลงานเพื่อจัดนิทรรศการ และให้รางวัล⁸⁰

6.2 ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการบริการสถานที่ การสนับสนุนอุปกรณ์ อาจมีการแจก หรือจำหน่ายอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมให้ศิลปินสามารถเข้ามาทำงาน โดยมีจัดการให้เป็นระบบ

3) ความต้องการสื่อที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.9

⁸⁰ การให้รางวัล อาจพิจารณาจากคะแนนสะสมของผู้เข้าร่วม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยให้อาจารย์ในคณะเข้ามาให้ความรู้ เข้ามาพูดคุยกับเด็กๆ ด้วย หรือให้นักศึกษามาช่วยเป็นพี่เลี้ยง เป็นต้น

ตารางที่ 4.9

ความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีสื่อที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
ได้ดำเนินการแล้ว								
1.	หนังสือ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
2.	สูจิบัตรนิทรรศการต่างๆ ทุกประเภท	✓	✓	✓	✓	✓		83.3
3.	จัดทำเว็บไซต์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
4.	ศิลปินพณิชย์ของนักศึกษา	✓			✓			33.4
5.	นิตยสาร หนังสือพิมพ์	✓				✓	✓	50
ยังไม่ได้ดำเนินการ								
6.	ภาพยนตร์เกี่ยวกับศิลปะ หนังสือสั้น video art	✓		✓	✓	✓	✓	83.3
7.	การรวบรวมผลงานของคณาจารย์		✓					16.7
8.	พจนานุกรมทางด้านศิลปะ	✓						16.7
9.	งานวิจัย ข้อมูลอ้างอิง		✓					16.7
10.	แผ่นพับ คู่มือแนะนำแหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓		✓	83.3
11.	แผ่นพับกิจกรรมประจำปี	✓		✓		✓		50
12.	แผ่นพับเกร็ดความรู้		✓			✓		33.4
13.	VCD ฝึกปฏิบัติ		✓	✓	✓	✓		66.7
14.	ของที่ระลึก เช่นโปสเตอร์ผลงาน			✓		✓		33.4
15.	สถานีโทรทัศน์ของศูนย์			✓				16.7
16.	เครื่องถ่ายเอกสาร				✓			16.7

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ และกลุ่มผู้มาใช้บริการต่อความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีสื่อ มีดังนี้

ผศ.พิเชษฐ์ เปียภักดิ์ อธิบายเพิ่มเติมว่า คาดหวังให้ศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษามีสื่อสารสนเทศ ช่วยเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร โดยศูนย์จะดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ พัฒนาเว็บไซต์ของคณะ เก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษา ศิษย์เก่าที่ส่งผลงานเข้าประกวดและได้รับรางวัล จัดทำ ความเคลื่อนไหวในเว็บไซต์ จัดเชื่อมโยงเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะทุกชนิด เช่นศิลปะกับสิ่งแวดล้อม ศิลปะร่วมสมัย ศิลปะแบบดั้งเดิม และในอนาคตศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาคควรมีสื่อที่ให้ผู้ใช้งานได้เข้ามาค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น หนังสือประวัติศาสตร์ศิลป์ ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก วรรณกรรมต่างๆ สื่อบัตรการแสดงนิทรรศการต่างๆทั่วประเทศ ซึ่งทางศูนย์ไม่จำเป็นต้องมีไว้ครอบครองทั้งหมด เนื่องด้วยงบประมาณที่จำกัด แต่อาจจะจัดทำเป็นทำเนียบ สารบัญ หนังสือ ที่สามารถเข้าไปสืบค้นต่อได้ มีการนำภาพยนตร์เกี่ยวกับศิลปะ มาหมุนเวียนเป็นรอบจัดเป็นประจำในหอประชุมของคณะศิลปกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ต้องมีการดำเนินการจัดหา รวบรวมภาพยนตร์ก่อนในเบื้องต้น ตัวอย่างภาพยนตร์เช่น เกี่ยวกับชีวิตของศิลปิน Vincent Van Gogh, Jackson Pollock, Frida Kahlo

อาจารย์นุชนาฏ ใจกล้า ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือและภาพยนตร์เพิ่มเติมว่า สำหรับหนังสือที่จะให้ผู้ใช้งานได้ค้นคว่านั้น ปัจจุบันยังคงมีจำนวนน้อย อันที่จริงศูนย์ควรมีหนังสือทางด้านศิลปกรรม ครบทุกศาสตร์ และทุกวัย เช่นวัยเด็ก มีหนังสือพวกวิญญูจักรวรรรชาติ,สัตว์โลกน่ารู้ วัยมัธยม มีหนังสือเกี่ยวกับจิตนาการ หนังสือนิทาน มีภาพประกอบ วรรณกรรมเยาวชน เช่น โลกของโซฟี ดันลัมแสนรัก ในระดับปริญญาตรี เน้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์ พจนานุกรมศัพท์ทางด้านศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ เป็นต้น ในเรื่องของการนำภาพยนตร์มาเป็นสื่อในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ดีมาก ซึ่งไม่ใช่เฉพาะภาพยนตร์เกี่ยวกับศิลปะ ประเภทสารคดีต่างๆ เกี่ยวกับธรรมชาติ สัตว์โลก รวมถึงการ์ตูน ซึ่งควรมีการจัดเป็นโปรแกรม พร้อมทั้งการอธิบายเชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปะกับภาพยนตร์ที่นำมาฉายให้ดู เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึงการให้ชม

อาจารย์กิจ ชูศรี⁸¹ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรวบรวมศิลปินนิพนธ์ของนักศึกษาว่า ปัจจุบันศูนย์มีหนังสือศิลปินนิพนธ์ของนักศึกษา ซึ่งมีกระบวนการขั้นตอนในการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ผู้ที่สนใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานสามารถที่เข้ามาค้นคว้า และนำไปประยุกต์กระบวนการในวิธีของตนเองได้ ทั้งนี้เคยนำภาพยนตร์ที่นำมาฉายให้นักศึกษาได้ชม เช่น เรื่อง เดอะคอร์ด ดนตรี

⁸¹ สัมภาษณ์อาจารย์สุกิจ ชูศรี, รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและชุมชนสัมพันธ์, ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 30 พฤศจิกายน 2552.

บรรเลง บทเพลงชีวิต (The Chorus), สุสานของหิ่งห้อย เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และ อาจารย์นิแอ นิแด⁸² ได้แนะนำเพิ่มเติมว่า หนังสือทางด้านศิลปะ สื่อบัณฑิตการศึกษานิเทศการ ต่างๆ ทั่วประเทศ ทางศูนย์น่าจะขอความอนุเคราะห์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากรในการถ่ายสำเนา รวมทั้งภาพยนตร์เกี่ยวกับศิลปะ หนังสืออื่น อีกทั้งควรจะให้ให้นักศึกษาทำหนังสือด้วย

ในส่วนกลุ่มผู้มาใช้บริการ มีความต้องการให้แหล่งเรียนรู้มีสื่อที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายความคิดเห็นดังนี้

1. หนังสือ

1.1 นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นว่า ควรมีหนังสือตัวอย่างทางด้านศิลปกรรมครบทุกสาขาวิชา จะเป็นประโยชน์มากต่อการทำงานในวิชาเรียน และครูส่งการบ้านจะได้เข้ามาหาข้อมูลที่ศูนย์ เช่น หนังสือแนะนำในเรื่องของการเรียนการศึกษาต่อ แนวข้อสอบศิลปะ หนังสือองค์ประกอบศิลป์ วาดเส้น เทคนิคการเขียนสีน้ำ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ศิลปะร่วมสมัย ศิลปะต่างประเทศ หนังสือเกี่ยวกับประวัติศิลป์ ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปินแห่งชาติ หรือหนังสือประเภทที่สร้างพลังในการทำงานศิลปะ หนังสืออื่นๆ ให้อ่านเสริม เช่น หนังสือเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ งานประดิษฐ์ วรรณกรรมต่างๆ ปรัชญา นวนิยาย นิทาน บทกวี เรื่องสั้น การ์ตูน ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมภาคใต้

1.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีหนังสือเกี่ยวกับตัวอย่างกระบวนการทำงานศิลปะ งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ รวมถึงหนังสือศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวบรวมข้อมูล เช่น เรือกอและ หัวกรงนก พัฒนาต่อยอด ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และน่าจะจัดให้มีสัปดาห์หนังสือศิลปะ ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะ ประมวลความรู้ทางด้านศิลปะเพิ่มเติมด้วย

2. สื่อบัณฑิตการศึกษานิเทศการต่างๆ ทุกประเภท

2.1 นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีสื่อบัณฑิตการศึกษานิเทศการต่างๆ ทุกประเภท เช่น การแสดงผลงานแสดงของศิลปิน นิเทศการการประกวดต่างๆในแต่ละปี การแสดงนิเทศการของมหาวิทยาลัยต่างๆ

⁸² สัมภาษณ์อาจารย์นิแอ นิแด, อาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์, ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 9 ธันวาคม 2552.

รวมถึงนิทรรศการศิลปะนิพนธ์ของสถาบันต่างๆด้วย ซึ่งอยากจะทำให้มีการติดตามนิทรรศการในปัจจุบัน เพราะจะได้ดูผลงานที่สร้างสรรค์ใหม่ๆ นักศึกษาไม่มีโอกาสได้เดินทางไปดูผลงานจริง จึงอยากให้มีการอัปเดตข้อมูลใหม่ๆอยู่ตลอด

2.2 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ควรมีการจัดทำเป็น VTR ด้วย เพราะถ้าไม่ได้มาชมผลงานจริง ก็สามารถเรียนรู้ได้

3. นิตยสาร

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรจะมีนิตยสารต่างๆ เช่น นิตยสาร Fine art นิตยสารเกี่ยวกับการ Design นิตยสาร Art in Asia เพราะ มีประโยชน์ ช่วยในเรื่องของความคิดได้ จะได้ดูผลงาน เทคนิคในการใช้สี การจัดองค์ประกอบ นำมาประกอบการทำงาน เกิดความคิดใหม่ๆในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้เกิดความคิดที่แตกต่างออกไป

4. ภาพยนตร์เกี่ยวกับศิลปะ หนังสั้น video art

4.1 กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าจะเป็นประโยชน์มาก เพราะไม่เหมือนกับการอ่านหนังสือ จะช่วยกระตุ้นให้เด็กๆ สนใจ ทำให้คนในพื้นที่ได้เปิดกว้างทางด้านศิลปะมากขึ้น ตัวอย่างภาพยนตร์เช่น กลิ่นสีกับกาวแป้ง ภาพยนตร์สมัยใหม่เดอะดาวิ้นซีโค้ด ซินยูบก เป็นต้น ในบางครั้งก็สร้างสรรค์ผลงานไม่ได้ หหมดพลังในการสร้างสรรค์ แต่สื่อต่างๆ ก็จะช่วยในการพัฒนาความคิด เกิดแนวคิดใหม่ๆ หรือการได้ดูเรื่องราวชีวิตของศิลปิน ก็อาจกระตุ้นให้เราเกิดกำลังใจ เกิดพลังในการสร้างสรรค์ผลงาน จะได้นำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตร และผลงานของตัวเอง ได้เรียนรู้วิธีการทำงานของศิลปิน สามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจ เกิดแรงผลักดันในการทำงานศิลปะ ช่วยเสริมความคิดที่เรียนอยู่ได้ นักเรียนก็จะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่ค่อยได้เห็น เป็นการเปิดโลกทัศน์ ปรับเปลี่ยน/ปลูกฝังทัศนคติ ซึ่งควรจัดให้ชมภาพยนตร์ทุกวันพฤหัสบดี หรือมีการจัดรอบฉายเป็นรอบๆ จัดทำโปสเตอร์ติดไว้หน้าศูนย์ว่ามีการฉายภาพยนตร์เรื่องใด เวลาใดบ้าง ซึ่งอาจมีภาพยนตร์อื่นๆ สลับบ้างและควรให้มีการยืมได้ และตั้งค่าปรับหากมีผู้ส่งคืนช้าไว้ด้วย

4.2 บุคคลทั่วไป ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าหากที่เด็กได้ชมภาพยนตร์ จะเกิดประโยชน์ แต่ควรจัดให้เหมาะกับวัย เด็กจะได้เข้าใจศิลปะมากยิ่งขึ้น เพราะครูที่โรงเรียนสอนเพียงวิธีการวาดภาพ แต่ไม่ได้สอนในด้านความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก หรือหากเป็นผู้ใหญ่ เขาจะให้เห็นว่าคนที่ทำงานศิลปะมีวิถีชีวิต มีกระบวนการทำงานอย่างไร จะได้เข้าใจศิลปะมากยิ่งขึ้นด้วย

5. แผ่นพับ คู่มือแนะนำแหล่งเรียนรู้

5.1 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรทำแผ่นพับเล็กๆ อ่านแล้วทำอย่างไรไม่ให้ทิ้ง เช่น อาจใส่ภาพสวยๆ มีการอธิบายรายละเอียดโดยย่อ หรืออาจจัดทำเป็นคู่มือสี กระดาษชนิดดี อาจารย์จะได้เก็บ หรืออาจส่งไปห้องสมุดของโรงเรียน เป็นต้น

5.2 ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรดูว่าจะทำแบบใด เหมาะกับใคร หรืออาจมีข้อมูลติดไว้ที่บอร์ด

6. วิทยุทัศน์ ฝึกปฏิบัติ

ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์และครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นว่า ควรจัดทำ VCD ฝึกปฏิบัติ เช่นการวาดสีน้ำ สีไม้ วาดเส้น พร้อมมีการอธิบายเนื้อหาวิชาที่ประกอบการสอนได้ อาจจำหน่าย และใช้มี VCD ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ทั้ง 3 สาขา ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง และดนตรี

7. สถานีโทรทัศน์ของศูนย์

7.1 นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรมีคนสนับสนุนให้มี เพราะเด็กชอบดูโทรทัศน์ เป็นช่องทางให้เด็กได้เข้าถึงศิลปะได้ง่ายขึ้น

7.2 บุคคลทั่วไปให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรแนะนำศูนย์ในหลายช่องทาง ซึ่งทางมหาวิทยาลัย อาจต้องมองในเรื่องของการบริการ ศูนย์ต้องออกสู่สังคม เช่น ติดต่อกับการท่องเที่ยวของจังหวัด ธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดปัตตานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแนะนำสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

4) การจัดทำเว็บไซต์รวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปะ ความคิดเห็นในกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

ความคิดเห็นในการจัดทำเว็บไซต์รวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปะ

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	ข้อมูลของศิลปินที่มีชื่อเสียงทั้งของไทยและของต่างประเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
2.	ข้อมูลของศิลปินในพื้นที่ภาคใต้	✓			✓			33.4
3.	ผลงานของคณาจารย์ นักศึกษา	✓				✓	✓	50
4.	ข่าวสารการจัดการประกวดต่างๆ	✓	✓	✓	✓			66.7
5.	ข่าวการแสดงนิทรรศการต่างๆ	✓		✓	✓			50
6.	ข้อมูลทางวิชาการ บทความ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
7.	จัดทำ web board	✓	✓			✓		50
8.	การเชื่อมโยงข้อมูล		✓				✓	33.4
9.	ข้อมูลศิลปวัฒนธรรม ประเพณี			✓			✓	33.4
10.	จัดทำสมาชิก			✓		✓		33.4
11.	hi5 facebook	✓		✓				33.4
12.	จัดทำการ์ตูนแอนิเมชั่น					✓		16.7

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มต่างๆ มีความคิดเห็นเพิ่มเติมในการจัดทำเว็บไซต์รวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปะ มีดังนี้

ดร.กมล ทศนาญชลี ได้แสดงความคิดเห็นว่า การเผยแพร่ข้อมูล ประวัติของศิลปิน เบื้องหลังการทำงานของศิลปิน รวมถึงการให้ความรู้ในเรื่องการชมผลงาน โดยเฉพาะศิลปะนามธรรม เป็นสิ่งจำเป็นเพราะคนทั่วไปส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจ และมักคิดว่าผลงานศิลปะนามธรรมมีเฉพาะเส้น และสี แต่มีความรู้สึก ซึ่งผู้ชมไม่เข้าใจในสิ่งที่ศิลปินแสดงออกและมักจะมองว่าไม่มีสาระ ต้องปีนบันไดดู คนส่วนใหญ่เน้นชมผลงานที่แสดงออกในรูปธรรม มีการเล่าเรื่องราว การเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตเป็นการดี เพราะคนรุ่นใหม่ใช้อินเทอร์เน็ต ช่องทางนี้น่าจะช่วยให้ ทางศูนย์

ควรหาวิธีการแนะนำผู้ชม แต่ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาของทั้งประเทศ ซึ่งไม่ค่อยให้ความสำคัญของวิชาศิลปะจะเห็นได้ว่า คณะวิชาศิลปะถ้าเปรียบเทียบกับวิชาอื่นๆ คณะใน การสอบเข้าจะต่ำกว่า แต่ถ้าหากสามารถปรับปรุงทุกวิชาให้มีคะแนนเท่ากันหมด เหมือนกับวิชา บังคับ ต้องเรียนวิชาศิลปะเป็นพื้นฐาน ต่อไปคนจะมีพื้นฐานที่ดีทางด้านศิลปะ เมื่อเขาเข้ามา บริหารปกป้องประเทศ จะทราบพื้นฐาน การชมและความเข้าใจผลงาน ถึงแม้เขาไม่ได้เป็นศิลปิน แต่เขาอาจเป็นนักสะสมศิลปะ ส่งเสริมกิจกรรมทางด้านศิลปะได้ แต่ทราบใดถ้าคะแนนยังต่ำอยู่ นักเรียนที่เรียนเก่ง จะทิ้งและไม่ให้ความสำคัญกับวิชาศิลปะ ซึ่งในความเป็นจริงระดับพื้นฐานควร จะเท่ากันหมดทุกวิชา

อาจารย์นนทิวรรณ จันทนะผะลิน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การจัดทำข้อมูลทางเวป ไซต์นับเป็นการจัดการศูนย์ข้อมูลด้านศิลปะอีกวิธีหนึ่ง แต่ก็น่าจะมีหนังสือ เอกสารต่างๆ ให้ผู้ใช้ได้เข้ามา อ่านเพิ่มเติม ทั้งนี้ศิลปินอาจจะให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลหรือตอบคำถามในเวปไซต์ได้ แต่ส่วน ใหญ่ศิลปินจะมีกรอบของตนเอง ดังนั้นควรให้ศิลปินอธิบายในสิ่งที่ศิลปินทราบและความเข้าใจ เมื่อทางศูนย์มีข้อมูลของศิลปินหลายๆ ท่านรวมกัน ผู้ที่เข้ามาใช้ ก็จะได้ข้อมูลที่กว้างขึ้น ทางศูนย์ ควรจัดหาทีมงานออกไปจัดทำวิจัย หรือรวบรวมข้อมูลต่างๆ หรืออาจจะหาผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วย ในการดำเนินการ เป็นต้น และศ.เดชา วราขุน กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า หากทางศูนย์จะให้ศิลปินจัดทำ ข้อมูลทางเวปไซต์เองนั้น อาจจะไม่ได้รับความร่วมมือมากนัก เพราะหากเข้าใจบริบทของคนทำ ศิลปะ จะไม่มีเวลาเขียนหรือรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนั้นทางศูนย์ควรจัดสัมมนาศิลปิน แล้ว นำข้อมูลมาเก็บรวบรวมจะเป็นวิธีการที่ดีกว่า

ในส่วนกลุ่มผู้มาใช้บริการ มีความคิดเห็นเพิ่มเติม เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้ ดังนี้

1. ข้อมูลของศิลปินที่มีชื่อเสียงทั้งของไทยและของต่างประเทศ

1.1 นักศึกษาและศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์เห็นว่า ควรมีการรวบรวมประวัติ กระบวนการ สร้างสรรค์และผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงทั้งของไทยและของต่างประเทศ ทัศนคติการทำงานของ ศิลปิน คำแนะนำในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับนักศึกษาในการค้นคว้า และเป็นกำลังในการทำงาน ซึ่งไม่จำเป็นต้องรวบรวมไว้ทุกคน คัดเลือกเฉพาะที่โดดเด่น และจัดทำ เวปไซต์เชื่อมโยงเพิ่มเติม เพื่อจะได้ศึกษาข้อมูลต่อไปได้

1.2 ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และบุคคลทั่วไปเห็นพ้องกันว่า ศูนย์ควรเตรียมข้อมูลที่หลากหลาย เช่น มีการรวบรวมการทำงานศิลปะประเภทต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านสื่อผสม ซึ่งไม่ค่อยจะมีหนังสือ ควรมีการรวบรวมไว้เพิ่มเติม

1.3 นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การทำข้อมูลประวัติและผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียง ควรเน้นที่ผลงาน แนะนำวิธีการดูผลงาน และควรมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ เช่น เดือนละครึ่ง ไม่ควรรีไต่ข้อมูลทั้งหมดในเวลาเดียวกัน เพราะเป็นการจูงใจให้เด็กได้ติดตาม และเข้ามาเปิดใช้บ่อยๆ ที่สำคัญหน้าตาของเว็บไซต์ ควรมีเอกลักษณ์ของภาคใต้

2. ข้อมูลทางวิชาการ

2.1 นักศึกษาศาขาทศนศิลป์และครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เห็นพ้องกันว่า ควรมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์ ทฤษฎีศิลปะ ซึ่งควรมีข้อมูลครบทุกสาขาวิชาทางด้านศิลปะ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมในภาคใต้ และน่าจะมีการใส่การวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน หลายๆ ทศนะ วิเคราะห์คุณค่าของผลงาน เด็กจะได้เข้าใจ และเน้นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะ ทั้ง 3 สาระ ทศนศิลป์ นาฏศิลป์ ดนตรี

2.2 ศิษย์เก่าสาขาทศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีผู้รู้ในเรื่องของศิลปะกับศาสนาอิสลามเพิ่มเติมด้วย เนื่องจากอยากให้มีการพูดคุยเกี่ยวกับทศนะในมุมมองของอิสลามกับศิลปะ เป็นอย่างไร สิ่งใดที่ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทำได้ สิ่งใดทำไม่ได้ ให้นักวิชาการเข้ามาช่วยให้ข้อมูล ซึ่งพบปัญหาว่า เพราะ เด็กที่สนใจศิลปะ ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมักจะไม่สนับสนุนให้ศึกษาต่อทางด้านศิลปะ เพราะเกรงว่าจะผิดหลักศาสนา ในส่วนนี้จึงควรมีการศึกษา และสอบถามผู้รู้ให้มีความชัดเจน พร้อมกับอธิบายข้อจำกัดต่างๆ ตามหลักศาสนา ทั้งนี้เพื่อเปิดกว้าง และการรับรู้ให้การเรียนศิลปะให้เยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งควรให้มีสื่อต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมจะได้เผยแพร่ในวงกว้างอีกด้วย

2.3 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่าน่าจะมีรวบรวมเกี่ยวกับศิลปะทุกแขนง อธิบายถึงความสำคัญ และความหมายของศิลปะแต่ละแขนง ซึ่งเคยเปิดดูเว็บไซต์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์แล้วนั้น ข้อมูลยังมีน้อย และน่าจะปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ๆ ให้มีความน่าสนใจมากกว่านี้

2.4 บุคคลทั่วไป ให้ความสำคัญเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดทำข้อมูลที่เข้าใจง่าย ไม่เป็นวิชาการมากเกินไป และควรมีบทความ และงานวิจัย ที่สามารถเป็นข้อมูลในการอ้างอิงทางวิชาการได้

3. ข่าวสารการจัดการประกวดต่างๆ

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความสำคัญเห็นเพิ่มเติมว่า จะได้ทราบวันเวลาในการส่งประกวด ซึ่งข่าวสารการจัดการประกวด น่าจะมีการรวบรวมไว้ทุกการประกวด ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นการประกวดในเวทีระดับใหญ่ แต่เป็นการสนับสนุนให้นักศึกษาได้ส่งผลงานเข้าประกวดในเวทีต่างๆมากขึ้น

4. ผลงานของคณาจารย์ นักศึกษา

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ให้ความสำคัญเห็นเพิ่มเติมว่า หากมีการจัดรวบรวม จะเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานได้ นักศึกษาสามารถที่จะได้เรียนรู้ผลงานของคณาจารย์ รวมถึงนักศึกษาที่เข้ามาใหม่จะได้เห็นการพัฒนาผลงานของนักศึกษารุ่นพี่ในแต่ละรุ่น

5. ข่าวการแสดงผลนิทรรศการต่างๆ และจัดทำ web board

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์และครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญเห็นเพิ่มเติมว่า ข่าวการแสดงผลนิทรรศการต่างๆ ควรเน้นนิทรรศการในพื้นที่ภาคใต้ และความเคลื่อนไหวต่างๆ ในวงการศิลปะ และการจัดทำ web board เพื่อจะได้แสดงความคิดเห็น แสดงทัศนะว่าสิ่งไหนดี หรือสิ่งไหนไม่ดี รวมถึงการแจ้งข่าวสารต่างๆ ให้แก่ผู้บริหารได้ ทั้งนี้ควรมีการจัดทำระบบสมาชิก อาจมีการจัดทำสมาชิกในชุมชนเครือข่าย อาทิ facebook hi5 หรือจัดทำบัตรสมาชิกการเข้ามาใช้ห้องค้นคว้าศิลปกรรม เพื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ ให้แก่สมาชิก

7. ข้อมูลของศิลปินในพื้นที่ภาคใต้และการเชื่อมโยงข้อมูล

นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์เห็นว่า จะช่วยเผยแพร่ผลงานของศิลปินในท้องถิ่นได้ และครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับศิลปะ เช่น เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร เว็บไซต์ของหอศิลป์ทั้งในและต่างประเทศ และศิลปินวัฒนธรรมในจังหวัดต่างๆ โดยเน้นในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะเป็นฐานข้อมูลที่ดีมาก

จากการศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมและระบบสารสนเทศของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า หากทางศูนย์มีการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนนักเรียน นักศึกษา รวมถึงประชาชนทั่วไป มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้นศูนย์จึงควรริบพัฒนาความพร้อม ในการรองรับกิจกรรมต่างๆ อย่างเร่งด่วน

2.3 การจัดการความรู้

2.3.1 การรวบรวมองค์ความรู้ของศิลปิน และคณาจารย์ สาขาทัศนศิลป์

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ภัณฑารักษ์และศิลปินได้ให้ความคิดเห็นในการรวบรวมองค์ความรู้ และยกตัวอย่างโดยวาดเป็นวาดแผนที่ความรู้ (Mind mapping) ซึ่งจัดลำดับความสำคัญของความรู้ของศิลปินและองค์ความรู้ของคณาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่องค์กรต้องการ

กลุ่มผู้บริหาร และอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ กล่าวว่า การจัดการความรู้ของศิลปิน ในเรื่องของประสบการณ์การทำงาน รูปแบบของผลงาน รวมถึงคุณธรรมจริยธรรมของศิลปิน เป็นองค์ความรู้ที่มีความสำคัญต่อองค์กร ซึ่งทางศูนย์ควรจัดทำแผนในการจัดการความรู้ของศิลปิน และแนวทางในการจัดการความรู้ของคณาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ต้องสร้างวัฒนธรรมในองค์กรให้มีความเข้มแข็ง ในเรื่องของการทำงานและการมีคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของคณาจารย์แต่ละท่าน ไม่สามารถที่จะบังคับได้ ปัจจุบันทางคณะกำลังสรรหาบุคคลที่มีความพร้อมในการทำงาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลของศูนย์

ผศ.สมพร รอดบุญ กล่าวว่า การจัดการความรู้ของศิลปิน ควรมีการส่งเสริมให้มีการทำวิจัย มีการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินท้องถิ่น ศิลปินในภูมิภาคอื่นๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่ดี อาจมีทีมวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ ผศ.สุธี คุณาวิชยานนท์ กล่าวเพิ่มเติมว่า การจัดการความรู้ของศิลปิน ที่สำคัญคือผลงาน ศูนย์อาจจะมีการสะสมผลงานของศิลปิน หรือถ้ายังไม่สามารถสะสมได้ จะต้องมีภาพผลงาน สไลด์ สื่อดิจิทัล รวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูล และที่สำคัญควรตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและครบถ้วน อาทิ ชื่อภาพ เทคนิค ปีที่สร้าง ขนาด รวมถึงปัจจุบันภาพผลงานติดตั้งอยู่ที่ใด อีกทั้งศูนย์ควรมีการจัดทำองค์ความรู้ในเชิงการวิเคราะห์ผลงานว่า คุณค่าของผลงานอยู่ที่ใด มีคุณค่าอย่างไร และผลงานกำลังบอกอะไรผู้ชม รวมถึงผลงานในแต่ละชุดมีการเชื่อมโยงอย่างไรกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และประวัติศาสตร์ศิลป์

ดร.กมล ทัศนัญชลี กล่าวว่า ปัจจุบันได้มีการดำเนินการจัดทำโครงการศิลปินแห่งชาติ สัญจร โดยมีความพยายามให้ศิลปินได้ไปทุกจังหวัด ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการศิลปะร่วมสมัย

(สวช.) เป็นผู้สนับสนุน เพื่อไปพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อคิด อุดมคติ ปรัชญา แนวความคิด ความรู้ใหม่ๆ อีกทั้งเรื่องของชีวิต การต่อสู้ชีวิต การปฏิบัติของศิลปินและการสร้างสรรค์งานเป็นเอกลักษณ์ ให้แก่ยุวศิลปิน หรือครูอาจารย์ที่มีความสนใจทางด้านศิลปะ ซึ่งสิ่งที่ศิลปินแห่งชาติ บรรยายนั้น เป็นสิ่งที่ให้ความรู้ และต้องเป็นประโยชน์กับคนที่อยากเป็นศิลปิน ทั้งยังจะเป็นตัวอย่าง ให้ก้าวตามได้ ศ.เดชา วราชนันท์ กล่าวเพิ่มเติมว่า การจัดการความรู้ และรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ของ ศิลปิน ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดจัดทำ ส่วนใหญ่มักจะพบนำไปใส่ไว้ในเว็บไซต์ แต่มีเฉพาะข้อมูล ประวัติ และข้อมูลทั่วไป ซึ่งถ้าศูนย์มีการดำเนินการจัดทำ จะเป็นสิ่งที่ดีมาก และควรมีการจัดเก็บ รวบรวมของศิลปินแห่งชาติก่อน เนื่องจากด้วยอายุและสุขภาพ ควรมีการไปสัมภาษณ์และข้อมูล ข้อมูลกับศิลปินโดยตรง อย่างรอดำเนินการตอนที่ศิลปินเสียชีวิตไปแล้ว

คณาจารย์ กลุ่มผู้บริหาร และอาจารย์สาขาทัศนศิลป์เห็นว่า ควรมีการเผยแพร่ภาพ ผลงาน กระบวนการและเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน ชีวิตประวัติ รวมถึงรายงานสรุปในการเข้า อบรม สัมมนาทางวิชาการต่างๆ ซึ่งควรมีการจัดเก็บไว้ในห้องค้นคว้าศิลปกรรม และควรจัดทำเก็บ อย่างเป็นระบบ ควรมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานของคณาจารย์เป็นประจำทุกปี มีการเผยแพร่ ผลงานให้บุคคลภายนอกได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นไม่ให้อาจารย์หยุดการสร้างสรรค์ ผลงาน และการรวบรวมผลงานของคณาจารย์จะต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ทั้งในเรื่องเอกสาร และ หากมีการจัดการสิ่งเหล่านี้ ศูนย์จะมีแบบอย่างและตัวอย่างที่ดีให้แก่คนที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ อีกทั้งยังสะท้อนในเรื่องของคุณภาพการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ว่า อาจารย์ได้ สร้างสรรค์ผลงาน เป็นตัวอย่างให้กับลูกศิษย์มากน้อยเพียงใด

จากการสัมภาษณ์กลุ่มที่ 7 - กลุ่มที่12 กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ได้ให้ความคิดเห็นในด้านการ จัดการความรู้ของศูนย์ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความต้องการ ได้ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11

ความคิดเห็นในการรวบรวมองค์ความรู้ของศิลปิน

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	ประวัติส่วนตัว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
2.	วิธีการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละชุด	✓		✓	✓			50
3.	กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เทคนิคการทำงานต่างๆ	✓	✓					33.4
4.	แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน	✓		✓		✓	✓	66.7
5.	วิธีการดำเนินชีวิตของศิลปิน	✓						16.7
6.	แนวทางการประกอบอาชีพศิลปิน	✓	✓	✓	✓	✓		83.3
7.	แนวคิด มุมมองในการทำงานศิลปะ	✓		✓	✓	✓		66.7
8.	การรวบรวมผลงานของศิลปิน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
9.	การทำประโยชน์ให้แก่สังคม	✓	✓				✓	50
10.	รางวัลที่ศิลปินได้รับ				✓			16.7
11.	การสะสมผลงานของศิลปิน				✓			16.7

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาศาสาทัศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ในการรวบรวมองค์ความรู้ของศิลปินว่า ควรมีการรวบรวมประวัติส่วนตัว ประสบการณ์การในการสร้างสรรค์ผลงาน กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน วิธีการคิด เทคนิคการทำงานต่างๆ แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน และรวบรวมผลงานของศิลปิน เพราะต้องการทราบประวัติชีวิตของศิลปินตั้งแต่วัยเด็ก จนเข้ามาสู่วงการศิลปะ พบปัญหา อุปสรรค และมีวิธีการแก้ไขปัญหา นักศึกษาจะได้นำไปพัฒนาตัวเอง ซึ่งเป็นบทเรียนหนึ่งที่ได้เรียนรู้ชีวิตศิลปิน และนำมาเปรียบเทียบกับตัวเอง ตัวอย่างเช่น อาจารย์ประเทือง เอมเจริญที่ไม่ได้มีโอกาสศึกษาศิลปะในสถาบันการศึกษา แต่อาจารย์มีความมุ่งมั่นในการทำงานศิลปะ อีกทั้งยังเป็นการเชิดชูเกียรติให้แก่ศิลปิน เนื่องจากศิลปินมีความตั้งใจ และทำงานศิลปะโดยไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง แต่ทำเพื่อให้คนอื่นได้รับรู้ และเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน

ในด้านการเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตของศิลปิน นักศึกษาศาขาทศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องการทราบวิถีการดำเนินชีวิตของศิลปิน ตั้งแต่ตื่นนอน จนเข้านอน มีการบริหารจัดการเวลาในการทำงานศิลปะอย่างไร เพราะจะได้เอามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง รวมถึงแง่คิด มุมมองในการทำงานศิลปะ ต้องการทราบว่า ศิลปินมีความคิดอย่างไรที่เลือกเรียนศิลปะ เรียนศิลปะไปเพื่ออะไร เพราะเป็นตัวอย่ง เป็นแนวทาง เป็นเส้นทาง รวมถึงการประสบความสำเร็จของศิลปิน และการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การรวบรวมองค์ความรู้ของศิลปินมีประโยชน์มาก แต่ตอนนี้ไม่รู้ว่าจะหาได้จากที่ไหน ซึ่งน่าจะมีการทำสารคดีเกี่ยวกับชีวิตของศิลปิน รวบรวมภาพผลงานพร้อมกับมีคำบรรยายในแต่ละผลงาน และทัศนคติของศิลปินที่ทำเพื่อสังคม

นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากมีการรวบรวมข้อมูลจะเป็นผลดี เพราะสะดวกในการเรียนรู้ อยากให้มีการรวบรวมผลงานเด่นๆ ที่สร้างชื่อเสียงให้กับศิลปิน จัดให้มีกิจกรรมการบรรยายเกี่ยวกับชีวิตของศิลปิน เพราะจะได้มีความรู้กว้างขึ้น ได้เปิดโลกทัศน์ ได้มุมมองหนึ่ง ทั้งในเรื่องของประวัติ ผลงาน และได้แง่คิด คนที่มีใจรักทางด้านศิลปะ ก็สามารถที่จะมีเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้

ศิษย์เก่าสาขาทศนศิลป์ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า อยากให้มีประวัติส่วนตัว ผลงานและรางวัลที่ศิลปินได้รับ เพื่อเชิดชูเกียรติ รวมถึงติดตามความเคลื่อนไหวข้อมูลใหม่ๆ ของศิลปิน โดยติดต่อกับศิลปินโดยตรง ให้ศิลปินส่งข่าวสารให้แก่ศูนย์ ซึ่งศิลปินก็น่าจะยินดีให้ข้อมูล เป็นประโยชน์ และที่สำคัญคือ ต้องมีการสะสมผลงานศิลปินไว้ภายในศูนย์ด้วย

2.3.2 รายชื่อของศิลปินที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นศิลปินต้นแบบ ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12

รายชื่อของศิลปินที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นศิลปินต้นแบบ

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	ศิลปินแห่งชาติทุกท่าน	✓			✓			33.4
2.	ดร.ถวัลย์ ดัชนี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
3.	อาจารย์ประเทือง เอมเจริญ	✓	✓		✓			50
4.	ดร. กมล ทัศนาญชลี	✓		✓	✓			50
5.	ศาสตราจารย์ชลูด นิมเสมอ	✓			✓			33.4
6.	อาจารย์เฉลิมชัย โกลิทธิพัฒน์	✓					✓	33.4
7.	อาจารย์จักรพันธ์ุ โปษยกฤต	✓			✓			33.4
8.	อาจารย์นทิวรรณ จันทนะผะลิน			✓				16.7
9.	ศาสตราจารย์เดชา วราชน			✓				16.7
10.	ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี	✓						16.7
11.	รองศาสตราจารย์อารยา ราษฎร์จำเริญสุข		✓					16.7
12.	ศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธ์		✓				✓	33.4
13.	อาจารย์สังคม ทองมี	✓		✓				33.4
14.	อาจารย์โรงเรียนมัธยม	✓		✓				33.4
15.	ไม่รู้จัก			✓		✓	✓	50

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็น ผู้บริหาร อาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่แนะนำรายชื่อศิลปินแห่งชาติให้เป็นศิลปินต้นแบบ เพราะ สามารถเป็นแบบอย่างและเป็นตัวอย่างให้แก่เยาวชนได้ ในด้านประสบการณ์การทำงาน ความสำเร็จและวิถีการดำเนินชีวิตที่ทุ่มเทต่อวงการศิลปะอย่างเป็นรูปธรรม และการเชิญมาเป็นวิทยากร ก็อยากเรียนเชิญศิลปินทุกท่านมาบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ และประชาชนทั่วไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความคิดเห็นของนักศึกษาศาสาขาศิลปะและศิษย์เก่าคณะศิลปกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่ แนะนำศิลปินแห่งชาติ เพราะชื่นชอบผลงาน ประทับใจผลงาน การทำงานอย่างต่อเนื่องและการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ เป็นตัวอย่างได้ดีมาก โดยเฉพาะ ดร.ถวัลย์ ดัชนี และต้องการให้เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เยาวชนในพื้นที่ เพราะจะได้มีโอกาสซักถามกระบวนการทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีโอกาส หรือยากที่จะได้พบปะ อาจารย์ ประเทือง เอมเจริญ เป็นศิลปินต้นแบบที่ดีมาก สามารถเป็นพลัง เป็นกำลังใจให้คนที่เรียนศิลปะ เพราะว่าอาจารย์ไม่ได้ศึกษาทางด้านศิลปะมาโดยตรง แต่ก็ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ซึ่งคนที่เรียนศิลปะจะได้เอาเป็นตัวอย่าง และมีความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 บางส่วนที่แนะนำอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมเนื่องจากนักศึกษายังไม่รู้จักศิลปินมากนัก

ความคิดเห็นของครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัด ได้แสดงความคิดเห็นในการแนะนำ ส่วนใหญ่จะแนะนำอาจารย์ประเทือง เอมเจริญเพราะอาจารย์เป็นคนสู้ชีวิต แม้ไม่เคยเรียนศิลปะ มีความอดทน เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี และสมัยก่อนอาจารย์เดินทางลงมาให้ความรู้กับเยาวชนในพื้นที่บ่อยครั้ง

ความคิดเห็นของนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จะไม่ค่อยรู้จักศิลปินท่านอื่นๆ นอกจากอาจารย์ในโรงเรียนของตนเอง แต่จะรู้จักอาจารย์สังคม ทองมีจากการดูรายการช่อง 9 การ์ตูน และเวลาเห็นอาจารย์พูดในรายการจะทำให้นึกถึงศิลปะ

ความคิดเห็นของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และบุคคลทั่วไป ส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยจะรู้จักศิลปินเช่นกันเพราะไม่ได้เรียนมาทางด้านนี้โดยตรง มีเพียงรู้จัก ดร.ถวัลย์ ดัชนี เพราะประทับใจในตัวศิลปิน และศิลปินมีจินตนาการเป็นเลิศ เป็นคนที่สร้างสรรค์ผลงานได้เด่นชัด มีชื่อเสียงในสังคม เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง

2.3.3 วิธีการแก้ไขปัญหาหากไม่สามารถเชิญศิลปินมาได้ กลุ่มผู้ใช้ได้แสดงความคิดเห็น ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13

วิธีการแก้ไขปัญหากหากไม่สามารถเชิญศิลปินมาได้

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	รวบรวมใน web	✓		✓				33.4
2.	ถ่าย VDO การสัมภาษณ์	✓	✓	✓	✓	✓		83.3
3.	ทำเป็นหนังสือชีวประวัติของศิลปิน	✓		✓				33.4
4.	นำผลงานของศิลปินมาจัดแสดง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
5.	จัดทัศนศึกษาดูงาน	✓		✓				33.4
6.	นำภาพผลงานจัดทำเป็นภาพเคลื่อนไหว	✓			✓	✓	✓	66.7
7.	ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติของศิลปิน	✓		✓				33.4
8.	เปลี่ยนเป็นท่านอื่น	✓		✓				33.4
9.	จัดกิจกรรมในสถานที่อื่นๆ		✓			✓		33.4
10.	เปิดวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์		✓		✓			33.4
11.	เชิญศิลปินในพื้นที่			✓				16.7
12.	เชิญลูกศิษย์ของศิลปินมาแทน			✓				16.7
13.	ให้อาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ความรู้แทน			✓		✓	✓	50
14.	ให้นักศึกษารุ่นพี่มาให้ความรู้ในโรงเรียน			✓				16.7
15.	เชิญท่านที่เคยมา	✓			✓			33.4
16.	บรรจุเป็นรายวิชาหนึ่งในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป					✓		16.7

จากการสัมภาษณ์วิธีการแก้ไขปัญหากหากไม่สามารถเชิญศิลปินมาได้ ความคิดเห็นของผู้เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่ แนะนำให้นำผลงาน และบันทึกที่ถ่าย VDO การสัมภาษณ์ศิลปินมาจัดแสดงแทน เนื่องจากมีความเข้าใจว่า สถานการณ์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดความไม่สงบ ทำให้ศิลปินไม่สะดวกในการลงมาในพื้นที่ แต่ก็คาดหวัง ว่าศิลปินจะเปลี่ยนใจ เดินทางมาให้ความรู้แก่เยาวชนในพื้นที่ เพราะยังขาดโอกาสในการได้ใกล้ชิดศิลปิน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญให้ทาง

ศูนย์ได้คิด พิจารณา ทั้งนี้ ดร.ถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะ (จิตรกรรม) พ.ศ. 2544 ได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า

เราไม่จำเป็นต้องเชิญ ไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น อยู่เฉยๆ และถ้าเรามีอะไรสักอย่างหนึ่งในพื้นที่ภาคใต้ รวบรวมเอาความงามมาให้ รวบรวมเอาไว้ สร้างคนรุ่นใหม่ๆ “ศาสตร์ย่อมไม่กระหายลูกศิษย์ ลูกศิษย์พึ่งเสาะแสวงหาศาสตร์ตัวเอง ซึ่งถ้าเราทำอะไรสักอย่างที่ดี ที่มีความจริงใจ ที่มีความศรัทธา คนก็จะไปเสาะแสวงหาด้วยตนเอง แต่ถ้าเราไม่มีอะไรดี แต่ประกาศ โฆษณาต่างๆ เท่ากับโกหกทั้งนั้น เพราะฉะนั้นถ้าคุณมีความเพียรที่บริสุทธิ์ ความรักที่บริสุทธิ์ การงานคือความรักปรากฏรูป ถ้าคุณทำความงาม ทำความรัก ทำความเพียรที่บริสุทธิ์ มีความวิริยะที่บริสุทธิ์ เหมือนอย่างพระมหาชนก ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้วนั้น ในที่สุดคนก็จะเดินเข้ามาหาคุณเอง⁸³

2.3.4 ประโยชน์ที่จะได้รับในการบันทึกถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปิน

ความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ถ้ามีการบันทึก ถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปิน จะมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมากกับกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ชมจะได้เห็นกระบวนการทำงานของศิลปินได้ชัดเจน เห็นกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่มต้น จนเสร็จสมบูรณ์ ได้เห็นรูปแบบในการดำเนินชีวิต เห็นเบื้องหลังการทำงานศิลปะ ซึ่งการถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปินนั้น ตัวศิลปินเองไม่ได้มีการบันทึกไว้ จึงควรมีหน่วยงานที่จัดการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ อาจเป็นหน่วยงานของภาครัฐ อย่างกระทรวงวัฒนธรรม น่าจะเข้ามามีบทบาทโดยตรง จัดทำทั้งชีวิตประวัติของศิลปิน ในรูปแบบของหนังสือ หรือ VCD ที่สำคัญคือจะเป็นประวัติศาสตร์ที่ให้นักเรียนหลังได้เรียนรู้และศึกษาได้ หรืออย่างในกรณีของศูนย์ ควรวางแผนในการจัดทำโดยประมาณปีละ 5 ท่าน ซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายในการบันทึก ถ่ายทำ ควรวางแผนงบประมาณไว้ ตัวอย่างเช่น หากเชิญศิลปินแสดงนิทรรศการในพื้นที่ ก็ควรจัดการบันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวกระบวนการทำงานของศิลปินไว้ก่อน เพื่อนำมาจัดทำเป็นสื่อ ตัดต่อเป็นเรื่องราว นำมาเผยแพร่ในวันจัดนิทรรศการ เปิดฉายในงานได้ตลอดทั้งวัน จะทำให้บรรยากาศภายในงานมีชีวิตชีวามากขึ้น สร้างมิติให้กับคนดู และสร้างองค์ความรู้ได้อีกรูปแบบหนึ่งด้วย ทั้งยังจะเป็นประโยชน์ต่อคนที่เข้ามาชมนิทรรศการ ส่งเผยแพร่ไปยัง

⁸³ สัมภาษณ์ ดร.ถวัลย์ ดัชนี, ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะ (จิตรกรรม) พ.ศ. 2544, ที่ไร่แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย, 12 กุมภาพันธ์ 2553.

โรงเรียนต่างๆ สำหรับเป็นสื่อการสอนได้ด้วย และสามารถเป็นการประชาสัมพันธ์ศูนย์ และมหาวิทยาลัยได้อีกทางหนึ่งด้วย

ผศ. สมพร รอดบุญ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปินนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจชมและอาจนำไปทดลองปฏิบัติได้เช่น งานภาพพิมพ์มีวิธีการทำอย่างไร บันทึกตั้งแต่เริ่มต้น หรืออาจมีการสาธิตวิธีการทำในเทคนิคต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการเผยแพร่ผลงาน หรือการที่จะให้ความรู้ของศิลปินสามารถคิดรูปแบบและวิธีการได้หลากหลาย แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่จะดำเนินการทำหรือไม่ และควรเจาะกลุ่มเป้าหมายในวัยเด็กก่อน ซึ่งต้องศึกษาดูว่าวุฒิภาวะของเด็กในแต่ละวัย เหมาะสมที่จะเรียนรู้อะไร เป็นต้น

ดร.กมล ทศนาถุชลี ได้แนะนำเพิ่มเติมว่า ควรมีการนำไปบันทึกไว้ในอินเทอร์เน็ต เช่นใน www.youtube.com เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สำคัญ ศูนย์ต้องคิดหาวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้เด็กรุ่นใหม่สนใจ เด็กเข้าถึงและเรียนรู้ได้ง่าย ซึ่งอาจารย์นนทิวรรณ จันทนะพะลิน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการบันทึกถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปิน ควรปรึกษาศิลปินแต่ละท่านเป็นการส่วนตัว ปรึกษาและหาวิธีการที่จะได้ข้อมูลมาเผยแพร่ เพราะศิลปินมีวิธีการ มีกระบวนการในการทำงานแตกต่างกันออกไป อาจใช้วิธีการสอบถามศิลปิน สอบถามกำหนดการในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินในแต่ละชุด และขออนุญาตเข้าไปมีส่วนร่วม ในขั้นตอนต่างๆ อย่างเช่น บันทึกถ่ายทำกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของอาจารย์นนทิวรรณ จันทนะพะลิน ทางศูนย์สามารถเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ การทำสเก็ต การขยายแบบ การติดตั้งผลงาน ซึ่งควรมีการดำเนินโครงการ เป็นแผนงาน ให้มีทีมงานติดตามเก็บข้อมูล เป็นต้น และรศ.นิคคและ ระเด่นอาหมัด และอาจารย์สังคม ทองมี ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การบันทึกกระบวนการทำงานของศิลปิน ควรดำเนินการจัดทำทั้งในรูปแบบของหนังสือ หรือ VCD ต้องมีคนกลางในการรวบรวมองค์ความรู้ มีการสัมภาษณ์ ถ่ายภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหว เพราะสามารถเป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ตัวอย่างเช่น การบันทึกประวัติ ผลงานของศิลปินระดับโลกไว้ ถ้าคิดในทางกลับกัน หากไม่มีคนที่เข้ามาจัดการ หรือบันทึกสิ่งเหล่านี้ คนรุ่นหลังก็ไม่รู้จักศิลปินระดับโลกอย่าง วินเซนต์ แวน โก๊ะ (Vincent Van Gogh) หรือเลโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo da Vinci) ซึ่งบุคคลที่รวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไว้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก และหน่วยงานที่สนับสนุนให้ทุนในการจัดทำ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทั้งนี้กลุ่มผู้ใช้ได้แสดงความคิดเห็นต่อประโยชน์ที่จะได้รับดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14

ประโยชน์ที่จะได้รับในการบันทึกถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปิน

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	ใช้ประกอบการเรียน	✓		✓	✓	✓		66.7
2.	ได้เรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
3.	เห็นวิธีทำงานของศิลปิน	✓	✓	✓	✓			66.7
4.	เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย		✓				✓	33.4
5.	นำไปประยุกต์กับตนเอง	✓		✓				33.4

ข้อมูลความคิดเห็นต่อประโยชน์ที่จะได้รับในการบันทึกถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปินความคิดเห็นส่วนใหญ่สนับสนุนให้มี เพราะจะเป็นประโยชน์กับตัวนักศึกษามาก ซึ่งมีความคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

1. สามารถใช้ประกอบการเรียน

1.1 นักศึกษาสาขาทัศนศิลป์และนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่ามีประโยชน์สูงหลายด้าน ซึ่งจะได้เห็นวิธีการทำงาน ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นแนวคิด ทัศนคติ เป็นกำลังใจ เป็นแรงกระตุ้น เป็นพลังในการทำงานศิลปะต่อไปในอนาคตของตนเอง แม้ศิลปินไม่ได้เดินทางมาให้ความรู้ แต่ก็ได้มีโอกาสในการเรียนรู้

2. ได้เรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

2.1 นักศึกษา ศิษย์สาขาทัศนศิลป์เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะจะได้เรียนรู้ขั้นตอน วิธีการลงสี การจัดองค์ประกอบ เทคนิคต่างๆ ได้เห็นกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานของศิลปินอย่างต่อเนื่อง หากมีการจัดทำ VCD ในการทำงานแต่ละชุด จะเป็นประโยชน์มาก ซึ่งช่วยพัฒนาในเรื่องของความคิดของนักศึกษาได้ สามารถจะนำมาฝึกฝนและปรับใช้กับการทำงานของนักศึกษา และจะได้ทราบว่าศิลปินมี

กระบวนการคิดอย่างไร สิ่งใดทำก่อนสิ่งใดทำทีหลัง ส่งผลให้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ได้มากขึ้น ซึ่งได้เห็นอีกมุมหนึ่งของศิลปิน เนื่องจากศิลปินบางท่านได้เห็นเฉพาะผลงาน

2.2 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า มีประโยชน์ แม้ศิลปินไม่ได้เดินทางมา แต่ก็ได้เห็นกระบวนการทำงาน และสำหรับคนที่ไม่ได้ทำงานศิลปะ จะได้ทราบว่าการทำงานศิลปะหรือการเป็นศิลปินไม่ใช่เรื่องที่ทำกันง่ายๆ

2.3 บุคคลทั่วไป ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า มีประโยชน์และได้เห็นขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งยังสามารถเปิดชมซ้ำได้ และอาจมีแขวนไว้ในเว็บไซต์ นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย หรือจัดทำพื้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของศูนย์ อาจเป็นห้องพิเศษ มัลติมีเดีย เปิดให้ชม เป็นต้น

3. ได้เห็นวิธีทำงานของศิลปิน

นักศึกษา ศิษย์เก่าสาขาทัศนศิลป์ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าสามารถทำให้เราได้มีโอกาสพบกับศิลปิน แม้จะไม่ได้พบตัวจริงก็ตาม ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้ว่ากิจกรรมในแต่ละวัน ศิลปินทำอะไรบ้าง ศิลปินมีวิธีการปฏิบัติงานอย่างไร พักผ่อนตอนไหน แบ่งสรรเวลาอย่างไร เพราะจะได้นำมาเปรียบเทียบกับตนเองว่าตนเองทำได้แค่ไหน และควรจะปฏิบัติตัวอย่างไรถึงจะได้ครั้งหนึ่งของศิลปิน

4.เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ครูสอนศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การบันทึกถ่ายทำกระบวนการทำงานของศิลปินเป็นเรื่องดีมาก แต่ไม่แน่ใจว่าศิลปินจะอนุญาตหรือไม่ เพราะอาจเป็นความลับ แต่ถ้าสามารถบันทึกและถ่ายทำได้นักเรียนจะได้รู้กระบวนการทำงานในแต่ละขั้นของศิลปิน สามารถเป็นพื้นที่สำหรับนักเรียนมากกว่าหนังสือ ซึ่งเข้าถึงได้ง่ายกว่า ซาบซึ่งมากกว่า

2.3.5 ข้อมูลสถานที่และวิธีการหาความรู้ทางด้านศิลปะของกลุ่มผู้มาเข้าใช้บริการ ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15

สถานที่และวิธีการหาความรู้ทางด้านศิลปะของผู้มาเข้าใช้บริการ

ที่	ความคิดเห็น	กลุ่มผู้มาใช้บริการ						ร้อยละ
		กลุ่มที่ 7	กลุ่มที่ 8	กลุ่มที่ 9	กลุ่มที่ 10	กลุ่มที่ 11	กลุ่มที่ 12	
1.	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	✓				✓	✓	50
2.	ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์	✓				✓		33.4
3.	เว็บไซต์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	100
4.	ร้านเช่าหนังสือ	✓			✓			33.4
5.	ห้องสมุดประชาชน	✓	✓	✓				50
6.	สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา หาข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓						16.7
7.	การลงพื้นที่ไปหาข้อมูลโดยเฉพาะ	✓	✓				✓	50
8.	งานสัปดาห์หนังสือ ที่กทม.	✓						16.7
9.	ห้องสมุดของโรงเรียน		✓	✓				33.4
10.	ร้านขายหนังสือ		✓		✓		✓	50
11.	TK Park ยะลา		✓	✓	✓			50
12.	โทรทัศน์		✓	✓				33.4
13.	ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ			✓			✓	33.4
14.	นิตยสาร หนังสือพิมพ์			✓				16.7

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้ามาใช้บริการ มีการค้นหาข้อมูลส่วนใหญ่ทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะ www.google.com และมีการค้นหาความรู้ ในช่องทางอื่นๆ เช่น ห้องสมุด มหาวิทยาลัย ห้องสมุดโรงเรียน ร้านหนังสือ เป็นต้น ดังนั้นศูนย์จึงต้องคิดหาวิธีการที่จะรวบรวมความรู้ไว้ในที่ใดบ้าง เพื่อจะได้เป็นประโยชน์กับผู้ใช้มากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยมองว่า หากศูนย์มีการรวบรวมข้อมูลไว้ในเว็บไซต์ของศูนย์เอง จะเป็นทางเลือกหนึ่งให้ผู้ใช้ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม รวมถึงการรวบรวมข้อมูลไว้ในห้องค้นคว้าศิลปกรรม (ห้องสมุดของศูนย์)

2.4 ข้อมูลเพิ่มเติม

2.4.1 ความเคลื่อนไหวและการพัฒนางานศิลปะในพื้นที่ภาคใต้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์สาขาทัศนศิลป์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า สำหรับวงการศิลปะในพื้นที่ภาคใต้ โดยเฉพาะวงการศิลปะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบ 10 ปี พัฒนาขึ้นมาก มีสถาบันทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้น สถาบันดั้งเดิมมีความชัดเจนมากขึ้น คนที่เรียนทางด้านศิลปะที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ภาคใต้กลับมาสอนในพื้นที่มากขึ้น มีการจัดแสดงผลงาน มีการรวบรวมความรู้มากขึ้น ซึ่งการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เปิดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะโดยตรงส่งผลดีต่อวงการศิลปะในพื้นที่เป็นอย่างมาก สามารถแสดงออกในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเด่นชัด เป็นการเพิ่มผลผลิตให้แก่วงการศิลปะในภาคใต้ และยังคงรากฐานของวัฒนธรรม และมีเอกลักษณ์เฉพาะ การแสดงออกถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ แต่การบริหารจัดการวงการศิลปะในภาคใต้ยังไม่มีความชัดเจน แต่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น เปรียบคณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นจุดเล็กๆ ในการสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพในอนาคต วงการศิลปะในพื้นที่ภาคใต้ก็จะเคลื่อนไหวได้มากขึ้น มีความโดดเด่นทัดเทียมกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ ทั้งนี้ ผศ.พิเชษฐ เป็ยร์กลีน คือบุคคลที่เข้ามาปฏิบัติ ผลักดัน และสร้างความเคลื่อนไหวของวงการศิลปะในพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นตำนานในการบุกเบิกวงการศิลปะร่วมสมัย

กลุ่มผู้อำนวยการหอศิลป์และภัณฑารักษ์ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การจัดการทางด้านศิลปะควรเริ่มต้นจากคนในพื้นที่ที่จะต้องค้นหาองค์กร หน่วยงานในลักษณะเดียวกันเพื่อจัดสร้างเครือข่ายของตนเอง ควรเริ่มจากในภูมิภาค เช่น ในอำเภอ จังหวัด และในภูมิภาคของตนเอง ก่อน แล้วจึงจะสร้างเครือข่ายสู่ภูมิภาคต่างๆ ซึ่งสถาบันที่เพิ่งจัดตั้งควรมีการเปิดตัว สร้างความร่วมมือกับองค์กรในส่วนกลาง เช่น ศูนย์ควรจัดทำหนังสือ แสดงความประสงค์ในการจัดกิจกรรม จัดโครงการร่วมกัน และหากวิเคราะห์ลักษณะผลงาน ศิลปินยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้เช่น พุทธศิลป์ ศาสนา ซึ่งในบางครั้งมองว่าไม่ควรยึดติดมากเกินไป หรือในเรื่องของการนำเสนอความขัดแย้งในพื้นที่ภาคใต้ หรืออาจจะเป็นลวดลาย ในบางครั้งต้องหลุดพ้นบ้าง เพราะจะกลายเป็นการยึดติดกับรูปแบบจนเกินไป เพราะฉะนั้นทดลองให้เด็กสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆบ้าง โดยเฉพาะงานที่สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าชมผลงาน ก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วม บางครั้งศิลปะไม่ใช่อยู่ในกรอบเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจจะคิดกิจกรรมให้เด็กกับอาจารย์ทำงานร่วมกัน หรือจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน ตัวอย่างเช่น โครงการที่อาจารย์ศักรินทร์ เครืออ่อน เคยทำศิลปะนอกห้อง Art and games เป็นต้น ซึ่งศูนย์สามารถคิดกิจกรรมที่ไม่ได้ยึดแบบแผนมากนัก

กลุ่มศิลปินแห่งชาติ กล่าวว่า ปัจจุบันนี้การของงบประมาณ เพื่อจัดกิจกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางรัฐบาลจะส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งหากมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเรียนรู้ทางด้านศิลปะมากยิ่งขึ้น จากที่สังเกต ยุวศิลปิน หรือศิลปินรุ่นครู อาจารย์ สามารถคว้ารางวัลระดับชาติ และระดับนานาชาติได้พอควร ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า ศิลปินในภาคใต้มีเวลาทำงานมากกว่าที่อื่น ไม่ได้ออกไปเที่ยวเตร่ เนื่องจากความปลอดภัย จึงมีการสร้างสรรค์ผลงานออกมาอย่างต่อเนื่อง ทุ่มเทเต็มทีมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ที่มีสิ่งยั่วยวน อบายมุข พู่ไฟ หรือวัฒนธรรม อารยธรรมใหม่ๆ ที่เข้ามา ทั้งนี้สิ่งที่ต้องเร่งพัฒนานั้น ควรพัฒนาให้รอบด้าน มีการเรียนการสอน ส่งเสริมในเรื่องของความสามารถ และการรับรู้การศึกษาทั้งศิลปะร่วมสมัย ศิลปะท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาวงการศิลปะในพื้นที่ภาคใต้นั้น ควรเริ่มจากเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะระบบการศึกษาที่ควรให้ความสำคัญ และส่งเสริมการเรียนวิชาศิลปะ เพราะการเรียนศิลปะนอกจากจะช่วยให้เด็กมีจินตนาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แล้วนั้น ศิลปะยังช่วยพัฒนาในเรื่องต่างๆ ได้อีกด้วย เช่น พัฒนาอารมณ์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด สร้างความเพลิดเพลินเป็นกิจกรรมยามว่างที่มีประโยชน์ รวมถึงสามารถนำศิลปะไปประยุกต์กับศาสตร์แขนงอื่นๆ ได้อีกด้วย

2.4.2 การเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านบริหารจัดการทางด้านศิลปะ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า กลุ่มผู้บริหารทางด้านศิลปะ ส่วนใหญ่มักจะไม่ได้มีวุฒิการศึกษาทางด้านการบริหารจัดการ แต่จบมาจากด้านศิลปะมากกว่า ซึ่งผู้บริหารจะมีวิธีในการพัฒนาตนเองดังนี้

ผศ.พิเชษฐ เป็ยร์กลิน กล่าวว่า โดยส่วนตัวในเชิงระบบ ไม่ได้มีความรู้ทางด้านบริหารจัดการโดยตรง แต่รู้ว่าคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น มีคุณค่าอย่างไร นำมาตั้งคำถาม ที่สามารถนำไปสู่การอนุรักษ์อย่างไร โดยการลงไปเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล แล้วนำมาสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมและงานวิจัย ซึ่งในส่วนนี้ผู้ที่ป็นนักปฏิบัติจะทราบถึงคุณค่า และหาวิธีการ กระบวนการในการจัดการตามความรู้ และคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเป็นผู้ที่มีความรู้โดยตรง ซึ่งในส่วนนี้ก็ไม่มั่นใจเช่นกันว่า หากผู้ที่จบทางด้านบริหารจัดการโดยเฉพาะ เข้าใจในเชิงเทคนิคการบริหารจัดการ เขาย่อมสามารถเข้าใจศิลปวัฒนธรรมได้ในระดับหนึ่ง และส่วนตัวได้มีโอกาสเรียนรู้ระบบการบริหารจัดการ ในการทำงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้เห็นการพัฒนาของคณะวิชาต่างๆ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย แล้วนำกลับมาพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์

โดยการเข้าประชุมในระดับผู้บริหารคนบดี ซึ่งจะต้องทราบทิศทางโดยตรง และนำทิศทางนั้นไปสู่เป้าหมาย รวมถึงพัฒนาตนเองโดยการอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพิ่มเติม

อาจารย์สุกิจ ชูศรี กล่าวว่า ส่วนตัวก็ไม่ได้จบมาทางด้านการบริหารเช่นกัน แต่ประสบการณ์ทางด้านการบริหารจัดการได้มาจากการดำเนินการของกิจกรรม ในเรื่องของการอบรมระยะสั้น ซึ่งต้องเป็นทั้งวิทยากร ทั้งผู้ดูแลในการติดตั้งผลงานในหอศิลป์ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องการบริหารงานจัดการมากนัก ส่วนใหญ่ใช้ประสบการณ์จากการเรียน การดูงาน การจัดกิจกรรม ซึ่งก็พอจะเข้าใจความคาดหวังขององค์กรทางด้านศิลปะ ว่าต้องการอะไร และจะนำเสนออย่างไร มากกว่า องค์ความรู้ทางวิชาการทางด้านบริหารโดยตรง

อาจารย์คงศักดิ์ กุลกลางดอน กล่าวว่า วุฒิมหาบัณฑิตของอาจารย์ ไม่ได้จบมาทางด้านการบริหารจัดการโดยตรง แต่ได้เรียนรู้การบริหารจัดการมาจากประสบการณ์ ซึ่งสามารถแบ่งประสบการณ์ ได้ 2 อย่างคือ

1. ก่อนรับตำแหน่ง ผู้บริหารมองว่าสามารถบริหารจัดการได้ เพราะตอนเป็นนักศึกษาได้ทำกิจกรรมทางด้านศิลปะมาโดยตลอด ทั้งในรูปแบบการจัดนิทรรศการ โครงการ จึงได้เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการจากประสบการณ์ตรง

2. หลังเข้ามารับตำแหน่ง ในเรื่องของการดำเนินการในช่วงแรกอาจมีความกังวลอยู่บ้างเพราะไม่ได้เรียนมาทางด้านนี้โดยตรง ซึ่งขั้นตอนแรกเมื่อรับตำแหน่ง ก็ต้องทำการบ้าน โดยการค้นหาข้อมูลหอศิลป์ชั้นนำในประเทศไทยทุกหอศิลป์ ซึ่งสามารถแบ่งหอศิลป์ได้เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของภาคเอกชน และของรัฐบาล หอศิลป์ที่อยู่ในรูปแบบราชการ ขึ้นกับกระทรวงวัฒนธรรม เช่น หอศิลป์ของสำนักงานคณะกรรมการศิลปะร่วมสมัย (สศร.) หอศิลป์กรุงเทพ หอศิลป์ในสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่างๆ หอศิลป์เอกชนที่มีชื่อเสียง ศึกษาการจัดกิจกรรม รวมถึงความเคลื่อนไหวในปัจจุบัน หรืออาจใช้วิธีการขอความรู้ จากผู้รู้โดยตรง รวมถึงการขอหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการขอใช้พื้นที่ในแต่ละหอศิลป์ เพื่อนำมาสร้างระเบียบในการจัดการพื้นที่หอศิลป์ของตนเองอีกครั้งหนึ่ง

อาจารย์ศรฯ แสงแข กล่าวว่าอาจารย์ที่จบมาทางด้านศิลปะโดยตรง จะเข้าใจในเรื่องของศิลปะ หอศิลป์ พื้นที่ ด้วงงาน เพราะได้เรียนรู้และเติบโตมาทางด้านนี้ คนที่ทำงานศิลปะมีความยืดหยุ่นมาก ดังนั้นการบริหารจัดการหอศิลป์ ต้องพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลา ยิ่งศิลปะร่วมสมัย ความร่วมสมัยไม่ได้กล่าวถึงศิลปะเพียงอย่างเดียว ยังกล่าวถึงศาสตร์ทั่วไปที่เกี่ยวข้องผสมผสานกัน ซึ่งมักจะเจอกับอุปสรรคยากๆ หลายครั้ง โดยเฉพาะในการติดตั้งงาน ด้วงงาน

ซึ่งความรู้ที่มีก็จะสามารถช่วยได้ในเรื่องเหล่านี้ ดังนั้นในเรื่องของการบริหารจัดการ จึงเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ปฏิบัติไปด้วยเรียนรู้และพิจารณาไปพร้อมๆกัน

ผศ. สมพร รอดบุญ กล่าวว่า อาจารย์ไม่ได้จบมาทางด้านการบริหารจัดการ จบทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ทางด้านศิลปะโดยตรง แต่ความรู้ที่ได้ เกิดจากความสนใจตั้งแต่ตอนไปเรียนที่อเมริกา จากการเดินทางไปต่างประเทศบ่อย ได้ศึกษาดูงานในแถบยุโรป และในหลายๆประเทศ จึงมองเห็นความสำคัญว่า เขาชนในประเทศไทยยังด้อยโอกาส จึงคิดที่จะทำงานนี้ขึ้นมา ซึ่งนิทรรศการเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน และเมื่อมีโอกาสได้ชมผลงานของศิลปินในประเทศต่างๆ ได้เรียนรู้วัฒนธรรม เรียนรู้แนวความคิดเทคนิคต่างๆ ซึ่งในบางครั้งเขาส่งนิทรรศการมาจัดแสดงในประเทศไทย และส่งช่างเทคนิคในการติดตั้งงานมาด้วย ก็เป็นโอกาสดีที่จะได้เรียนรู้การติดตั้งผลงาน การจัดวางผลงานจากเขาได้อีกด้วย

ผศ. ถาวร โกอุดมวิทย์ กล่าวว่า ทุกคนที่จะเข้ามาบริหารจัดการทางด้านนี้ไม่จำเป็นต้องเรียน แต่ขึ้นอยู่กับเอาใจใส่ในสิ่งที่ต้องการจะทำ กล่าวคือถ้าเรามีความเอาใจใส่ เราก็จะสามารถดำเนินการได้ในทุกๆ เรื่อง อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือการคิดอย่างองค์รวม ด้วยสมองซีกขวาเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเราเรียนศิลปะ ศิลปะเรียนด้วยสมองซีกขวา เพราะฉะนั้นคนที่เข้ามาดำเนินการจะต้องดูองค์รวมให้ออก และจำประสบการณ์ตรง ในส่วนนั้นมา ซึ่งถ้าเราไม่เอาใจใส่ กับสิ่งเหล่านี้ ซึ่งเป็นสินค้าที่เกี่ยวกับอารมณ์ (Emotional Product) อย่างเช่น หากเราไปบางหอศิลป์ จะสังเกตได้ว่ามีผนังผู้มียอดค้า การติดตั้งผลงานก็เอียงอย่างนี้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราต้องมีความเอาใจใส่ เพราะสิ่งเหล่านี้คือศิลปะ ชีวิตของคนเราก็คือศิลปะ

ผศ. สุธี คุณาวิชยานนท์ กล่าวว่า ประสบการณ์ในการบริหารงาน สามารถย้อนกลับไปตั้งแต่สมัยเรียนปริญญาตรี ซึ่งเป็นคนหนึ่งที่รวมอยู่ในทีมงานการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งแต่การจัดนิทรรศการของรุ่น การจัดกิจกรรมของคณะ ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ ได้เรียนรู้ สัมผัสและเกิดประสบการณ์สิ่งเหล่านี้โดยตรง ทั้งยังมีโอกาสได้เข้าไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ โดยใช้วิธีการสังเกตว่าหอศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งมีการดำเนินการอย่างไร และได้รับประสบการณ์อีกอย่างหนึ่ง คือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ในสมัยนั้น รศ. สมพร รอดบุญ เป็นผู้จัดกิจกรรม นำวิทยากร ภัณฑารักษ์จากต่างประเทศต่างๆมาให้ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปกรรม เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปการเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านบริหารจัดการทางด้านศิลปะ ของผู้บริหารที่ไม่ได้มีวุฒิการศึกษาทางด้านการบริหารจัดการได้ว่า แต่ละท่านมีวิธีการในพัฒนาตนเองที่แตกต่างกัน เช่น การศึกษาดูงาน การสังเกตการดำเนินงานขององค์กร

อื่นๆ การฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น แต่สิ่งที่มีความเหมือนกันคือ แม้จะไม่ได้เรียนมาทางด้านบริหารจัดการ แต่มีความรู้และความเข้าใจทางด้านศิลปะ เป็นทุนเดิม ส่งผลให้เกิดประสบการณ์ตรง เรียนรู้การบริหารจัดการไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน ทั้งยังเป็นคนที่ช่างสังเกต ช่างคิด และวิเคราะห์ รวมถึงเป็นคนเอาใจใส่กับสิ่งที่กำลังทำ และสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้คือการอ่านหนังสือ ค้นคว้า และศึกษาทางด้านการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ศิลปะ และสอบถามผู้รู้ในสิ่งที่เราไม่เข้าใจเพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการทางด้านศิลปะให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพต่อไป

2.4.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ

- 1) ควรเน้นในเรื่องการประชาสัมพันธ์ และให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้ศูนย์มากขึ้น
- 2) ควรเปิดกว้าง ให้บุคคลภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้ศิลปะ มีการติดตั้งผลงานไว้ตลอด เช่นนำผลงานของนักศึกษาในรายวิชาต่างๆมาแสดง เพื่อให้นักศึกษาคนอื่นๆ ได้เข้ามาชมผลงาน
- 3) เปิดช่องทางในการสร้างเครือข่ายในการจัดการศึกษา มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาต่างสถาบันได้เข้าไปเรียนรู้วิธีการสอน สร้างความรู้สึกรักในการเข้ามาใช้ เพราะความรู้สึกรักของผู้เข้ามาใช้จะคิดว่าตนเองเป็นบุคคลภายนอก จึงไม่กล้าเข้ามาใช้
- 4) น่าจะมีการจัดตั้งกลุ่มศิลปินแสดงร่วมกัน โดยต้องมีนักการจัดการมาดูแล ประสานงานเป็นตัวกลางระหว่างศิลปิน เพราะถ้าให้ศิลปินจัดการและประสานงานกันเอง มักดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จ
- 5) จัดทำห้องสมุดให้เป็นระบบ จัดทำระบบสมาชิก คนที่สนใจจะได้เข้าไปสืบค้นข้อมูล
- 6) สร้างอาคารเพิ่ม ให้มีรูปแบบศิลปะทางสถาปัตยกรรมที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้
- 7) อยากให้เป็นศูนย์กลางทางด้านศิลปะที่ใครๆ ก็นึกถึงที่นี่
- 8) เสนอให้จัดมุมศิลปะ มุมกาแฟ มีร้านขายของศิลปะ มุมหนังสือให้อ่าน ออกแบบพื้นที่ให้สู่ชุมชน มีความสะอาด มีผลงานมาแขวนประดับร้าน พบปะคุยกัน จะเป็นเรื่องที่ดีมาก
- 9) ศูนย์ต้องมีการพัฒนา ดึงความสนใจให้ผู้เข้ามาในศูนย์ ซึ่งควรเน้นเด็กและเยาวชน อย่าไปมุ่งเน้นครู อาจารย์มากนัก และผู้ปกครองเมื่อเด็กและเยาวชนสนใจ ก็จะติดตามมาเรียนรู้เองโดยอัตโนมัติ
- 10) ควรจัดกิจกรรมบ่อยๆ ให้มีความเคลื่อนไหว มีโปรแกรมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นโจทย์ที่สำคัญให้ศูนย์ได้พิจารณา